

บทที่ 3

การใช้อำนาจในการสนับสนุนรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ในบทที่แล้วได้กล่าวถึงการสร้างอำนาจของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ซึ่งได้กระทำหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างฐานอำนาจในองค์กรตำรวจซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากต่อการใช้อำนาจที่มีอยู่ในการสนับสนุนรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม พลตำรวจเอกเผ่าได้ใช้อิทธิพลในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจและอธิบดีกรมประมวลราชการแผ่นดินในการพิทักษ์รักษาเสถียรภาพความมั่นคงให้แก่รัฐบาลจอมพล ป. ด้วยวิธีการกำจัดคู่แข่งทางการเมืองและศัตรูทางการเมืองตลอดจนบทบาททางการเมืองของพลตำรวจเอกเผ่าในฐานะเลขาธิการพรรคเสรีมนั่งคึกคักซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้พรรคฯประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

การกำจัดศัตรูทางการเมือง

พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ในฐานะคนสนิทที่มีความใกล้ชิดจอมพล ป. พิบูลสงคราม (อ้าง รุ่ง สกฤตตะนะ, ม.ป.ป.: 125) ได้สนับสนุนให้จอมพล ป. กลับเข้ามามีอำนาจอีกครั้งหนึ่งหลังจากการทำรัฐประหาร 2490 พลตำรวจเอกเผ่า ได้ทำหน้าที่ของผู้ที่รู้ใจเจ้านายได้อย่างเต็มความสามารถทำการพิทักษ์ปกป้องรักษาอำนาจและความมั่นคงให้แก่สถานะทางการเมืองของจอมพล ป. มาโดยตลอดระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา การเข้ามามีบทบาทในกิจการตำรวจ การดำรงตำแหน่งเลขาธิการกรมการนิติบัญญัติ และตำแหน่งเลขาธิการพรรคเสรีมนั่งคึกคัก การดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในทางการเมืองนี้มีส่วนประคับประคองอำนาจของจอมพล ป. ให้คงอยู่ได้ และสามารถยืนหยัดต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคนานับประการให้ผ่านไปด้วยดี การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะตำรวจก็นับเป็นวิถีทางอย่างหนึ่งที่จะใช้กลไกของอำนาจรัฐในการปกป้องรักษาเสถียรภาพให้แก่จอมพล ป. ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถใช้อำนาจไปในทางที่สนับสนุนอำนาจของนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองในการถิรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน และฝ่ายตรงกันข้ามหรือนักการเมืองที่เป็นฝ่ายค้าน กล่าวได้ว่าในช่วง พ.ศ. 2490 - 2500 ตำรวจซึ่งเป็นกลไกของรัฐและกลไกทางการเมืองได้มีการใช้ความรุนแรงทางการเมืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนเป็นยุคการเมือง

ใหม่ที่ระบอบรัฐธรรมนูญเชื่อมต่อ จากที่เคยอยู่ในฐานะเป็นความชอบธรรมทางการเมือง กำตั้งได้ กลายเป็นอาวุธที่สำคัญที่จะเอาชนะกันทางการเมือง และการใช้ความรุนแรงเป็นลักษณะเด่นทางการเมือง ในยุคสมัยนี้ การใช้ตำรวจเป็นเครื่องมือทางการเมืองเป็นในลักษณะการเข้าครอบงำ โดยผู้นำทางทหารและการเมือง(พันศักดิ์ ศาสนอนันต์, 2531: 71) เนื่องด้วยตำรวจเป็นองค์กรของรัฐที่มีความสามารถในการให้คุ้มและโทษแก่ประชาชนนั่นเอง โดยเฉพาะปัจจัยความหวาดกลัวที่ตำรวจสามารถหยิบยื่นให้แก่ประชาชนได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ การกำจัด การทำลายล้าง การจับกุม ก็คือตำรวจจึงเป็นองค์กรที่มีความพร้อมอย่างเต็มที่ รัฐบาลเผด็จการจึงต้องใช้กำลังตำรวจในการติดตามความเคลื่อนไหวของประชาชน การใช้อำนาจในการกลั่นแกล้งประชาชนลดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนจนประชาชนได้รับความเดือดร้อน โดยยึดถือหลักประการหนึ่ง คือการใช้ระบบการป้องกันและควบคุมทางสังคมอันได้แก่สิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการควบคุมลดรอนฐานอำนาจของผู้ที่จะเป็นอันตรายทางการเมือง ผู้มีอำนาจเผด็จการย่อมจะไม่ยอมเสี่ยงสิ่งที่จะทำให้การปกครองของตนต้องล้มเหลว (สิริวุฒิ หงษ์พานิช, 2519: 19)

การเข้ามาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายปราบปรามของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ทำให้มีอำนาจและบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วยการใช้ความรุนแรงทางการเมืองจากการมีกำลังตำรวจที่มีอยู่ และได้มีการพัฒนาศักยภาพขึ้นเป็นหนทางในการขยายอำนาจออกไป เนื่องด้วยอำนาจที่คณะรัฐประหาร 2490 ได้สิทธิพิเศษในการจับกุมบุคคลที่ขัดขวางการดำเนินงานของคณะรัฐประหารจากพระราชบัญญัติคุ้มครองความสงบตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2490 คณะรัฐประหารได้มอบหมายให้พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ทำหน้าที่ในการจับกุมและปราบปรามอย่างเต็มที่ จึงปรากฏว่าพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เป็นบุคคลที่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำจัดศัตรูฝ่ายรัฐบาล(จันทรา บุรณฤกษ์, และปิยนาด นุนนาค, 2521: 95-96) ถึงแม้ว่าในครั้งแรกยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจก็ตาม อำนาจก็มีมากกว่าอธิบดีกรมตำรวจด้วยซ้ำไป บางครั้งมีการใช้อำนาจในการปลดใคร ดึงใคร จะทำอะไรซึ่งไม่ถูกต้องก็ไม่มีใครคัดค้าน มีแต่คนมุ่งทำตัวเป็นคนสนิท(อำรุง สฤตรัตนะ, ม.ป.ป: 97) แม้แต่ในการหาเสียงและการจัดตั้งพรรคการเมืองล้วนอยู่ในความควบคุมของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ทั้งสิ้น บทบาทในการปราบปรามปรปักษ์ทางการเมืองของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในช่วงแรกก็คือ

1. กฎเสนาธิการหรือกบฏนายพล

ในขณะที่พันเอกเผ่า ศรียานนท์ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจในยศพลตำรวจตรี

พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ก็ได้มีการประชุมวางแผนปราบปรามกบฏอยู่เสมอ เนื่องจากมีความ
 หวั่นเกรงการก่อการกบฏของนายปรีดี พนมยงค์ เมื่อพลตำรวจตรีเผ่าได้รับรายงานจากตำรวจ
 สันติบาลว่าคณะนายทหารชั้นนายพลซึ่งเป็นอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการ อันประกอบด้วยหัวหน้าคน
 สำคัญคือ พลตรีสมบูรณ ศรีานุจิต พลตรีเนตร เขมะโยธิน และพลตรีหลวงรณกรกรมโกวิท พัน
 โทพโยม จุฬานนท์ ส.ส.จังหวัดเพชรบุรี พันเอกกิตติ ทัดตานนท์(แมน มนต์เมศรี, 2524: 229)
 นอกจากนั้นยังมีนักเรียนเสนาธิการทหารบกเข้าร่วมอีกจำนวนมาก ซึ่งมีเหตุผลต้องการที่จะปรับปรุง
 กองทัพบกที่เสื่อมโทรมอย่างมากไม่ว่าจะเป็นระเบียบวินัยการปกครอง ตลอดจนยุทธวิธีต่างๆ ไม่มี
 ผู้ใหญ่เหลือวแต่ นับจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา การเตรียมการที่ปฏิวัติได้กำหนดเอาวันที่ 1
 ตุลาคม 2491 ซึ่งเป็นวันที่มีงานฉลองมงคลสมรสระหว่างพลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์กับนางสาววิจิตร
 ชลทรัพย์ ในงานจะมีบุคคลสำคัญมาร่วมงานอย่างพร้อมหน้าก็จะเป็นโอกาสที่จะทำการจับกุมคณะ
 รัฐประหาร 2490 ทั้งหมด

ตามการสืบสวนปรากฏว่าแผนการถูกกำหนดในเวลา 20.00 น ของวันที่ 1 ตุลาคม
 2491 โดยมีการวางกำลังเป็น 2 ฝ่าย คือ พันโทพโยม จุฬานนท์ จะเป็นผู้นำกองกำลังบุกสวนพฤ
 ศาสตร์เป็นสถานที่ตั้งงาน และจะทำการจับกุมจอมพล ป. พิบูลสงคราม พลโทคิน ขุนพะวัญ
 พลโทกาจ กางสงคราม พลตรีสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลตรีหลวงสิดิตยุทธการ และพันเอกบัญญัติ
 เทพหัสดินฯ กำลังอีกฝ่ายหนึ่งนำโดย พันเอกกิตติ ทัดตานนท์ และนายทหารเสนาธิการจะเข้าทำ
 การยึดกระทรวงกลาโหมเพื่อใช้เป็นกองบัญชาการรัฐประหาร บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดใน
 การดำเนินการปราบปรามจับกุมได้เป็นผลสำเร็จก็คือ พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์และพลตรีสฤษดิ์
 ธนะรัชต์(ประจัน วิกพงษ์, 2520: 265) เมื่อตำรวจสันติบาลฝ่ายการเมืองได้รายงานความ
 เคลื่อนไหวในการประชุมกันแต่ละครั้งให้พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ได้ทราบ และเรียกประชุมฝ่าย
 กำลังของคณะรัฐประหารบางส่วนโดยมีพลตรีศิริ ศิริโยธิน รองเจ้ากรมพาหนะทหารบก พันตำรวจ
 ตรีหม จิตวิมล พันโทละม้าย อุทยานานนท์ เพื่อวางแผนเข้าดำเนินการปราบปรามก่อนที่จะถึง
 กำหนดเวลาการก่อการกบฏ พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ได้นำกำลังเข้าล้อมกระทรวงกลาโหม
 พร้อมด้วยพันโทละม้าย อุทยานานนท์ และพันตำรวจตรีหม และตำรวจอีกจำนวนหนึ่ง
 และกำลังหนุนจากกองพันทหารราบที่ 1 ได้นำกำลังบุกเข้าล้อมกระทรวงกลาโหมจนรุ่งสว่าง ฝ่าย
 ก่อการกบฏยอมจำนนได้แก่ พันเอกกิตติ ทัดตานนท์ พันโทไสว ทัดตานนท์ และนายทหาร
 อื่นอีก 8 คน ส่วนที่หลบหนีไปได้ในคืนนั้น ได้แก่พลตรีเนตร เขมะโยธิน พลตรีสมบูรณ
 ศรีานุจิต พันโทพโยม จุฬานนท์ และที่จับได้ในวันรุ่งขึ้นคือพลตรีหลวงรณกรกรมโกวิท
 พลตรีเนตร เขมะโยธินนั้น พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ไปดำเนินการจับกุมด้วยตนเองที่บ้านของ

พลตรีเนตร ในชอชอารี ในวันที่ 25 ตุลาคม 2491(ศิริวิมล หงษ์พานิช 2519: 91) พลตำรวจตรีอำรุง สกฤตตระนะหนึ่งในอัครวิญญูใจได้พูดถึงการจับกุมในครั้งนี้ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลตำรวจตรีเผ่า ว่า

“เมื่อถึงบ้านพลตรีเนตร เขมะโยธิน ก็พรวดพราดเข้าไป อธิบติตำรวจเผ่า ขณะนั้นเป็นผู้บัญชาการนครบาล และผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจก็เป็นหมยขันไปในตัวจะคำมิดนิกหน้อยก็ไม่มีเป็นไรถือว่าจับผู้ร้ายสำคัญ ก็คคิกบฏนี้ครับ”(อำรุง สกฤตตระนะ, ม.ป.ป:33)

ในการดำเนินการจับกุมและปราบปรามในครั้งนี้ได้มีความพยายามโยงโยเหตุการ์ณที่เกิดขึ้นให้เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้ามคือกลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์โดยพลตำรวจเอกเผ่าได้ระบุนถึงผู้ให้การสนับสนุนในการกบฏครั้งนี้เป็นเงินถึง 10 ล้านบาท คือนายอรรถกิตติ พนมยงค์ อคิตร์ฐมนตรีต่างประเทศสมัยรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ดังนั้นจึงมีการออกหมายจับกุมนอกเหนือจาก พลตรีเนตร เขมะโยธิน พันโทพโยม จุฬานนท์ พันตรีโผน อินทรทัต พันตำรวจตรีเชาว์ คล้ายสัมฤทธิ์แล้วนายอรรถกิตติ พนมยงค์ นายปราโมทย์ พึ่งสุนทรและพลเรือตรีวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ก็โดนหมายจับในครั้งนี้ไปด้วย และที่พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์สนใจเป็นพิเศษและกล่าวหาว่าเป็นหัวหน้ากบฏในครั้งนี้ก็คือพลโทจิด มั่นศิลป์ ซึ่งเป็นอคิตร์ฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่ไม่ยอมให้พลตำรวจตรีเผ่าย้ายมาเป็นตำรวจนั่นเอง พลตำรวจตรีเผ่าได้ถือเอาสถานการณ์ในขณะนั้นเข้าทำการอ้างแค้นเป็นการส่วนตัวไปด้วย(สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2534: 164) ต่อมาหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ และดร.ทองเปลว ชลภูมิผู้ต้องหาในคคิกบฏที่ได้หลบหนีออกนอกประเทศก็ได้มีจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีและพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ ว่าจะขอกลับเข้าประเทศเพื่อสู้คดี(สุภาพบุรุษ 23 พฤศจิกายน 2491)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีการดำเนินคดีส่งฟ้องศาลในเดือนเมษายน พ.ศ.2492 ฝ่ายจำเลยระบุว่าคดีนี้มีอคคิกกับฝ่ายคนเพราะได้ให้อำนาจเด็ดขาดในการฟ้องร้องและการพิจารณาอคคิกแกรองอธิบติตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ ซึ่งเป็นสมาชิกที่มีอำนาจมากผู้หนึ่งในคณะรัฐประหาร โดยอคคัยรองอธิบติตำรวจผู้นี้คคิจึงถูกพิจารณาเพื่อเป็นข้ออ้างในการกำจัดฝ่ายตรงข้ามภายในกองทัพบกเนื่องด้วยกลุ่มนี้มีความไม่พอใจคณะรัฐประหารและเห็นว่าทหารควรที่จะเป็นทหารอาชีพ มากกว่าเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง การดำเนินการของตำรวจในครั้งนี้ก็นำเอาวิธีที่ไม่ถูกต้องมาใช้ เช่นการกักขังภรรยาของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะบีบบังคับให้ยอมรับผิด รวมทั้งการดาบอย่างลึกกลับของนักโทษการเมืองที่อยู่ในการรักษาของตำรวจ จำเลยในคดีนี้ได้ปฏิเสธที่จะยอมรับว่าพวกตนได้วางแผนจะโค่นรัฐบาลโดยใช้กำลัง เพราะส่วนใหญ่เป็นพวกที่ไม่ได้มีอำนาจในการควบคุมกองทัพบก

แต่อย่างไรก็ดี คดีนี้สิ้นสุดโดยศาลพิพากษาจำคุกจำเลย 9 คนๆละ 3 ปี ส่วนอีก 13 คนได้รับการปล่อยตัวไป ในบรรดา 9 คนที่ถูกศาลพิพากษาจำคุกนั้นเป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการ 4 คน นายทหารชั้นผู้น้อย 1 คน และเป็นนายทหารนอกราชการถึง 4 คน (ศาลอาญาคำพิพากษา 20 พฤษภาคม 2493อ้างในทักษ์ เถลิงเกียรติ, 2526: 55-56)

นอกจากการปราบปรามกบฏเสนาธิการยังมีการก่อการอีกหลายครั้ง ได้แก่กบฏวังหลวง กบฏแมนฮัตตัน ซึ่งรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ใช้กำลังทั้งทหารและตำรวจเข้าทำการปราบปรามอย่างรุนแรง

2. กบฏวังหลวง

ในกรณีกบฏวังหลวงโดยการนำของนายปรีดี พนมยงค์ซึ่งหลังจากการรัฐประหาร 2490 นายปรีดี ได้เดินทางลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศด้วยการสนับสนุนของกองทัพเรือ ส่วนพรรคพวกที่เป็นเสรีไทยก็เดินทางกลับไปยังถิ่นของตน เพื่อรอจังหวะการปฏิวัติซ้อนในกรุงเทพฯ ฝ่ายรัฐประหารได้ทำการจับกุมนายทิม ภูริพัฒน์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2491 ซึ่งถูกกล่าวหาว่าพยายามก่อตั้งรัฐอิสระที่ภาคอีสานที่เรียกชื่อว่า สหพันธ์รัฐแหลมทอง และนายทิม ถูกปล่อยตัวเมื่อ ปี พ.ศ. 2493 อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกกล่าวหาในข้อหาเดียวกันก็คือ นายทองอินทร ภูริพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม นายถวิล อุดล และนายเตียง ศิริขันธ์ บุคคลเหล่านี้ถูกจับกุมและได้รับการปล่อยตัวในเวลาต่อมา เนื่องจากทหารเรือมีส่วนช่วยเหลือนายปรีดี พนมยงค์เสมอมาทำให้กองทัพบกเพิ่งเล็งกองทัพเรือเป็นกรณีพิเศษ ความกดดันที่รัฐบาลมีต่อฝ่ายตรงกันข้าม ได้ก่อให้เกิดแรงต่อต้านที่รวมตัวกันระหว่างฝ่ายกองทัพเรือกับฝ่ายการเมืองและฝ่ายเสรีไทย ฐานะของกองทัพเรือจัดได้ว่าเป็นกองกำลังอิสระต่อคณะรัฐประหารแม้คณะรัฐประหารจะเข้าควบคุมกองทัพบกไว้ก็ตาม แต่กองทัพเรือในอดีตได้มีการแบ่งแยกจากกองทัพบกอย่างเด่นชัด กองทัพเรือมีโรงเรียนนายเรือของตนเอง มีการบังคับบัญชาแยกเป็นอิสระจากกองทัพบกอย่างเด็ดขาด การล้มลงของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในปี พ.ศ. 2487 กองทัพเรือก็มีส่วนอย่างมากเนื่องจากเป็นแกนหลักของขบวนการเสรีไทย และเมื่อเสรีไทยมีอำนาจก็ได้สนับสนุนกองทัพเรือมากกว่ากองทัพบกทำให้กองทัพเรือมีขนาดที่ใหญ่และศักยภาพที่สูงขึ้น นอกจากจะแยกอำนาจจากกองทัพบกแล้ว ในกองทัพเรือเองก็มีการแบ่งอำนาจกัน พลเรือตรีทหาร จำหริภูมิองทัพนาวิกโยธินอยู่ที่สัตหีบ และค่อนข้างเป็นอิสระจากกองทัพเรือ และจัดเป็นปีกซ้ายของข้าอำนาจของกองทัพเรือ ปีกขวาได้แก่หลวงชำนาญ อรรถยุทธ เสนาธิการกองเรือรบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มรัฐประหาร 2490 กลุ่มที่จัดได้ว่าเป็นกลางก็คือ กลุ่มของ พลเรือโทหลวงเจริญราชนาวา รองผู้บัญชาการทหารเรือ และ

พลเรือโทคัน นาวาวิจิตร ผู้บังคับการเรือรบ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพเรือมีแผนยานุภาพเหนือกว่ากองทัพบก คณะรัฐประหารจึงหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งกับกองทัพเรือมาโดยตลอด ไม่ว่าจะการให้ความช่วยเหลือในการหลบหนีของนายปรีดี พนมยงค์หรือให้การตั้งรับการรัฐประหารของพลเรือตรีวัลย์ อ่างนาวาสวัสดิ์ เนื่องจากความไม่พอใจการกระทำของคณะรัฐประหารและไม่ยอมรับนับถือจอมพล ป. พิบูลสงคราม(สุราษฎร์ ชัยประเสริฐ, 2534: 182)และในทางปฏิบัติกองทัพเรือก็ไม่ยอมรับปฏิบัติตามคำขอของจอมพล ป. พิบูลสงครามที่มีหนังสือ ถึงผู้บัญชาการทหารเรือให้ส่งนายปรีดี พนมยงค์มาดำเนินคดี แต่กองทัพเรือกลับติดต่อกับสถานทูตอังกฤษและสหรัฐอเมริกาในการช่วยเหลือการลี้ภัยของนายปรีดี พนมยงค์แทนการส่งตัวให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม นอกจากนี้เมื่อคราวเกิดกบฏเสนาธิการ กองทัพเรือได้ประกาศอย่างชัดเจนในการไม่ข้องเกี่ยวกับการเมือง

ต่อมานายปรีดี พนมยงค์ มีความประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศได้ติดต่อผ่านพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์เพื่อขอกลับเข้ามาต่อผู้ขอลี้ภัยหาในประเศ แต่ได้รับการปฏิเสธที่จะให้เดินทางเข้ามา นายปรีดี พนมยงค์ จึงเดินทางลี้ภัยกลับเข้าประเทศโดยการช่วยเหลือของทหารเรืออเมริกัน(ประชัน รักพงษ์, 2520: 267) พร้อมกับอาวุธที่ทันสมัยที่บรรทุกมาเต็มลำเรือได้แก่ ปืนปราบรถถังรุ่นใหม่ สะเต็น คาร์บิน จากทางคังมาลงที่สัตหีบ(อรุณ สฤทธิชนะ, ม.ป.ป: 38) ต่อมาได้ทำการติดต่อกับพลเรือตรีทหาร ข้าหริญ และพลเรือตรีสังวร สุวรรณชีพ ให้เข้าร่วมการปฏิวัติในครั้งนี้ด้วย และหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากพลเรือตรีสินธุ์ กมลนาวิน (สรศักดิ์ งานขจรกุลกิจ, 2532: 325) ฝ่ายรัฐบาลนำโดยพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ และพลตำรวจตรีละม้าย อุทยานานนท์ ที่เป็นกำลังสำคัญของคณะรัฐประหารก็ได้ติดต่อกับพลเรือตรีสังวร สุวรรณชีพและพลเรือตรีทหาร ข้าหริญให้เข้าร่วมมือกับรัฐบาลเช่นกัน

" นายเล็กเป็นผู้แทนของฝ่ายในมาพูดขอให้ช่วยเหลือจะเห็นอย่างไร คุณทหารบอกว่าคุณถึงพวก 24 มิถุนายนก็น่าเห็นใจช่วยเหลือกัน แต่คุณหลวงระวังให้ตี แกจะเกาะติด แล้วเรื่องประสานกันทำไม่ได้ เรื่องลำบากจะมาอยู่ที่เรา จันปฏิเสศดิใหม่ คุณทหารบอกว่า มันก็ยากคุณหลวงเรื่องมารยาทเพราะผมได้ยื่นแก่เห็นว่าเขาทั่วไปว่า แกทำคุณงามความดีให้ชาติแล้วทั้งแกหมด ย้ายข้อเสียของแกก็มีอยู่มากแกไม่พูดก็ตอบนายเล็กเขาก็แล้วกันว่า รับช่วยเหลือแต่ต้องมีเงื่อนไข คือเอาความใจแกไม่ได้ แล้วคุณทหารยังเล่าให้ฟังว่าเรื่องนี้ผมก็ต้องทำความเข้าใจกับคุณเผ่า คุณละม้ายเขาให้ตี กำลังติดต่อกันอยู่" (สังวร สุวรรณชีพ, 2516: 127)

แผนการของนายปรีดี พนมยงค์ก็คือกองกำลังกลุ่มเสรีไทยจะเคลื่อนกำลังมาสมทบกันที่กรุงเทพฯ โดยนายชาญ นูนนาคผู้จัดการสัมปทานป่าไม้ประจวบคีรีขันธ์จะเป็นผู้นำเสรีไทยเข้ามา และนายทวน เข้มเพชร จะเป็นผู้นำเสรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นายทองอินทร ภูริพัฒน์ นายจำลอง ความเรือง นายถวิล อุดล นายเตียง ศิริขันธ์ จะนำเสรีไทยภาคอีสาน แล้วนำมาสมทบที่กรุงเทพฯ นายทองเปลว ชลภูมิเป็นผู้นำเสรีไทยจากกาญจนบุรี สำหรับกองทัพเรือที่สัตหีบ ชลบุรี จะเคลื่อนมาชลบุรี เข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อดำเนินการตามแผนที่กำหนดเอาไว้(วิเทศกรรม, 2518: 985) ฝ่ายรัฐบาลได้รับทราบความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามจากรายงานของสันติบาลจอมพล ป. ได้ออกปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียงในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2492 และวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2492 ในเรื่องสถานการณ์โลกกับการฉกฉวยและประเทศไทยจะมีฉกฉวยหรือไม่ เนื่องจากสืบทราบแน่ชัดถึงการเข้าร่วมของทหารเรือในครั้งนี้ จอมพล ป. จึงต้องการแจ้งให้ประชาชนได้รู้ว่าจะต้องมีการเกิดฉกฉวยแน่นอน เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เริ่มการจับกุมอดีตนักการเมืองที่ต้องสงสัยหลายคนเช่น พันเอกทวน วิชัยทัตตะ พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ร้อยเอกสุนทร ศิริทรัพย์ ร้อยเอกวิเชียร จาระสุต นายเล็ก ชัยสิทธิ์ในข้อหาพยายามล้มล้างรัฐธรรมนูญ(สุเพ็ญ ศิริคุณ กบฏวังหลวง 50 อย่างในประจัน รักพงษ์, 2520: 267)

ส่วนการดำเนินการของกลุ่มเสรีไทยในครั้งนี้ที่มีนายปรีดี พนมยงค์เป็นหัวหน้าใหญ่ ได้มีการจัดสายไว้หลายสายแล้วจึงมารวมกัน นายประสิทธิ์ อุตติคานนท์ทำหน้าที่ติดต่อด้านอาวุธและกำลังคนจากนายเนื่อง พูลสุข ซึ่งได้อาวุธส่วนใหญ่มาจากบริษัทเคเดาและกำลังคนประมาณ 40 คน โดยให้ไปพร้อมกันที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2492 เวลา 19.00 น. ตัวของนายปรีดี พนมยงค์เองได้ไปตามกำหนดเวลานัดหมายก่อน เพื่อร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์(วิเทศกรรม, 2518: 984) ส่วนกองกำลังได้เดินทางเข้ามาและทำการลวงกองรักษาการกรมทหารรักษาคินแดนว่าเป็นพวกสันติบาลมาจับคนร้ายคณะหนึ่ง เมื่อผ่านกองกำลังรักษาการเข้ามาได้ ก็เข้ายึดโรงเรียนเตรียมมหาวิทยาลัย (ไทยน้อย, 2513: 227) เสรีไทย 7 คนในเครื่องแบบทหารสื่อสารพร้อมอาวุธบุกเข้ายึดสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณากลาง และเคลื่อนกำลังเข้ายึดพระบรมมหาราชวัง จากนั้นประกาศยึดอำนาจรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และแต่งตั้งรัฐบาลชุดใหม่ คือ

1. นายดิเรก ชัยนาม เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอีกตำแหน่งหนึ่ง
2. นายทวี บุญยเกษตร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
3. พลเรือตรีทหาร ขำหิรัญ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

และตั้งปลดออกจากราชการ 5 คน คือ

1. พลโทผิน ชูณหะวัณ พันจากรองผู้บัญชาการทหารบก
2. พลโทภาส กางสงคราม พันจากรองผู้บัญชาการทหารบก
3. พลตำรวจโทหลวงชาติตระการโกศล พันจากรองอธิบดีตำรวจ
4. พลตำรวจตรีเฝ้า ศรียานนท์ พันจากรองอธิบดีกรมตำรวจ
5. พลตำรวจตรีละม้าย อุทยานนท์ พันจากรองผู้บังคับการสันติบาล

ขณะเดียวกันได้แต่งตั้งกองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยอันประกอบด้วย

1. พลเรือเอกสินธุ์ กมลนาวิน เป็นแม่ทัพใหญ่
2. พลตรีสมบุญ ศรีวานิชิต เป็นรองแม่ทัพใหญ่
3. พลตรีเนตร เขมะโยธิน เป็นผู้บัญชาการทหารบก
4. พลเรือตรีสังวร สุวรรณชีพ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ
5. พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ธิพเป็นสุข เป็นผู้บังคับการสันติบาล

การตั้งปลดข้าราชการที่เป็นบุคคลสำคัญของคณะรัฐประหารทั้ง 5 คน ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงสถานภาพของบุคคลทั้ง 5 เหล่านี้ อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองเป็นอย่างมาก บทบาทของพลตำรวจตรีเฝ้า ศรียานนท์เองถึงแม้ว่าจะเป็นรองอธิบดีกรมตำรวจก็ได้รับคำสั่งปลดเข้าไปด้วย ส่วนเวลาแต่งตั้งเพิ่มไม่มีตำแหน่งรองอธิบดีตำรวจด้วย คงมีแต่อธิบดีกรมตำรวจและผู้บังคับการสันติบาลเท่านั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในตัวบุคคลของพลตำรวจตรีเฝ้า ศรียานนท์ที่กลุ่มก่อการมีความเกรงกลัวเพราะรู้อยู่ว่าอำนาจในกรมตำรวจที่แท้จริงนั้นเป็นของพลตำรวจตรีเฝ้า รองอธิบดีกรมตำรวจ ไม่ใช่ของหลวงชาติตระการโกศลอธิบดีกรมตำรวจ บุคคลหนึ่งที่ถูกปลดออกจากตำแหน่งคือพันโทละม้าย อุทยานานนท์ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและพลตำรวจตรีเฝ้าไว้วางใจ โดยให้อินจากทหารมาเป็นตำรวจในตำแหน่งผู้บังคับการสันติบาล คณะผู้ก่อการจึงแต่งตั้งให้พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ธิพเป็นสุขซึ่งเคยเป็นสันติบาลมาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งแทน

ในระยะแรกการดำเนินการของกลุ่มก่อการนี้ค่อนข้างได้ผล ฝ่ายรัฐบาลตั้งตัวไม่คิดประสานงานกันไม่ได้ การเตรียมการการต่อสู้ยังระส่ำระสาย เนื่องจากการดำเนินการของกลุ่มก่อการทำอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้ พันตรีโผน อินทรทัตเข้าทำการยึดที่ทำการโทรศัพท์กลางเพื่อตัดการติดต่อสื่อสาร ให้ร้อยตำรวจเอกขมภู ธรรมจินดา เข้ายึดสถานีตำรวจพระโขนง ให้ นายอาทิตย์ ทัพจายะ เข้ายึดสถานีตำรวจสถานีตำรวจปากน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้ตำรวจขัดขวางการเคลื่อนย้ายกำลังจากสัทธิหของฝ่ายทหารเรือ ส่วนคณะรัฐประหาร 2490 ยังไม่มีใครรู้ข้อเท็จจริงเพราะสายโทรศัพท์ในพระนครถูกตัดสิ้นในเวลาประมาณ 21.00 น.เศษ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

พลโทผิน ชุมพะวัน พลโทกาจ กางสงคราม พลตำรวจโทหลวงชาติตระการโกศล พลตำรวจตรี
เผ่า ศรียานนท์ และบุคคลสำคัญทั้งหลาย ตำรวจและฝ่ายรัฐบาลก็ได้มาประชุมกันที่วังสวน
กุหลาบอันเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพบก พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ได้รับคำสั่งให้นำ
กำลังตำรวจขณะสงครามมุ่งเข้ายึดกรมประชาสัมพันธ์จากฝ่ายตรงข้ามให้ได้ ตำรวจหน่วยสำราญ
ราษฎร์เข้ายึดและคุ้มครองที่ทำการประปาสี่แยกแม่น้ำศรี ตำรวจหน่วยจักรวรรดิยึดที่ทำการโทรศัพท์
กลางวัดเลียบ ตำรวจหน่วยบางรักเข้าคุ้มครองการสื่อสาร ณ ที่ทำการกรมไปรษณีย์กลาง

ทางค่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เวลา 19.30 น. นายปรีดี พนมยงค์
และร้อยเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวท ได้นำรถยนต์เข้ามายังมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขณะนั้นมืออยู่
ประมาณ 20 คน นายปรีดีได้ทำการสั่งการปฏิบัติ และให้กองกำลังเสรีไทยเชื้อเพลิงร้อยเอกวัชรชัย
ชัยสิทธิเวทในการนำกำลังเข้าทำการยึดพระบรมมหาราชวัง พลโทสฤษดิ์ ณะรัชต์ได้รับมอบหมาย
ให้ทำการปราบปรามกบฏ ได้นำรถถังบุกเข้าทำลายประตูบรมมหาราชวัง(ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517:
162) ฝ่ายตำรวจภายใต้การบังคับบัญชาของร้อยตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ อิศวินกองปราบปราม
พิเศษ และร้อยตำรวจตรีประชา พูนวิวัฒน์ ร้อยตำรวจตรีประสงค์ ดาวบุตร และนายสืบ พล
ตำรวจประมาณ 30 นายเป็นสายที่หนึ่ง บุกจากท่าพระจันทร์เข้าประตูวิเศษไชยศรี สายที่สองนำ
โดยร้อยตำรวจเอกพุทธ บูรณสมภพ เข้าทางด้านวัดพระแก้ว สายที่สาม ร้อยตำรวจเอกต่อศักดิ์ ชม
นาคเข้าทางด้านประตูตรงข้ามวังสราญรมย์โดยร่วมปฏิบัติการกับทหารทั้งสามสาย และได้เกิดการ
ยิงต่อสู้กัน ฝ่ายกบฏสู้ไม่ได้ยอมจำนน 7 คน อีกส่วนหนึ่งได้ล่าถอยหลบหนีมาจากด้านหลัง
พระบรมมหาราชวัง การกวาดล้างได้กระทำเสร็จเด็ดขาดเมื่อเวลา 8.00 นาฬิกาเศษ

พลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์ได้เรียกตำรวจจากสถานีตำรวจสำราญราษฎร์ ยานนาวา
ปทุมวัน นางเล็ง พระราชวัง เข้าฟังคำสั่ง ให้ปฏิบัติการร่วมกับทหาร ร.พัน1 ในความบังคับบัญชา
ของพันตรีประจวบ หนูนภักดี เข้ากวาดล้างพระบรมมหาราชวังด้านตะวันตก สถานีตำรวจสำราญ
ราษฎร์มีหน้าที่เข้าคุ้มครองกระทรวงการคลัง(ไทยน้อย, 2513: 274)

ส่วนกองพลนาวิกโยธิน ฝ่ายทหารเรือ โดยเฉพาะทหารเรือหน่วยกองสัญญาณกรุงเทพฯ
ได้รับคำสั่งให้เคลื่อนกำลังออกปฏิบัติการ ปิดถนนวิฑู และถนนราชดำริ ถึงมณฑลนพรัตนจิต ขยาย
และรับด้านใต้ไปจนถึงสะพานข้ามคลองที่สาร และยึดบริเวณสวนอุมพินิไว้ทั้งหมด ส่วนกอง
พันนาวิกโยธินของมณฑลทหารเรือที่ 1 และกองเรือกลคุมตั้งแต่ท่าพระจันทร์ไปจนถึงสะพาน
พุทธฯ และจัดหน่วยลาดตระเวนออกปฏิบัติการตามแนวคลองตลอดไปจนถึงแนว เริงสะพาน
พุทธฯฝั่งพระนคร บนสะพานและตั้งแต่เชิงสะพานฝั่งธนบุรีถูกคุมถึงวงเวียนใหญ่ มีรังปืนกลหนัก
เบา และปืนโบทฟอร์ดสนาม ห้ามประชาชนและยานพาหนะผ่าน และได้เกิดการปะทะกันกับ

ทัพบก ฝ่ายกองทัพบกได้ยิงดาววิตรทหารเรือเสียชีวิต อันเป็นเหตุให้กองทัพเรือระดมพลครั้งใหญ่ ให้เคลื่อนกำลังพลไปรวมพลที่กองสัญญาณ การเคลื่อนขบวนโคจรบรรทุกของทหารจะอยู่ในแถวหน้า หน่วยต่อสู้รถถังจะอยู่ตอนกลาง และท้ายขบวนจะเป็นหน่วยปืนใหญ่มาตามถนนสุขุมวิท ตั้งแต่ชลบุรีถึงกรุงเทพฯ เข้ายึดพระนครตอนใต้ขยายแนวตั้งแต่สี่แยกราชประสงค์ถึงสีลม ยึดแนวเส้นทางรถไฟมีกคะตันถึงท่าเรือคลองเตย แล้ววกอ้อมมาจคสี่แยกราชประสงค์ ส่วนกองพลและหน่วยทหารเรือสตัดหีบจะเคลื่อนเข้ามารักษาเมืองชลบุรีแทน(สังวร สุวรรณวิท, 2516: 182)ความตึงเครียดของกองกำลังทั้งสองฝ่ายมีมากขึ้น กองทัพเรือได้ใช้สถานีวิทยุของทหารเรือในการออกข่าวปลุกเร้าให้หันถึงการที่กองทัพบกข่มเหงกองทัพเรือ การสู้รบทั้งสองฝ่ายนั้นทหารเรือเป็นฝ่ายมีชัยทหารบกไม่สามารถทนต่อแรงผลักดันของทหารเรือได้ ต้องถอยร่นไปตั้งรับที่สนามเป้า และตามแนวถนนพญาไท ทหารเรือสามารถยึดรถถังและปืนใหญ่ของทหารบกไว้ได้ จนฝ่ายรัฐบาลเตรียมตัวหนีแล้ว(นิคม สุขรองแผ่ง, 2529: 22-23)

แผนการกบฏในครั้งนี้เกือบประสบผลสำเร็จ ถ้าไม่ถูกสกัดขัดขวางจากการจับกุมของพลตำรวจตรีเผ่า ศรียานนท์เสียก่อนที่ทำการจับกุมผู้นำเสรีไทยส่วนใหญ่ในภาคอีสานไว้ก่อน และกำลังเสริมของกองทัพเรือคือกำลังนาวิกโยธินจากสตัดหีบไม่สามารถเดินทางเข้ามาได้เนื่องจากแม่น้ำบางปะกงลดลงจนต้นเงินแพทยานยนต์ใช้งานไม่ได้กำลังนาวิกโยธินจึงติดอยู่ที่นั่น พอน้ำขึ้นในกรุงเทพฯ ฝ่ายตนเองก็แพ้เสียแล้ว เพราะแม่ทัพเรือยอมรับข้อเสนอของรัฐบาลให้มีการหยุดยิงเพื่อเจรจากัน รัฐบาลได้ทำการประนีประนอมกับกองทัพเรือด้วยการออกแถลงการณ์ เรื่องการปรับความเข้าใจกับทหารเรือ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ออกแถลงการณ์ว่า

" พี่น้องทหารเรือทั้งหลาย เวลานี้มีผู้โฆษณาให้ทหารของชาติ มีความเข้าใจผิดต่อกัน ขอให้พี่น้องทั้งหลายจงเห็นแก่ชาติบ้านเมืองและประชาชน จงตั้งอยู่ในความสงบเรียบร้อยตามหน้าที่ของท่าน ทางกองทัพบกกำลังทำการปราบปรามชนกลุ่มหนึ่งซึ่งก่อการจลาจลเป็นทำนองจะก่อความยุ่งยากให้แก่ประเทศชาติอย่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลายดังรัฐบาลได้แถลงให้ทราบแล้ว ขอพี่น้องทหารเรือที่รักทั้งหลายจงได้เชื่อและวางใจว่ารัฐบาลจะพยายามจนสุดกำลังเพื่อความปรองดองซึ่งกันและกันต่อไป ข้าพเจ้าติดต่อกับผู้บัญชาการทหารเรืออยู่ตลอดเวลา และได้พยายามช่วยกันระงับความเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน อย่างเต็มที่แล้ว การยิงกันเพราะเป็นเวลาถ้ามีศึกอาจมีผิดไปบ้างข้าพเจ้าสารภาพความเสียใจและขออภัยทุกประการ(กจธ.มท

สถานการณ์ได้ตึงเครียดลงเมื่อมีการเจรจาหยุดยิงของทั้งสองฝ่าย โดยมีพลเรือตรีหลวงสินธุฉัตร เป็นคนกลางระหว่างพลเรือโทสินธุ์ กมลนาวิน กับฝ่ายรัฐประหาร รัฐบาลได้ออกแถลงการณ์ฉบับที่ 3 กล่าวถึงความพยายามทำความเข้าใจเพื่อปรับความเข้าใจ ซึ่งหวังว่าคงจะสำเร็จเรียบร้อย และต่อมาการเจรจากันเป็นที่เรียบร้อยทั้งสองฝ่ายทำการหยุดยิง อันเป็นการสิ้นสุดของการสู้รบของฝ่ายขบวนการประชาธิปไตย 26 กุมภาพันธ์ 2492 กับฝ่ายรัฐบาล (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2534: 192) กล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้กลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ได้ยุติบทบาททางการเมืองไปโดยปริยาย เพราะหลังจากนั้นรัฐบาล โดยมีองค์การตำรวจเป็นเครื่องมือ ได้ทำการกวาดล้างติดตามจับกุมฝ่ายพลเรือนของนายปรีดี พนมยงค์อย่างรุนแรง รวมทั้งนายปรีดี พนมยงค์ซึ่งขณะรัฐประหารเกรงกลัวการกลับเข้ามาอำนาจอีกครั้งหนึ่ง นอกจากฝ่ายคณะรัฐประหาร 2490 ที่เป็นศัตรูทางการเมืองกับฝ่ายพลเรือนที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์แล้วยังมีพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นคู่อริทางการเมืองอีกพวกหนึ่ง อีกทั้งการกล่าวหาโจมตีในหนังสือพิมพ์สยามรัฐของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่กล่าวหานายปรีดี พนมยงค์มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ทำให้นายปรีดีมีระแวกคิดหลังในกรณีดังกล่าวตลอดไป(สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, 2532: 320)

การปราบปรามกบฏวังหลวงเป็นไปอย่างเรียบร้อยและรวดเร็ว ความกินแหนงแคลงใจระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือยังคงมีอยู่ เพราะเป็นที่เข้าใจกันดีว่าทางฝ่ายทหารเรือช่วยให้พวกกบฏวังหลวงได้หลบหนีการจับกุมได้เป็นผลสำเร็จ ทางทหารบกและทหารเรือตกลงจะปรับความเข้าใจกัน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นเจ้าภาพเลี้ยงเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์นายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั้งสามเหล่าทัพและตำรวจขึ้นที่ศาลาว่าการกระทรวงกลาโหมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2492 และตกลงปรับความเข้าใจกันได้และกล่าวว่าผู้ที่เป็นต้นเหตุก่อการจลาจลในครั้งนี้เป็นพวกของนายปรีดี พนมยงค์ซึ่งมีเพียง 40 คนเท่านั้น เหตุพิพาทระหว่างกันถือว่าเป็นเรื่องเข้าใจผิดกัน ต่อมากระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งย้ายพลเรือตรีทหาร ข้าหิรัญผู้บังคับการกรมนาวิกโยธิน ไปดำรงราชการกรมเสนาธิการทหารเรือ เหตุการณ์ภายนอกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่ความจริงแล้วมีการคุมเชิงกันระหว่างผู้ใหญ่ฝ่ายรัฐประหารกับผู้ใหญ่ฝ่ายทหารเรือ มีผลให้บริเวณกองเรือรบมีการเตรียมพร้อม มีการซ้อมรบอย่างไม่เป็นทางการอยู่ 3 เดือน(มนัส จารุภา, 2517: 92) พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้นำกำลังตำรวจแค้นไปตามถนนราชดำเนิน เมื่อถึงหลักเมืองก็เลี้ยวขวาเข้าถนนหน้าพระลานเลียบก้ำแห่งพระบรมมหาราชวัง ถึงท่าช้างวังหลวงเลี้ยวเข้าถนนมหาราช ผ่านหน้ากองเรือรบแทบทุกวัน เพื่อตรวจตราดูความสงบเรียบร้อยเป็นการปฏิบัติการที่เรียกว่าเหยียบถันเสือของพลตำรวจเอกเผ่า(หุศ บวรณสมภพ, 2524: 110) และต่อมาได้ออกลาดตระเวนไปมาหาสู่พวกคุมกำลังตามกองบัญชาการกองทัพต่างๆอยู่เสมอ เพราะยังไม่ไว้วางใจในสถานการณ์บ้านเมือง

บางครั้งก็ใช้วิธีเอาถูกนายทหารอากาศชั้นผู้ใหญ่มาเลี้ยงไว้หลายคน เพื่อต้องการให้การให้กองทัพอากาศวางตัวเป็นกลาง(อำรุง สฤตรัตนะ ม.ป.ป.: 57) แต่เพื่อควบคุมสถานการณ์ให้เรียบร้อย ก็เป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะดำเนินการจับกุม พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ให้ตั้งกองบัญชาการที่สวนอัมพรสำหรับเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ เพราะไม่แน่ใจว่าระหว่างการสอบสวนจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นอีกหรือไม่

8. การสังหาร 4 อดีตรัฐมนตรี

พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ดำเนินการกวาดล้างจับกุมต่อไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกวาดล้างนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามครั้งใหญ่ครั้งหนึ่ง นายเล็ก นุนนาค นายชาญ นุนนาค และนายน้อย นุนนาค ซึ่งเป็นเสรีไทยที่มีความสนิทสนมกับนายเตียง ศิริขันธ์ และนายปรีดี พนมยงค์ก็ถูกฆ่าตาย ตำรวจได้มีการให้รางวัลนำจับนายปรีดี พนมยงค์สูงถึง 50,000 บาท และ 4 อดีตรัฐมนตรีในรัฐบาลของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งได้แก่นายถวิล อุดล นายทองอินทร ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง และนายทองเปลว ชลภูมิ คนละหมื่นสองหมื่นลคนกันไป ต่อมานายถวิล อุดล ได้ถูกจับที่สันติบาลขณะไปทำธุระขอประกันตัวร้อยเอกชลิต ชัยสิทธิเวทและได้ถูกตำรวจควบคุมตัวไว้ และในวันเดียวกันคือวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2492 นายทองอินทร ภูริพัฒน์ และนายจำลอง ดาวเรือง ได้ถูกตำรวจจับขณะรับประทานอาหารอยู่ที่เนติบัณฑิตสภา ส่วนนายทองเปลว ชลภูมิซึ่งหลบหนีไปอยู่ป็นังประเทศมาเลเซีย เมื่อตำรวจไปค้นบ้านได้เจอรหัสเรียกตัว จึงใช้รหัสลับเรียกตัว คร.ทองเปลว ชลภูมิกลับมา ร้อยตำรวจเอกต่อศักดิ์ ขมขนาด ได้เข้าทำการจับกุมที่สนามบินคอนเมือง(อนันต์ อมรรตย์, 2517: 66) แล้วนำไปควบคุมตัวอยู่คนละที่กัน นายทองเปลว ชลภูมิถูกนำไปขังไว้ที่ สน.ยานนาวา นายถวิล อุดล ถูกนำไปขังที่ สน.นางเลิ้ง ส่วนนายทองอินทร ภูริพัฒน์ถูกนำไปขังที่ สน.สามเสนในข้อหาทมิฬ และในวันที่ 4 มีนาคม 2492 ตำรวจซึ่งมีพันตำรวจเอกหลวงพิจิตตวรการ รองผู้บัญชาการสอบสวนกลาง ได้เดินทางไปรับผู้ต้องหาทั้ง 4 พร้อมนายตำรวจที่นั่งมากับรถคันเดียวกัน 2 นายคือร้อยตำรวจเอกผาด ตุงกสมิต และร้อยตำรวจเอกทม จิตวิมล โดยอ้างเพื่อความปลอดภัยของผู้ต้องหา จึงต้องย้ายไปควบคุมที่อื่น ในการพาเอาผู้ต้องหาทั้ง 4 คน ได้จัดรถสเตชันแวกกอนให้ผู้ต้องหาทั้ง 4 คนขึ้นไปนั่ง มีร้อยตำรวจเอกพุด นุรณสมภพ ร้อยตำรวจตรีบุญสม ประไพ และพลขับอยู่ด้านหน้ารถและมีตำรวจอีก 2 นายนั่งบนพื้นวางของ ส่วนพันตำรวจเอกหลวงพิจิตตวรการนั่งในรถจี๊ปขับนำหน้า ส่วนกันหลังมีตำรวจอีกประมาณ 20 คนพร้อมอาวุธคาร์ไบน์และทอมสัน (หัด ดาวเรือง, 2508: 483) เวลาประมาณ 0.30 น. ขบวนรถไปถึงหลัก กิโลเมตรที่ 4-15 ถนนพหลโยธิน มีเสียงปืนดังขึ้น 1 นัด

รถทั้ง 3 คันก็หยุดข้างถนน ต่อมามีเสียงปืนดังอีก 2 - 3 ชุด ต่อมาอีก 1 นาที เสียงปืนดังอีก 1-2 นัด เมื่อเสียงปืนสงบปรากฏว่าผู้ต้องหาทั้ง 4 คนถูกยิงตาย แพทย์ได้บันทึกรอยกระสุนของอดีต รัฐมนตรีทั้งสี่ ดังนี้

นายถวิล อุดล มีรูกระสุนที่ข้อมือซ้าย 3 รู ข้อศอกขวา 1 รู แขนขวา 4 รู คิงจูบ 1 รู เหนือริมฝีปากซ้าย 1 รู หน้าแข้งซ้าย 3 รู กระดูกแข้งหัก เหนือเข่าขวา 1 รู ขมับขวา 1 รู หลังสับัก บ่าซ้าย 1 รู ศรีษะค้ำหลัง 1 รู

นายจำลอง คาวเรือง มีรูกระสุนที่ไหล่ขวา 1 รู กอ 1 รู ไหล่บ่าซ้าย 1 รู ทะลุออกทาง หลังศรีษะ 1 รู

นายทองอินทร ภูริพัฒน์ มีรูกระสุนที่หน้าอก 3 รู ขมับซ้ายทะลุขวา 1 รู ไหล่ขวา 1 รู แขนขวาหัก

ดร.ทองเปลว ชลภูมิ มีรูกระสุนที่ข้อมือข้างซ้ายขวาทะลุ ไหล่ขวา 1 รู กอ 1 รู สี่ข้าง ซ้ายทะลุขวา

ทางพันตำรวจเอกหลวงพิชิตบูรการได้ให้การหนังสือพิมพ์ว่าเป็นการกระทำของโจรมลยาux นายนาถ เงินทาบ ส.ส. จังหวัดมหาสารคามได้ตั้งกระทู้ขึ้นถามในกรณีการตายของ 4 อดีตรัฐมนตรีที่มีการระบุว่าเป็นการกระทำของโจรมลยาux พระราชชนนีเทพรัตนสภาได้ยับยั้งกระทู้ของนายนาถ เงินทาบ แต่นายนาถ เงินทาบไม่ยินยอม จึงยื่นประท้วงว่าประธานสภาไม่มีสิทธิยับยั้งกระทู้ของตน แต่พอถึงวันที่จะตอบกระทู้ นายนาถ เงินทาบกลับไม่มาปรากฏตัวในสภาฯ อันมีผลให้กระทู้มีอันตกไปโดยอัตโนมัติ ต่อมาเมื่อเกิดรัฐประหาร 2500 ได้มีการตั้งคณะกรรมการสะสางคดีสังหาร นักการเมือง และนำคดีนี้มาทำการสอบสวนใหม่และได้นำเรื่องฟ้องร้องต่อศาล ศาลพิพากษาให้พล จิตวาผาด ตุณกสมิต พลตำรวจตรีหม จิตรวิมล และสืบตำรวจเอกแนบ นิมรัตน์มีความผิด และถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ส่วนผู้ต้องหาอีก 2 คน คือร้อยตำรวจโทจรัส ชัมละมัย และร้อยตำรวจโท ธนุ ทุกใจดี ศาลสั่งยกฟ้อง พฤติกรรมดังกล่าวได้สร้างความหวาดกลัวและเสียชีวิตให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก(ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517: 171) ซึ่งในอดีตเมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้ง 4 มีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับนายเตียง ศิริขันธ์ เมื่อครั้งเป็นเสรีไทยได้ร่วมขบวนการกับ ญวนอิสระ ลาวอิสระ ทางอินโดจีนเพื่อขับไล่ญี่ปุ่น ต่อมาเมื่อมีความคิดเห็นว่าควรรวมตัวกันเพื่อต่อต้าน การรุกรานของมหาอำนาจ โดยตั้งเป็นสันนิบาตเอเชียอาคเนย์ขึ้น

การติดตามปราบปรามผู้ก่อการจลาจลของตำรวจยังคงดำเนินต่อไป ปรากฏว่าในวันที่ 1 เมษายน 2492 พันตำรวจตรีประจวบ กิริตบุตร รองผู้บังคับการสันติบาล ได้รุดไปยังจังหวัด สมุทรสงครามเพื่อค้นจับผู้ต้องหาก่อการจลาจล และเกิดปะทะกันขึ้น ปรากฏว่าคร.ทวี ตะเวทีกุล

อดีตรัฐมนตรีและเป็นคนใกล้ชิดนายปริทัศน์ พนมยงค์ที่หลบหนีการจับกุม เพื่อจะหลบหนีไปยังต่างประเทศในเครื่องแต่งกายชาวประมงถูกตำรวจไต้หวันกมมือยิงเสียชีวิต ส่วนที่เหลืออีก 3 คนขอมมอบตัวและถูกจับกุมอันได้แก่ นายประสิทธิ์ อุติตานนท์ นายพร้อม อุติตานนท์ นายวิโรจน์ อุติตานนท์ นับเป็นการปราบปรามอย่างได้ผลสามารถกวาดล้างจับกุมผู้ร่วมก่อการจลาจลได้อย่างมากมาย และอีกสองคนที่ถูกฆ่าตายก็คือพันตรีโผน อินทรทัตและพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ชีพเป็นสุข ถูกตำรวจยิงตายในข้อกล่าวหาว่าต่อสู้เจ้าพนักงาน(วิเทศกรณีข, 2518: 993)

พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ชีพเป็นสุข เป็นบุคคลที่ถูกกำจัดด้วยเหตุผลส่วนตัว และเป็นบุคคลที่มีชื่อในคำสั่งแต่งตั้งของฝ่ายกบฏวังหลวงให้เป็นผู้บังคับการสันติบาลแต่ไม่ได้ถูกทางราชการสั่งจับกุม เพราะไม่ปรากฏว่าพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์เกี่ยวข้องกับคดีกบฏ และได้ถูกพันตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูรฆ่าตายขณะเข้าไปเจริญตัวซึ่งจากการสอบสวนตามคำพิพากษาศาลคดีหมายเลขคำที่ 1952/2501 คดีแดงที่ 1551/2502 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2502 ซึ่งพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ให้พันตำรวจเอกพุด บวรสมภพเป็นผู้ไปเจริญ แต่ไม่ได้สั่งให้พันตำรวจเอกอรรถพรไปแทน พันตำรวจเอกอรรถพรได้ใช้ข้อพิพาทบาดหมางที่มีต่อกันเมื่ออยู่สงขลาพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ เคยต่อว่าพันตำรวจเอกอรรถพร(ขณะนั้นเป็นร้อยตำรวจโท) ในกรณีที่คนร้ายปล้นรถบรรทุกผู้โดยสารเครื่องบินนำของกลางไปซ่อนไว้ สันติบาลที่มีร้อยตำรวจเอกอรรถพรอยู่ด้วยได้ยึดเอาของกลางไปหมด พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ กล่าวว่าจะรายงานและให้ขังร้อยตำรวจโทอรรถพรด้วย และที่จังหวัดลำปางพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ชีพเป็นสุข เคยถูกขอร้องให้คืนผืนที่จับได้แก่บริษัทไทยสามิต จากการที่ร้อยตำรวจเอกพลเชาว์ สุภมมงคลได้เข้าทำการจับฝิ่น 1,000 กิโลกรัม ซึ่งลำเลียงโดยอาศัยใบคุ้มครองที่กรมสรรพสามิตออกให้แก่บริษัทไทยสามิต แต่ลำเลียงเกินจำนวนกำหนด ต่อมา มีนายทหารบกชั้นนายพันขอร้องให้ปล่อย ขณะนั้นพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ยังเป็นทหารยศพันเอกอยู่ และว่าจะมาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีตำรวจในเร็วๆ พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ไม่ยอมปฏิบัติตาม เมื่อพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ย้ายมาเป็นผู้บังคับการสันติบาล ได้เกิดเถียงกับพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์รองอธิบดีตำรวจในเรื่องฝิ่น พลตำรวจเอกเผ่าจะตบหน้าพอดิพลโททาง กางสงครามได้ห้ามไว้ ด้วยสาเหตุที่มีต่อกันเป็นเหตุให้พันตำรวจเอกอรรถพร ยิงพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ถึงแก่ความตายโดยพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้กล่าวตำหนิถึงการกระทำเกินกว่าเหตุในครั้งนั้น พยานโจทก์ก็อานางละออได้ให้การต่อศาลว่า ร้อยตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูรได้ไปหารองอธิบดีเผ่าที่บ้านซอยศิริชัยในห้องรับแขก

ร้อยตำรวจเอกอรรถพรว่า "เรียบร้อยแล้ว"

รองอธิบดีเผ่าถามว่า "อยู่ที่ไหน"

ร้อยตำรวจเอกธรรมพว่า "ยิงตายแล้ว"

รองอธิบดีผ่าคำว่า "อ้าย...แม่มีชอบหาความยุ่งยากมาให้" (จิต วิภาสวัช, 2503:334)

แสดงว่าการคาบของพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์นั้น เป็นการกระทำเกินกว่าเหตุของร้อยตำรวจเอกธรรมพที่ทานอกเหนือคำสั่ง จากคำปรารภที่กล่าวแก่นางละออ ที่กล่าวถึงความรู้สึกเสียใจที่ร้อยตำรวจเอกพุทธ บรมสมภพไปเชิญตัวพันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ แต่ร้อยตำรวจเอกธรรมพ ก็ไปทำการจับกุมแทน ต่อมาศาลพิพากษาจำคุกจำเลยคือสิบตำรวจเอกผาด กันตะพันธ์ตลอดชีวิตด้วยความผิดฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ทำไปเพื่อเอาใจเจ้านายคือร้อยตำรวจเอกธรรมพ ทุกประการซึ่งในช่วงที่มีการพิจารณาคดี ได้เดินทางออกนอกประเทศพร้อมกับพลตำรวจเอกผ่า ศรียานนท์ที่จอมพลสฤษดิ์ ให้ออกนอกประเทศหลังจากมีการปฏิบัติ ในปี พ.ศ.2500(จิต วิภาสวัช, 2503: 305-334)

ส่วนนายคิเรก ชัยนามที่ฝ่ายกบฏวังหลวงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้หลบหนีออกจากกรุงเทพฯและเข้าพบบจอมพล ป. พิบูลสงครามในเวลาต่อมาเพื่อชี้แจงความบริสุทธิ์ว่าไม่ได้มีส่วนร่วมต่อการกระทำของฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และทางตำรวจก็ไม่คิดใจสงสัยอะไร ในระยะนี้ชื่อเสียงพลตำรวจเอกผ่า ศรียานนท์เริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่หวาดกลัวในการดำเนินการจับกุมฝ่ายกบฏ ตำรวจในยุคนั้นได้ชื่อว่าเป็นยุคทมิฬ ด้วยคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมากในเวลานั้น บุคคลเหล่านั้นล้วนแต่เป็นเสรีไทยในสายของนายปรีดี พนมยงค์ จึงถูกหมายตาและกลายเป็นศัตรูทางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงครามไปด้วย ต่อเมื่อฐานอำนาจของจอมพล ป. พิบูลสงครามแข็งแกร่งขึ้นด้วยการสนับสนุนของกำลังตำรวจ ทำให้ฝ่ายของนายปรีดี พนมยงค์ถูกโค่นล้มไปอย่างเด็ดขาด หหมดโอกาสที่จะกลับมาสู่เวทีการเมืองอีกครั้งนอกเหนือจากการที่ถูกให้ร้ายป้ายสีในเรื่องกรณีสวรรคต และเรื่องที่ถูกหาว่าเป็นผู้นำลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาปกครองประเทศไทย ทำให้หมดความชอบธรรมในการกลับมาอย่างสิ้นเชิง พวกเสรีไทยต่างตกเป็นเหยื่อที่ถูกไล่ล่าจากฝ่ายตำรวจจนแตกกระเจิงไป

4. การกำจัดพลโททาง กางสงคราม

ปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่คณะรัฐประหารอีกประการ ก็คือพฤติกรรมของพลโททาง กางสงคราม หรือที่นิยมเรียกกันว่าหลวงทาง กางสงคราม ผู้เป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่ง ในคณะผู้ก่อการรัฐประหาร 2490 จึงเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของพลตำรวจเอกผ่าที่จะต้องหาทางกำจัดศัตรูทางการเมืองให้หมดไป ปฏิบัติการในคราวนั้นได้กล่าวหาว่าหลวงทางฯวางแผนทำรัฐประหารเรียกว่า กบฏหลวงทางฯ หลวงทางฯได้แสดงตนเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายคณะรัฐประหาร 2490 ที่เด่นชัดก็คือการทำบันทึกลับออกเผยแพร่โจมตีคณะรัฐประหารว่า"นักรัฐประหารกำลังทำลายตนเอง

ด้วยการทบทวนคดีที่ได้ประกาศไว้" พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้เสนอเรื่องไปยังจอมพล ป. พิบูลสงครามขอให้พิจารณาการเขียนดังกล่าว จากนั้นก็ดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างฝ่ายของหลวงกาฯ และฝ่ายพลโทผิน ชุณหะวัณ และการตอบโต้ระหว่างหลวงกาฯ และพลโทผิน ก็ค่อนข้างรุนแรง พลโทผินได้ฉีกหน้าหลวงกาฯครั้งใหญ่ในขณะที่หลวงกาฯได้เลื่อนยศในเดือนมกราคม 2491 จากยศพันเอกเลื่อนเป็น พลโท ตามอัตราผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก กล่าวได้ว่าเป็นการข้ามขั้น ได้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้นอย่างมาก หลวงกาฯได้ตอบโต้ว่า ถ้าใครไม่กลัวอยากมาทำรัฐประหารบ้างเพื่อเอายศพลโทบ้างก็ไม่มีใครห้าม พลโทผิน ชุณหะวัณก็ได้แถลงว่าตนไม่ต้องการยศพลเอกเพราะยศพลโทก็เพียงพอแก่การบังคับบัญชาทหารแล้ว เหตุที่สองฝ่ายมีความขัดแย้งกันก็คือการหวังตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมด้วยกัน หลวงกาฯได้พยายามกดดันให้หลวงชาตินักบรมมนตรีกว่าการกระทรวงกลาโหมลาออก ปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยต่างพร้อมใจกันลาออก แค่จอมพล ป. พิบูลสงครามยับยั้งและไกล่เกลี่ยให้อยู่ในตำแหน่งต่อไป และมอบอำนาจให้ดำเนินการทางวินัยแก่หลวงกาฯได้อย่างเต็มที่ ถ้าทำผิดวินัย

พฤติกรรมของหลวงกาฯ ได้สร้างความไม่พอใจแก่คณะรัฐประหารเป็นอย่างมากซึ่งพฤติกรรมหลายอย่างของหลวงกาฯแสดงถึงความต้องการมีอำนาจ พยายามสร้างบารมีให้แก่ตนเองด้วยการเดินทางไปยังต่างจังหวัดและเรียกข้าราชการท้องถิ่นเพื่อให้มาฟังการบรรยายถึงความยากลำบากในการทำรัฐประหารและการปกครองประเทศ

กรณีที่สร้างความเสื่อมเสียให้แก่หลวงกาฯมากที่สุดก็คือกรณีทุจริตเงินรูปี หลวงกาฯได้ขอแลกเงินรูปีจากกระทรวงการคลังถึง 1,621,900 รูปี 6 แอนนา การแลกเงินดังกล่าวไม่ถูกต้องระเบียบกระทรวงการคลัง เพราะไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี แต่หลวงกาฯอ้างว่าจะเอามาใช้จ่ายในกระทรวงกลาโหม แต่กระทรวงฯตั้งระงับการแลกเงินดังกล่าว และจนกระทั่งถูกตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และถูกนำส่งฟ้องศาลในเวลาต่อมา

ในที่สุดคณะรัฐประหารจึงตกลงกันกำจัดหลวงกาฯออกไป เพราะสร้างความยุ่งยากให้แก่กองทัพเสมอมา แต่สาเหตุที่สำคัญก็เป็นการออกแถลงการณ์โจมตีคณะรัฐประหารดังกล่าว พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการจับกุมหลวงกาฯ ซึ่งนับว่าไม่่ง่ายนักเนื่องจากหลวงกาฯมีความระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา รอบตัวจะมีองครักษ์ที่มีอาวุธร้ายแรงคอยอารักขาอยู่ตลอดเวลา การจะจับกุมจึงต้องทำแบบจู่โจมโดยไม่ให้รู้ตัวไม่เช่นนั้นอาจเกิดการนองเลือดขึ้น พลตำรวจเอกเผ่าได้วางแผนการจับกุมด้วยตนเอง เนื่องจากรู้จุดอ่อนของหลวงกาฯว่าเป็นคนที่เคารพนับถือและไว้เนื้อเชื่อใจและชอบเรือฟิงจอมพล ป. พิบูลสงครามเพียงคนเดียว เพราะเคยร่วมคณะราษฎรกันมา ซึ่งจอมพล ป. พิบูลสงครามมักจะเรียกตั้งข้าราชการที่ทำเนียบรัฐบาล

เสมอมา ในแผนการการจับกุมของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ในครั้งแรกนั้นได้วางแผนให้มีการจัดการประชุมนายทหารระดับสูง และจะเข้าทำการจับกุมในขณะที่ประชุม เพราะหลวงกาฯ คงจะไม่พกอาวุธเข้ามาประชุมด้วย อีกทั้งองค์กรกึ่งที่กอบอารักขาที่ไม่สามารถเข้ามาในที่ประชุมนายทหารระดับสูงได้ แต่พลเอกผิน ชุณหะวัณได้คัดค้านแผนการดังกล่าว เนื่องจากเกรงจะเสื่อมเสียศักดิ์ศรีและลบหลู่ห่มันต่อเกียรติของนายทหารระดับสูงที่มาเข้าร่วมประชุม ในการที่ตำรวจเข้าไปจับกุมนายทหารระดับสูงในที่ประชุม ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่ากองทัพปล่อยปลະละเลยให้ตำรวจแสดงอำนาจยิ่งใหญ่ แม้แต่ในที่ประชุมนายทหารระดับสูงตำรวจก็ไม่ละเว้น แสดงว่าอำนาจตำรวจมากกว่าทหาร เมื่อพลตำรวจ เอกเผ่าได้รับการคัดค้านจากพลเอกผิน ชุณหะวัณก็ได้คิดแผนการการจับกุมขึ้นใหม่ โดยทำการปลอมหนังสือถึงหลวงกาฯ อ้างว่านายกรัฐมนตรีนครินทร์ รมว.การคลังให้มาทำเนียบนายกรัฐมนตรีในวันและเวลาที่กำหนด ปรากฏว่าหลวงกาฯหลงกลของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์และได้มาตามวันเวลาในกำหนดการคือในวันที่ 26 มกราคม 2493 เวลา 24.00 น. พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ให้นายตำรวจระดับอัศวินคอยดักรุมจับกุมที่ทำเนียบ และเมื่อจับกุมได้แล้วให้นำมายังวังปารุสกวันทันที เพราะเกรงว่าเมื่อทหารในกองทัพทราบข่าวว่ารังผู้บัญชาการทหารบกถูกจับกุมอาจยกกำลังเข้ามาชิงตัวได้ พลตำรวจเอกเผ่าคาดว่าวังปารุสกวันอันมีตำรวจหน่วยรถถังประจำอยู่อาจจะพอยับยั้งกองกำลังที่จะมาชิงตัวได้(นิตยสารคุ้มภัย กรกฎาคม 2533: 114) หลังจากการจับกุมหลวงกาฯ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้แถลงว่าหลวงกาฯ มีแผนก่อการกบฏจริง และมีการเตรียมร่างรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยจะทำการจับจอมพล ป.พิบูลสงครามและพลโทผิน ชุณหะวัณ ไปควบคุมไว้ที่กองบังคับการนาวิกโยธิน เพื่อบังคับให้สละตำแหน่งในการบริหารราชการแผ่นดินโดยมีพลโทกาฯ กางสงครามเข้าดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีคลังและรัฐมนตรีต่างประเทศ

พลตรี กำนัน	จำนงภูมิเวท	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
พลตรี สวัสดิ์	ส.สวัสดิ์เกียรติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
พันเอก ศิลป์	รัตนพิบูลย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
พันเอก ชุนประจวบ	ประจวบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
พันโท ธรรมรงค์	ธรรมรงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นต้น

ต่อมารัฐบาลได้ทำการจับกุมผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องกับการกบฏอีก 6 คน แต่ต้องปล่อยผู้ต้องหาในอีกไม่กี่วัน ส่วนตัวหลวงกาฯเองถูกเนรเทศไปอยู่ฮ่องกง โดยมีพันตำรวจเอกจรัส มังคลารัตน์ควบคุมตัวไปส่ง นับเป็นการขจัดอิทธิพลของหลวงกาฯลงไปได้ ทำให้กลุ่มของพลเอกผิน ชุณหะวัณมีอำนาจสูงเด่นมากขึ้น โดยมีพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญ

(สุราชัย อิมประเสริฐ, 2534: 150) ตำแหน่งผู้นำคณะรัฐประหารตกอยู่ในมือของกลุ่มผืน/เผ่า โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงครามทำหน้าที่เป็นผู้นำแต่ในนาม (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, 2526: 59)

5. การปราบกบฏแมนฮัตตัน

ส่วนกรณีกบฏแมนฮัตตัน ในวันที่ 29 มิถุนายน 2494 อันเป็นการปฏิบัติการยึดอำนาจของทหารเรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ นาวาตรีมนัส จารุภาได้ทำการจี้จอมพลป. พิบูลสงครามขณะทำพิธีรับมอบเรือซุครือ แมนฮัตตัน ที่ท่าทหารสหรัฐมอบให้แก่รัฐบาลไทย และถูกควบคุมตัวอยู่ที่เรือรบหลวงศรีอยุธยา ซึ่งจอดลอยลำอยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีนาวาเอกอานนท์ ปุณศรีภักภาเป็นผู้บังคับการเรือ และได้รับการแต่งตั้งจากฝ่ายคณะผู้ชาติให้เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร (ไทยน้อย, 2513: 318) พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์หลังจากทราบเรื่องได้ทำการติดต่อประสานงานกับแม่ทัพฝ่ายทหาร และตำรวจได้ตั้งกองบัญชาการอยู่ที่วังปารุสกวัน พลตำรวจเอกเผ่าทำหน้าที่บัญชาการรบ พันตำรวจเอกพิชัย กุลละวณิช และพันตำรวจตรีเจริญฤทธิ์ จำรัสโรมัญ ทำหน้าที่เสนาธิการ การปฏิบัติการครั้งแรกพลตำรวจเอกเผ่าได้สั่งการให้ฝ่ายเสนาธิการออกคำสั่งให้ฝ่ายเสนาธิการดำเนินตามแผนนเรศวร อันเป็นแผนการยึดจุดสำคัญต่างๆเช่น โรงไฟฟ้าวัดเลียบ การโทรศัพท์ กรมประชาสัมพันธ์และครึ่งกำลังทหารเรือที่ถนนวิฑูและถนนสุขุมวิท(นิยม สุพรรณแผ่ง, 2529: 49) ตำรวจหน่วยที่มุ่งหน้าไปยังโรงไฟฟ้าวัดเลียบซึ่งมีกองกำลังทหารเรือที่ยึดไว้เพียง 13 คน ได้มีการยิงต่อสู้กัน หน่วยจู่โจมของทหารเรือได้รับคำสั่งให้ถอยเพราะกำลังน้อยกว่าตำรวจมาก บางส่วนสามารถหนีรอดออกมาได้บางส่วนก็ตกอยู่ในวงล้อม หมู่รบจากตำรวจระดมยิงที่ถูกส่งไปช่วยก็ถูกครึ่งอยู่ที่ท่ากลาง ปากคลองตลาดไม่สามารถเข้าไปช่วยได้ในที่สุด หน่วยจู่โจมของทหารเรือถูกจับ 3 คน ส่วนหน่วยที่เคลื่อนกำลังไปครึ่งฝ่ายทหารเรือที่ถนนวิฑู เพราะได้รับข่าวว่าทหารเรือจากกองสัญญาณทหารเรือเคลื่อนมาถึงประตูน้ำ พลตำรวจเอกเผ่ากำชับให้ครึ่งทหารเรือให้อยู่กับที่ไม่ให้เลยประตูน้ำเข้ามา หน่วยดังกล่าวเป็นหน่วยผสมระหว่างตำรวจกับทหาร มีกองทหาร 1 กองร้อย ส่วนตำรวจนั้นร้อยตำรวจเอกพุด บูรณสมภพ หนึ่งในสี่อัศวินที่ใกล้ชิดพลตำรวจเอกเผ่าเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา ขบวนการกระชากที่เป็นของตำรวจ 4 คันเกิดการปะทะกันขึ้นทำให้รถกระชากตำรวจได้รับความเสียหาย 2 คัน

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมกันอย่างเคร่งเครียด เพื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีมติไม่ดำเนินการตามข้อเรียกร้องของกองทัพเรือใดๆทั้งสิ้น รวมทั้งมีการให้นายวรการบัญชาเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว ต่อมารัฐบาลออกแถลงการณ์ประกาศให้ประชาชนตระหนักถึงการเรียกร้องของฝ่ายทหารเรือ ทางรัฐบาลจะไม่ยินยอมกระทำตามใดๆทั้งสิ้น ขอให้

ปล่อยตัวจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นอิสระภาพโดยเร็ว ถ้าไม่ปล่อยทางรัฐบาลจะดำเนินการขั้นรุนแรง ทางฝ่ายทหารเรือมีความเข้าใจว่ารัฐบาลคงต้องเป็นห่วงชีวิตของจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นอย่างมากและจะสามารถเรียกทรัพย์สินทางการเมืองได้เป็นอย่างดี และเข้าใจว่าคงไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น แต่ทางฝ่ายรัฐบาลไม่ได้เป็นห่วงต่อสวัสดิภาพของจอมพล ป. พิบูลสงครามแม้แต่น้อย ได้มีการส่งกองกำลังเข้ากวาดล้างฝ่ายทหารเรือจนลอบร่นแตกกระจาย นอกเหนือจากนั้นเมื่อรัฐบาลประกาศให้ส่งตัวจอมพล ป. พิบูลสงครามคืนแต่ทหารเรือไม่ยอมปฏิบัติตาม ฝ่ายรัฐบาลจึงส่งเครื่องบินจากกองทัพอากาศมาทิ้งระเบิดรอบเรือรบศรีอยุธยา เพื่อบีบบังคับให้ทหารเรือส่งคืนมาให้ แต่นาวาตรีมนัส จารุภักย์คงต้องการเอาไว้เป็นตัวประกันทำการเจรจา รัฐบาลจึงสั่งทิ้งระเบิดเรือรบศรีอยุธยาโดยไม่คำนึงถึงชีวิตของจอมพล ป. เมื่อเรือใกล้จมปรากฏว่ามีทหารเรือได้ช่วยเหลือจอมพล ป. พิบูลสงครามให้รอดชีวิตได้ ส่วนนาวาตรีมนัส จารุภักย์เมื่อขึ้นฝั่งแล้วก็หลบหนีออกนอกประเทศ และลี้ภัยการเมืองอยู่ประเทศเขมร(วิเทศกรณีย์, 2518: 1001) ต่อมาได้เดินทางเข้าประเทศมาก็มาถูกอัยศวินของพลตำรวจเอกเผ่าก่อพันตำรวจตรีพุด บวรสมภพ พันตำรวจตรีพันศักดิ์ วิเศษภักดี และพันตำรวจตรีวิจิต รัตนภานุเข้าทำการจับกุมได้เป็นผลสำเร็จ(มนัส จารุภักย์, 25517: 426)

6. การกวาดล้างจับกุมกลุ่มนายปรีดี พนมยงค์

การใช้ศักยภาพของตำรวจในการดำเนินการกวาดล้างศัตรูทางการเมืองได้กระทำค่อนข้างได้ผล ข้ออ้างเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการพิทักษ์รักษาอำนาจเผด็จการของกลุ่มรัฐประหาร 2490 อย่างได้ผลเสมอมา ตำรวจได้มีอำนาจเพิ่มมากขึ้นหลังจากการทำปฏิวัติเงียบแล้ว ได้มีการออกกฎหมายให้ตำรวจตั้งแต่ยศพันตำรวจเอกขึ้นไปสามารถเข้าค้นบ้านของประชาชนได้ทันทีที่สงสัยว่าก่อการร้ายและมีอำนาจในการควบคุมกักขังได้ถึง 7 วัน และยังมีอำนาจในการกำหนดเวลาให้ประชาชนออกนอกบ้าน (จิต วิภาสวัช, 2503: 107,162) ขบวนการสันติภาพและขบวนการกู้ชาติซึ่งมีการเคลื่อนไหวควบคู่กันนั้นก็เป็ขบวนการหนึ่งที่ถูกเพ่งเล็งจากฝ่ายรัฐบาล เพราะพฤติกรรมของขบวนการถูกมองว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อความมั่นคงของประเทศ ในช่วงระยะปี พ.ศ. 2493 -2495 มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องสันติภาพขึ้นสืบเนื่องมาจากขบวนการสันติภาพสากลที่ริเริ่มโดยโจเซฟ สตาลิน และสหภาพโซเวียต จากนั้นก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวสันติภาพในประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสันติภาพสากลแห่งประเทศไทยอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนธันวาคม 2494 ประกอบด้วยนายเจริญ สืบแสง ฤหฺธลาบ สายประดิษฐ์และพระภิกษุธรรมทัมภ์เป็นต้น และมีการจัดส่งนายสงวน ตุลารักษ์ และนายประเสริฐ ทรัพย์สุนทรไป

ประชุมกรรมการสันติภาพในประเทศจีน ตลอดจนมีการตั้งสาขาต่างๆขององค์การสันติภาพตาม
จังหวัดต่างๆ โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างประชามติเรียกร้องสันติภาพขึ้น ปรากฏว่ามีประชาชนหลาย
หมื่นคนลงชื่อเรียกร้องสันติภาพและคัดค้านสงคราม และในเดือนกรกฎาคม 2495 เกิดภาวะแห่ง
แห่งขึ้นในภาคอีสาน คณะกรรมการสันติภาพสากลแห่งประเทศไทยจึงได้ตั้งแผนกสงเคราะห์ขึ้น
โดยมีกุหลาบ สายประดิษฐ์เป็นประธาน ดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนช่วยบริจาคโดยใช้
หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการเผยแพร่ ปรากฏว่าได้รับบริจาคสิ่งของเป็นจำนวนมากและในเดือน
สิงหาคมปี พ.ศ. 2495 ขบวนการสันติภาพก็ได้จัดให้มีการชุมนุมผู้แทนสันติภาพทั่วประเทศขึ้น โดย
มีเป้าหมายในการพิจารณาเตรียมงานประชุมสมัชชาสันติภาพแห่งเอเชีย-แปซิฟิก ที่จะจัดมีขึ้นที่กรุง
ปักกิ่ง ส่วนขบวนการกู้ชาติก็เป็นกลุ่มทางการเมืองกลุ่มหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญตามธรรม
นุษย์ของขบวนการก็คือการปลดปล่อยประชาชนให้เป็นอิสระรอดพ้นจากแอกของจักรวรรดินิยมและ
ระบอบฟาสซิสต์(สุพจน์ คำนตะกูล, 2529: 9) ผู้ริเริ่มขบวนการนี้เป็นนักหนังสือพิมพ์หนุ่ม 2 คน
คือสุพจน์ คำนตะกูล และสมุทร สุรักษะ การเคลื่อนไหวในระยะแรกก็โดยการออกไปปลิวโจมตี
รัฐบาลในเดือน ธันวาคม 2494 ต่อมาได้ชักชวนนาวาตรี พ่วงเพชร บุญบริตพันธุ์และสุภัทร
สุคนธาภิรมย์ซึ่งเป็นอดีตเสรีไทยที่ใกล้ชิดกับนายปรีดี พนมยงค์ ทั้งสี่ได้มีการแสวงหาสมาชิกร่วม
อุดมการณ์ มีการจัดทำใบปลิวร่วม 3 ครั้ง ในครั้งแรกแจกในวันกรรมกรเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม
2495 และในวันชาติ 24 มิถุนายน 2495 ครั้งที่ 3 แจกในวันครบรอบ 1 ปีของกบฏแมนฮัตตัน จุด
ประสงค์ในการชักชวนพวกทหารเรือให้ร่วมขบวนการในครั้งนี้ด้วย บุคคลสำคัญที่ขบวนการกู้ชาติ
ต้องการให้เข้าร่วมก็คือ พลตรีเอนก เขมะโยธิน และพลเรือตรี ทหาร ข้าหิรัญ พลตรีเอนกนั้น
ตอบปฏิเสธที่จะเข้าร่วมขบวนการด้วย แต่พลเรือตรีทหาร ข้าหิรัญได้ตอบตกลงเข้าร่วมขบวนการ
ด้วยและยินดีให้ความช่วยเหลือ แต่อยู่ในระหว่างการหลบหนีการจับกุม พลเรือตรี ทหาร ข้าหิรัญ
ได้ถูกจับในเดือนกรกฎาคม 2495 ทำให้ขบวนการกู้ชาติประสบปัญหาหนักขึ้น ทั้งสุภัทร
สุคนธาภิรมย์ และสุพจน์ คำนตะกูลเริ่มหลบหนีการจับกุมเพราะเริ่มมีการกวาดล้างครั้งใหญ่
ตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 เรื่อยมา (สุราษฎร์ ชัมประเสริฐ, 2534: 291-302) ได้มีการส่ง
ฟ้องศาลอาญาตามคดีหมายเลข พ.ที่ 1279/2495 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2495 โดยมีพนักงานสอบสวน
สวนสันติบาลเป็นผู้ร้อง ว่าผู้ต้องหาทั้ง 5 คน อันได้แก่ นายอุไทย พิณชูโยธิน นายเสถา เรขะรุจิ
นายน้อย มุนนาค นายอรุณ แสงสว่างวิวัฒนะ และร้อยตำรวจโทชาญ มนุธรรม ร่วมกระทำความผิด
กฎหมายฐานกบฏภายในและภายนอกพระราชอาณาจักร ร่วมกับคณะบุคคลต่อไปนี้คือ นาย
ประสิทธิ์ เทียนศิริ นาวาอากาศตรีสารวง กาญจนสิทธิ์ เรืออากาศโทชากร ทัดตานนท์
นายสุภัทร สุคนธาภิรมย์ นายสุพจน์ คำนตะกูล นางพูนสุข พนมยงค์ นายอุเกียง แซ่จู่

นายทง เอี่ยมศิลา จำเอกสงขลตา กระจ่างพจน์ จำเอกบุญส่ง ประสมแสง นายบุญมี ถัทธิ
 ประสาท เรือศรีอมร วิสุทธิธรรม นาวาตรีพร่างเพชร บุญบริดพันธุ์ นายครอง จันดาวงษ์ จำ
 อากาศเอกเมี้ยน เศษาคิวงษ์ นายวิงห์ชัย นายไสว มาลัยเวช และนายสงวน วรรมศรี ผู้ต้องหาใน
 คดีกบฏในครั้งนี้ที่พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์สั่งให้มีการจับกุมมีประมาณ 100 คน ได้ถูกส่งฟ้อง
 ศาลทั้งหมด 42 คน ถูกจำคุก 38 คน โดยศาลพิพากษาจำคุกคนละ 13ปี 6 เดือน ต่อมาได้รับพระ
 ราชทานนิรโทษกรรมเหลือเพียงโทษคนละ 4 ปี (ไทยน้อย, 2518: 347-358) ทั้ง 42 คน ในจำนวน
 นี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือขบวนการสันติภาพ ขบวนการกู้ชาติ และพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
 ประเทศไทย โดยเฉพาะนายประสิทธิ์ เทียนศิริ และนายซ่งหรืออุเกียง แซ่จู่ ซึ่งถูกจับในเรื่องที่
 เกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ นอกจากนั้นยังมีการจับหัวหน้าคณะหมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดสกลนคร ศรีสะเกษ
 อุบลราชธานี และนครพนม ในข้อหามีการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์ด้วย ศาลได้ตัดสินร่วมไป
 กับคดีขบวนการกู้ชาติและกบฏสันติภาพ(สังคมนิยมปฏิวัติ สหาคม 2516: 22) และเพื่อให้
 สมเหตุสมผลในการจับในครั้งนี้ รัฐบาลได้ผลักดันพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์เข้าสู่สภาผู้แทน
 ราษฎรในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2495 หลังจากมีการกวาดล้างจับกุมครั้งใหญ่ได้ 3 วัน พลตำรวจเอก
 เผ่า ศรียานนท์ได้อธิบายการจับกุมในครั้งนี้ว่า ฝ่ายกบฏได้รับแผนและเงินอุดหนุนจากต่างชาติ และ
 มีชนต่างเชื้อชาติเข้าร่วมหลายคนเป็นการกบฏที่มุ่งทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ
 และมุ่งสถาปนาลัทธิคอมมิวนิสต์ขึ้นมาเพื่อเป็นชนวนในการก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งใหม่ในเอเชีย
 การสร้างภาพการคุกคามของคอมมิวนิสต์ว่าเป็นภัยร้ายแรงตามจินตนาการการโฆษณาของสหรัฐ
 อเมริกา นับว่าเป็นการสร้างภาพความชอบธรรมให้แก่การปราบปรามกวาดล้าง จับกุมผู้ต้องสงสัยได้
 อย่างเต็มที่ ทำให้ลักษณะเผด็จการของระบอบที่ได้มีการวางรากฐานมาตั้งแต่การรัฐประหารเจียง 29
 พฤศจิกายน 2494 มีลักษณะสมบูรณ์และเบ็ดเสร็จมากขึ้น(สุราชัย ชิมประเสริฐ : 305-306) อนันต์
 ทัดตานนท์หนึ่งในผู้ถูกจับกุมในกรณีกบฏสันติภาพ ได้เล่าถึงความร้ายกาจของการสอบสวนที่
 บรรดาอัยกษัตริย์ทั้งหลายของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้กระทำไว้ ซึ่งได้แก่พันตำรวจตรีพันธ์ศักดิ์
 วิเศษภักดี พันตำรวจตรีพิศุ นุรณสมภพ พันตำรวจตรีอรุณพ ทุกประยูร และพันตำรวจตรีวิจิตร
 รัตนภาณุ ว่าตำรวจพยายามลาคันถึงการพบปะกันระหว่างพลตรีเนตร เขมะโยธิน กับท่านผู้หญิง
 พูนสุข พนมยงค์เพื่อให้ยืนยันว่าท่านผู้หญิงมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนี้ แต่เมื่อนั้นคดีปฏิเสธ พันตำรวจ
 ตรีอรุณพ ทุกประยูร ได้กล่าวว่าถ้ามันไม่รู้ก็เอามันไปบางเขนเสียเลย ซึ่งเป็นที่กองโจรมลายูได้
 สังหาร 4 อติตรีฐมนตรี แล้วตำรวจก็พาอนันต์ไปสถานที่นั้นจริงๆ ทำให้อนันต์เกิดความกลัวจน
 สลอบไป นอกจากนั้นยังมีการสอบสวน โดยเฉพาะหน่วยปราบปรามของกลุ่มอัยกษัตริย์ซึ่งตั้งอยู่บน
 สถานีตำรวจพลับพลาไชย ในเวลานั้นเรียกว่าโรงพักกลาง มีวิธีการเตะหน้าแข้ง จิกหัวเอาหน้าผาก

โจกกับโด้เซ่ ไซ่บุหริจี้ เอามีคัคคระคาษบนโด้เซกริคหัว คิคถูถอ้มจะด้วยหนังสือคัก ซ้อดด้วย ไฟฟ้า ถ้าทนมากก็จจะไซ้เตะเข้าตามห้อง หน้าอก ผู้ที่ถูกจับส่วนใหญ่จะรับสารภาพเพื่อหนีการจับตัวแล้วไปแก้คดีกันในศาลต่อไป ครูกรีน กำเพ็งครูโรงเรียนบพิตรพิมุข ผู้ใช้พิมพ์คิคพิมพ์ใบปลิวให้แก่ขบวนการกู้ชาติของสุพจน์ คำนตระกุด ก็ถูกซ้อมเจียนตาย นายประสิทธิ์ เทียมศิริ ถูกจับพร้อมเอกสารระเบียบการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เมื่อ 7 พฤศจิกายน 2495 ก็ถูกซ้อม แล้วยังถูกมีคัคคระคาษกริคหัวถือคโฆก แล้วแยกไปขังเดี่ยวรักษาบาดแผลจนหายถึงส่งเข้าไปขังร่วมกับผู้อื่น (แมน มนต์เมศรี, 2524: 497)

กรณีสังหารนักการเมืองที่เป็นบุคคลที่สำคัญอีกคนหนึ่งก็คือนายเตียง ศิริขันธ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร และเป็นหัวหน้าเสรีไทยในจังหวัดสกลนคร มีฉายาว่า "ขุนพลแห่งภูพาน" และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการโค่นล้มรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงครามในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีส่วนในการสนับสนุนให้มีการศาลพิเศษให้ดำเนินการกับอาชญากรสงคราม ได้สร้างความเกลียดชังที่ชาวอีสานมีต่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม และพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นอย่างมากเพราะนายเตียง ศิริขันธ์เป็นส.ส.ที่ชาวอีสานให้ความเคารพนับถือ ทำให้ชาวบ้านที่ไม่เคยรู้เรื่องการเมือง และชาวบ้านที่เคยได้รับการใช้อาวุธมาเป็นอย่างดีมีความไม่พอใจต่อรัฐบาลกลาง ทำให้คอมมิวนิสต์ไซ้เป็นที่มั่นในการขยายอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ขึ้นในภาคอีสานได้เป็นผลสำเร็จ (สังคมนาสตร์ปริทัศน์ กุมภาพันธ์ 2516: 23-24)

หลังจากการรัฐประหาร 2490 นายปรีดิ พนมยงค์รวมทั้งนายเตียง ศิริขันธ์ได้พากันหลบหนีการจับกุม นายเตียงเองได้หลบหนีไปอยู่ตามป่าเขา ตำรวจได้ระดมกันตามหาตัวนายเตียง นายทองอินทร ภูริพัฒน์ เมื่อยังไม่ถูกฆ่าได้พยายามหาทางช่วยเหลือนายเตียง ศิริขันธ์ ด้วยการขอต่อรองกับทางตำรวจว่านายเตียง ศิริขันธ์จะยอมมอบตัวโดยมิเงื่อนไขเพียงให้ได้รับการประกันตัวระหว่างสอบสวนเท่านั้น ต่อมาได้โอนคดีของนายเตียง ศิริขันธ์มาที่กรุงเทพฯ เพื่อป้องกันอิทธิพลของนายเตียงในท้องถิ่น แต่ศาลอาญาก็ส่งปล่อยนายเตียง ศิริขันธ์เพราะไม่มีหลักฐานที่จะเอาโทษทางกบฏจากข้อกล่าวหาทำลายนางรัฐบาล เปลี่ยนแปลงประเพณีการปกครองราชอาณาจักรไทย ปลุกปั่นยุยงให้เกิดความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน มีอาวุธที่ใช้ในราชการสงคราม เมื่อศาลมีคำสั่งปล่อย นายเตียง ศิริขันธ์ได้กลับเข้ามาดำเนินการทางการเมืองซึ่งต่อมาก็ถูกตำรวจนำตัวหายไ้ไปอย่างลึกลับและถูกฆ่าตาย พร้อมด้วยนายราญ บุณนาค นายเล็ก บุณนาค นายคอง เขียววิจิตร นายสง่า ประจักษ์วงศ์ พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนภรรยาและพยาน ได้ความว่าไม่เคยได้รับข่าวถึงแหล่งหลบซ่อนตัวของบุคคลเหล่านี้เลย ส่วนสาเหตุที่นายเตียง ศิริขันธ์

ถูกฆ่าตายในครั้งนี นอกจากนายเตียง ศิริขันธ์จะได้รับฉายาว่าขุนพลแห่งภาคอีสานแล้ว ยังเป็นคนหัวรุนแรงและสนใจในสังคมนิยมเช่นเดียวกับนายปรีดี พนมยงค์ทำให้รัฐบาลต้องที่จะกวาดล้าง

ต่อมาหลังจากพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์หมดอำนาจและเดินทางออกนอกประเทศได้ มีการลือพื้นคึกการหายตัวไปอย่างลึกลับของนายเตียงขึ้นมาดำเนินคดีอีกครั้งหนึ่ง และไปจุดศพที่พยานได้ระบุว่าได้ทำการฝังผู้ตายทั้ง 5 โดยมีแพทย์จากสถาบันนิติเวชทำการจุดศพอย่างถูกวิธีด้วยการทำการลอกคินทีละชั้น เพื่อให้ศพอยู่ในสภาพที่เหมือนฝังอยู่ ปรากฏว่าพบโครงกระดูกกระโหลกศีรษะ 5 แห่งกระดูกส่วนต่างๆของร่างกายปนกันอยู่ พบหัวเข็มขัด 4 หัว พวงกุญแจ สันรองเท้า วัตถุเป็นก้อน 4-5 ก้อน กรอบแว่นตาและกระจกแว่นตา หนูปีปน้ำมัน เศษเสื้อที่ไหม้ไฟ เศษฟันที่ยังไหม้ไม่หมด กุญแจมือเหล็ก 2 อัน (อนันต์ อมรรตย์, 2517: 114) และนำเรื่องส่งฟ้องศาลว่านายเตียงได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มหนึ่งนำตัวไปฆ่า แล้วอย่างสดในป่าเมืองกาญจนบุรีและมีการฟ้องร้องบุคคล 15 คนว่ามีส่วนร่วมในการฆาตกรรม ไร่เชือกสกัดคอนายชาญ บุนนาค นายเล็ก บุนนาค นายผ่อง เขียววิจิตร นายเตียง ศิริขันธ์ นายสง่า ประจักษ์वंษ์ โดยเจตนาฆ่าบุคคลทั้ง 5 ถึงแก่ความตาย(จิต วิภาสวัช, 2503: 242)

เหตุเกิดที่ตำบลบางจาก อำเภอพระโขนง อำเภอปทุมวัน เกี่ยวพันกับตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการจับกุมนายเตียง ศิริขันธ์ในวันที่ 12 ธันวาคม 2495 หลังจากที่นายเตียงได้ไปประชุมที่สภาผู้แทนราษฎรในตอนเช้าเมื่อเลิกประชุมก็ได้ไปแวะเยี่ยมภรรยาที่ป่วยที่บ้านแพทย์คูสิต และบอกว่าจะไปประชุมกรรมการนิติบัญญัติที่บ้านมนังคศิลา ในเวลาบ่ายสองโมง ระหว่างการประชุมมีตำรวจโดยการนำของพันตำรวจตรีประชา พูนวิวัฒน์มาแจ้งให้ทราบว่าจะขอเชิญตัวไปสอบสวนที่สันติบาลเพื่อเป็นพยาน นายเตียงจึงตั้งเพื่อนกลุ่มพรรคสหชีพในที่ประชุม ให้รับรู้และคอยสังเกตความเคลื่อนไหวหลังจากนั้นอีก 2 วันนายพันธุ อินทวงศ์ และนายโมรา ณ ถลาง ได้สอบถามถึงการหายไปของนายเตียงต่อพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ที่สโมสรรัฐสภา นายพันธุ อินทวงศ์ได้ถามว่า "ท่านเอาเตียงไปเก็บแล้วใช่ไหม" พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่องทั้งยังได้กล่าวว่าได้ช่วยเหลือนายเตียงไว้มาก ภรรยาของนายเตียงก็เป็นญาติกัน(จิต วิภาสวัช, 2503: 239) และหลังจากนั้นก็ปรากฏข่าวทางหนังสือพิมพ์ถึงการหายตัวไปอย่างลึกลับของนายเตียง ศิริขันธ์ กรณีการหายตัวไปอย่างลึกลับของนายเตียงได้มีการตั้งกระซู่ถามกันในสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลได้แถลงตอบว่านายเตียงยังมีชีวิตอยู่ แต่ได้หลบหนีออกนอกประเทศ แต่ในแง่ของการสอบสวน พนักงานสอบสวนได้เรียก นายสุวิชัย พันธุเศรษฐี ซึ่งเคยไปเงินแดงมา และพันโท พโยม จุฑานนท์ได้เคยหลบหนีภัยการเมืองไปอยู่หม่ามาทำการสอบสวน บุคคลดังกล่าวให้การว่าไม่เคยได้ข่าวหรือพบนายเตียงเลย(พัฒนาชาติ เกริกฤทธิ์สะท้าน, 2520: 26)

ในวันที่ 16 ธันวาคม 2495 ได้มีการประชุมกรรมการนิคมอุตสาหกรรมที่บ้านมนังคศิลา พลตำรวจเอกผ่่า ศรียานนท์ ได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงข้อกล่าวหาที่ว่าตำรวจได้สังหารนายเตียง ศิริขันธ์ว่า

" ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายทุกท่านที่เป็นสมาชิกแห่งพรรครัฐบาล ซึ่งกำลังประชุม กันอยู่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติต่อสมาชิกแต่ละท่านด้วยความเที่ยงธรรมที่สุด และได้พยายามช่วยเหลือในเรื่องเงินสวัสดิการแก่ทุกท่านอย่างมากมาย และเป็นที่ยอมรับของทุกท่าน หรือมีท่านผู้ใดยังมีข้อข้องใจ ประสงค์สิ่งใด โปรดแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ ขอร้องอย่าใช้วิธีอาศัยเป็นทางฝืนาน หรือเล่นตีสองหน้าไม่เอา ข้าพเจ้าเกลียดที่สุดอยู่อย่างหนึ่งคือคนลิ้นสองแฉก ตัวอย่างเช่นนายเตียง ศิริขันธ์ คนนี้ก็แล้ว ข้าพเจ้าจึงเข้าร่วมพรรคด้วย ก็หวังจะร่วมมือกันยึดมั่นนโยบายสร้างสรรประเทศชาติ แต่เขากลับเป็นคนทรยศต่ออุดมการณ์ ทรยศต่อพรรคพวกที่ได้ให้ความไว้วางใจต่อกัน นายเตียงเป็นคอมมิวนิสต์ได้หลบหนีออกนอกประเทศทางเมืองกาญจนบุรี ไปอยู่ที่วิกคองเรียปอยท์ประเทศพม่า " (พัฒนาชาติ เกริกฤทธิ์ สะท้าน : 23-24) และได้เดินทางหนีเข้าประเทศจีนเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2495 เพื่อลี้ภัยไปอยู่กับนายปรีดี พนมยงค์ (จิต วิภาสวัช, 2503: 246) สืบตำรวจศรีสมพงษ์ ทรัพย์วิชัย ซึ่งมีหน้าที่ขับรถประจำตัวพันตำรวจตรีธรรมพ ทุกประตู ได้ให้การต่อศาลในฐานะพยานว่า พันตำรวจตรีธรรมพได้ไปที่บ้านของพลตำรวจจัตวารัตน์ มหารัตน์ ในกองตำรวจสันติบาลและได้มีการเถียงกับนายชาญ บุญนาคและกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แต่นายชาญเถียงว่าตนเองไม่ได้เป็นพันตำรวจตรีธรรมพจึงออกมาให้สืบตำรวจศรีสมพงษ์ขับรถไปที่วังปารุสก์วันและนำกระดาษข้อความ "ศาสตราจารย์พร้อมไว้" ให้นำไปส่งแผนกสื่อสารส่งถึงผู้กำกับกองตำรวจกาญจนบุรี ต่อจากนั้น พันตำรวจตรีธรรมพได้ให้พาไปที่บ้านเช่าแถวพระโขนงใกล้สถานีตำรวจพระโขนงที่พันตำรวจตรีธรรมพ ทุกประตูเช่าเอาไว้ ในบ้านมีพันตำรวจตรีพุด บรมสมภพ พันตำรวจตรีพันธ์ศักดิ์ วิเศษ ภัคดี พันตำรวจตรีวิจิต รัตนภานุ พันตำรวจตรีกรมล ชโนวรรณ และตำรวจนอกเครื่องแบบอีก 3-4 นาย และได้มีการสังหารนายเตียงและพวกทีละคนโดยใช้เชือกรัดคอกจนถึงแก่ความตาย และพันตำรวจตรีธรรมพ ได้ให้สืบตำรวจสมพงษ์ขับรถนำขบวนโดยตนเองนั่งไปด้วยนำศพ ไปที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีการขุดหลุมและใส่หินไว้ในหลุมจัดเตรียมไว้ตั้งแต่ตอนกลางวัน ประมาณ 4 ทุ่มได้นำศพ ไปถึง และนำศพไปเผาจนถึงตี 3 เมื่อไฟมอดจึงเอาดินกลบ เสร็จแล้วก็ขึ้นรถกลับ

จากสำนวนคดีคำที่ 213/2500 ,214/2500876/2501 ศาลพิจารณายานหลักฐาน และว่าสาเหตุแห่งการฆ่าผู้ตายและจำเลยทั้ง 15 คน อันได้แก่

1. พลตำรวจจัตวารัตน์ มหารัตน์ จำเลยที่ 1

2. พันตำรวจเอกวิจิต	รัตนภาณุ	จำนวนที่ 2
3. พันตำรวจโทศิริชัย	กระจ่างวงศ์	จำนวนที่ 3
4. พันตำรวจตรีภมร	ชโนวรรณ	จำนวนที่ 4
5. พันตำรวจตรีสุนนท์	เอกะโรหิต	จำนวนที่ 5
6. พันตำรวจกระแสร์	อุณหสุวรรณ	จำนวนที่ 6
7. ร้อยตำรวจเอกอิทธิพล	เครือใย	จำนวนที่ 7
8. ร้อยตำรวจโทคัน	สาทรปรุง	จำนวนที่ 8
9. ร้อยตำรวจตรีภมร	มัลลิกมารย์	จำนวนที่ 9
10. สิบตำรวจเอกเนบ	นิมรัตน์	จำนวนที่ 10
11. สิบตำรวจเอกระวี	เชิธรนันท์	จำนวนที่ 11
12. สิบตำรวจโทจุมพล	ปรีรัมย์	จำนวนที่ 12
13. สิบตำรวจตรีศาสตร์	ภามิตานนท์	จำนวนที่ 13
14. สิบตำรวจตรีเจษฎ	สุขสวัสดิ์	จำนวนที่ 14
15. สิบตำรวจตรีเจริญ	ไพโรสาเกต	จำนวนที่ 15(จิต วิภาสวัช, 2503: 276)

จำนวนทั้ง 15 คนไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกัน โดยเฉพาะนายเตียง ศิริขันธ์เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับเลือกตั้งต่อกันทุกสมัยสังกัดพรรคสหชีพ ซึ่งมีแนวนโยบายการสหกรณ์ และมีบุคคลนอกวงการของพรรคอาจคิดว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์ และมีความเคารพนับถือนายปรีดี พนมยงค์คู่อาจารย์แม้จะออกไปอยู่นอกประเทศก็มีการติดต่ออยู่ตลอดเวลา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 จอมพล ป. พิบูลสงครามเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะ จึงเกิดมีคณะกู้ชาติ เรียกว่าขบวนการเสรีไทย มีนายปรีดี พนมยงค์เป็นหัวหน้าเสรีไทยภายในประเทศ และมีนายเตียง ศิริขันธ์เป็นหัวหน้าสายสากล นายชาญ บุญมาก และนายเล็ก บุญมากกับพวกที่ร่วมอยู่ในขบวนการเสรีไทยที่หัวหิน มีการสะสมอาวุธด้วย หลังจากเลิกสงคราม พรรคสหชีพได้เป็นรัฐบาล นายเตียงกับเพื่อนที่เป็นหัวหน้าหน่วยเสรีไทยได้เป็นรัฐมนตรี นายชาญ บุญมากเป็นสมาชิกวุฒิสภา และได้รับสัมปทานป่าไม้ภายหลังเกิดรัฐประหาร 2490 จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ต่อมาเกิดการปฏิวัติหลายครั้ง รัฐบาลทำการปราบปรามนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายทองเปลว นายจำลอง อติศรีรัฐมนตรีในขณะของนายเตียงถูกจับ และถูกยิงตาย นักการเมืองหายไ้ นับว่าถูกฆ่าหลายคน ทั้งนี้เห็นได้ว่ากลุ่มนักการเมืองของจอมพล ป. พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ กับกลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์และพวกคือนายเตียง ศิริขันธ์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายทองเปลว ชลภูมิ นายถวิล อุดล เป็นต้น ทำการช่วงชิงอำนาจ

บริหารประเทศกัน จำเลยในคดีล้วนเป็นตำรวจอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ จึงเป็นเหตุผลให้นำเชื่อว่านายเตียง นายราญกับพวกถูกฆ่าตายครั้งนี้ด้วยเหตุผลทางการเมือง มิใช่เพราะมิสาเหตุเป็นการส่วนตัวกับบุคคลใด ผู้ตายทั้ง 5 คนไม่มีคดีเกี่ยวข้องเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด และได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกตัวไปสอบสวนในฐานะพยาน แล้วคุมเอาตัวไปฆ่าเสีย ส่วนนายผ่อง นายสง่า ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นแต่ร่วมไปด้วยก็ถูกฆ่าเสีย เพื่อฆ่าปิดปากมากกว่า จำเลยต้องมีแผนการเตรียมสถานที่ และกำลังคนร่วมกันทำงานหลายคน จึงเป็นการฆ่าโดยการไตร่ตรองเอาไว้ก่อน ศาลจึงพิพากษา ประหารชีวิตร้อยตำรวจเอกอิทธิพล เกรือโย ส่วนจำเลยอีก 14 คน ศาลพิจารณายังฟังไม่ได้ว่ามีส่วนร่วมกระทำความผิดตั้งใจทักฟ้องจึงให้ยกฟ้องโจทก์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 185

ต่อมาร้อยตำรวจเอกอิทธิพล เกรือโยได้ยื่นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ปล่อยตัวพ้นข้อหาไป เป็นอันว่าคนที่ฆาตกรรมนายเตียง ศิริขันธ์กับพวก ก็ได้พ้นข้อหาไปหมดทุกคน ทั้งที่กรรมการสอบสวนและศาลก็วินิจฉัยแล้วว่านายเตียง ศิริขันธ์และพวกถูกฆ่าตายแล้วนำไปอย่างสดในป่าเมืองกาญจนบุรี (อนันต์ อมรรตย์, 2517: 118-122)

นอกจากการตายของนักการเมืองคนสำคัญอย่างนายเตียง ศิริขันธ์ที่ถูกฆ่าตายและนำไปฝังที่จังหวัดกาญจนบุรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2495 แล้วนั้น สมาชิกสภาผู้แทนอีกคนหนึ่ง जिจัดได้ว่าเป็น ส.ส.ปากกาก็ถูกกำจัดเช่นเดียวกัน ก็คือนายพร มะลิทอง ส.ส.ฝ่ายค้านที่โจมตีรัฐบาลและพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงมาโดยตลอด บางครั้งถึงกับชี้หน้าพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ จึงทำให้นายพร มะลิทองถูกเพ่งเล็งและติดตามจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และถูกฆ่ารัดคอและนำไปดองน้ำเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2497 ต่อมาศาลได้นำคดีนี้กลับมาพิจารณาอีกครั้งในปี พ.ศ.2502 ในคดีคำที่ 2682/2501 และคดีแดงที่ 1691/2502 (จิต วิภาสวัช, 2503: 336) ในคดีดังกล่าวมีคนถูกสังหารเพิ่มอีก 1 คน คือนายสมพงษ์ หนูพรหมหรือสุวรรณศิลป์ (ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517: 185) ส่วนสาเหตุการตายของนายสมพงษ์ หนูพรหมนั้น จากคำพิพากษาศาลอาญาระบุว่านายสมพงษ์ หนูพรหมเป็นสายลับให้แก่พันตำรวจเอกพันศักดิ์ วิเศษภักดีในการเฝ้าติดตามพฤติกรรมของนายพร มะลิทอง นายสมพงษ์ ได้ทรยศด้วยการนำความลับไปเปิดเผยให้แก่นายพร ว่าพันตำรวจเอกพันศักดิ์ วิเศษภักดีให้ตนมาคอยติดตามความเคลื่อนไหว และบอกด้วยว่าทางตำรวจจะให้เอาเอกสารเกี่ยวกับเรื่องคอมมิวนิสต์มาซุกซ่อนในบ้าน เพื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้มีหลักฐานในการจับกุม และขอเงินนายพรสักก้อนเพื่อหลบหนีไป แต่นายพรไม่ให้เกรงว่าจะถูกหลอกเอาเงินจึงนำเรื่องไปร้องเรียนต่ออธิบดีกรมตำรวจว่านายสมพงษ์ ไปแสดงตนว่าเป็นสายลับและพูดหลอกหลวงจะเอาเงินเรื่องจึงถึงพันตำรวจเอกพันศักดิ์ วิเศษภักดี พันตำรวจเอกพันศักดิ์

ได้เรียกสมศักดิ์ สุวรรณประทีปหัวหน้าสายลับของตนมาพบและต่อว่าต่อหน้าพันตำรวจเอกอรรถพร
ทุกประยูร ให้ตามตัวนายสมพงษ์มาให้ได้ภายใน 7 วัน

ภายหลังนายพร มะลิตองได้มาพบกับพันตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูร และได้เกิด
การโต้เถียงกันอย่างรุนแรง และได้นำเรื่องมาเล่าให้กับนางสงวน มะลิตองผู้เป็นภรรยาให้ทราบ
ซึ่งภรรยา ก็เตือนให้ระวังตัว ต่อมาวันที่ 23 มีนาคม 2497 นายพร มะลิตองได้รับโทรศัพท์จากพัน
ตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูร ให้ไปพบที่ตำรวจสันติบาลกอง 2 หลังจากพบแล้วนายพร มะลิตอง
ได้เดินทางไปงานศพพระอภัยพลรบที่วัดโสมนัสวิหาร หลังจากนั้นได้ถูกพันตำรวจตรีสวัสดิ์ ทุม
โมสิต นำตัวไปขังบ้านเลขที่ 3 ซอยเกษมสันต์ 2 หน้าสนามกีฬาแห่งชาติ ซึ่งเป็นบ้านของพันตำรวจ
เอกพันศักดิ์ได้เช่าไว้ในราชการตำรวจและสังหารเสือ ต่อมาได้ไปนำนายสมพงษ์มาสังหารเช่นเดียว
ศพของนายพร มะลิตอง และนายสมพงษ์ หงุพรหม ถูกมัดติดกับเสาปูนและนำไปที่ท่าหน้าบ้าน
เลขที่ 51 ถนนพระอาทิตย์ ซึ่งเป็นบ้านของตำรวจใช้สำหรับเป็นสถานที่ทำการของหน่วย ซี ซับ
พลาย แล้วนำศพลงเรือไปทิ้งเสียบนแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนรถยนต์ที่นายพร มะลิตองขับไปพบ
พันตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูร นั้นถูกรื้อเป็นทรากรดทิ้งลงในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานพระ
ราม 6 ศาลได้พิจารณาพยานหลักฐานที่เป็นทั้งพยานบุคคล และพยานหลักฐานแล้ว แม้ว่าพยานจะ
ระบุ การกระทำของบุคคลดังกล่าว แต่ก็ไม่สามารถหาหลักฐานมาผูกมัดบุคคลต่างๆ ได้มากพอ แม้
แต่พันตำรวจเอกอรรถพร ทุกประยูรที่พยานระบุว่าคอยสังการในบ้านที่เกิดเหตุก็ไม่สามารถหาถัก
ฐานผูกมัดได้เพียงพอ จึงเอาความผิดได้เพียงบุคคลไม่กี่คน เช่น ร้อยตำรวจเอกอิทธิพล เครือโย
ถูกศาลพิพากษาจำคุก 20 ปี นอกนั้นอีก 4 คน ถูกปล่อยตัว 2 คน และอีก 2 คนถูกจำคุกแค่ปีเดียวแต่
ก็ถูกปล่อยตัวเช่นกันเพราะได้ถูกต้องขังมาพอแล้ว (จิต วิภาสวัช, 2503: 336-388)

7. การกวาดล้างจับกุมกลุ่มที่เคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มอื่นๆ

ในช่วงที่เกิดการฆาตกรรมนายเตียง ศิริขันธ์ใหม่นั้นหนังสือพิมพ์ต่างวิพากษ์
วิจารณ์และขุดคุ้ยกันอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ในขณะนั้นคือ "พิมพ์ไทย" ที่มี
เจ้าของคือ นายอารีย์ สิริวะ เป็นผู้ที่ถูกทางราชการเพ่งเล็งว่าเป็นศัตรูของรัฐบาลเพราะวิพากษ์
วิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรง แต่ละปัญหาที่นำเสนอได้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล เพราะ
ประชาชนให้ความเชื่อถือต่อการวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียน
ระดับชั้นนำได้แก่ มาลัย ชูพินิจ อิศรา อมันตกุล พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์จึงหาวิธีการที่ควม
กุมหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ฉบับนี้ด้วยการส่งคนไปติดต่อเพื่อขอร่วมหุ้นในกิจการ "ไทยพาณิชย์การ"

ด้วยเจตนาที่จะยุติการโจมตีรัฐบาล แต่ได้รับการปฏิเสธจากนายอารีย์ ตีวีระ การกวาดล้างจับกุมคนหนังสือพิมพ์จึงมีขึ้น มีผู้ถูกจับในข้อหาสมคบกันทำลายล้างรัฐบาล มีผู้ถูกจับในครั้งนี้อยู่ถึง 104 คน อารีย์ถูกคุมขังอยู่ 4 เดือน เขาถูกปล่อยตัวออกมาเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2495 ขณะที่คนอื่นยังถูกสอบสวนเพื่อส่งฟ้องศาลอยู่ หลังจากถูกปล่อยตัวพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ส่งคนไปเจรจาอีกครั้งและยินดีจะซื้อกิจการทั้งกิจการเลขโคขไม่เกี่ยวกับเรื่องราคาแต่อย่างใด ถ้าอารีย์ไม่ต้องการร่วมหุ้น อารีย์ได้ตอบปฏิเสธเจตจำนงของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์อีกครั้งและในครั้งนี้อารีย์ก็ได้พบจุดจบในชีวิต ด้วยการถูกยิงจากกลุ่มตำรวจนอกเครื่องแบบผู้ที่ลงมือสังหารก็คือ สิบตำรวจเอกณรงค์ ชิวปรีชา กับพวกอีก 4 คน หลังจากสังหารอารีย์แล้วทั้ง 5 ก็รีบหลบหนีการจับกุม แต่ก็มาถูกจับตัวได้และส่งไปดำเนินคดียังสถานีตำรวจภูธรอำเภอหัวหิน ได้มีการให้พยานมาชี้ตัวบุคคลและพยานที่ใช้ในการปฏิบัติการครั้งนี้ก็ได้รับการยืนยันจากพยาน แผนการฆ่าสำเร็จแต่ทีมฆาตกรถูกจับกุม ผู้อยู่เบื้องหลังจึงมีการวิ่งเต้นเพื่อให้หลุดจากคดี มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสมมุติประจำวัน ใช้อิทธิพลข่มขู่พยาน หลังจากถูกฝากขังที่ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แล้ว ศาลก็ออกหมายปล่อยเมื่อ 17 เมษายน 2496 เพราะพยานหลักฐานอ่อนมาก หลังจากออกมาจากคุกแล้วทั้ง 5 คนได้รับการปูนบำเหน็จความชอบได้เลื่อนยศเลื่อนเงินเดือน แต่ต่อมาเมื่อมีการรื้อฟื้นพิจารณาคดีกันใหม่ ฆาตกรทั้ง 5 คน กับผู้บงการก็ถูกลงโทษ

พันตำรวจโทศิริชัย กระจ่างวงศ์ ผู้กำกับเมืองกาญจน์ ที่ได้รับฉายาว่าเจ้าพ่อเมืองกาญจน์ จำเลยที่ 1 ซึ่งยังไม่ทันฟังคำตัดสินก็เสียชีวิตในเรือนจำเสียก่อน ส่วนสิบตำรวจเอกณรงค์ ชิวปรีชา สิบตำรวจตรีเจริญ ไทรสาเกต สิบตำรวจตรีเฉลย สุขสวัสดิ์ พลศรี พลอยวงศ์ และ สิบตำรวจตรีศาสตร์ ภามิตนนท์ได้ถูกศาลตัดสินจำคุกคนละ 20 ปี(แมน มนต์เมศรี, 2524 : 323)

การกวาดล้างและจับกุมขบวนการหนังสือพิมพ์นั้น ได้เริ่มขึ้นนับตั้งแต่ พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา บทบาทหนังสือพิมพ์นั้นมีแนวโน้มในการสร้างทัศนคติต่อประชาชนเป็นอย่างยิ่ง คณะรัฐประหาร 2490 เริ่มเข้ามาควบคุมหนังสือพิมพ์มากยิ่งขึ้นด้วยการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ แม้ว่าในระยะแรกรัฐบาลจะประกาศว่าจะไม่มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ แต่ต่อมาบทบาทหนังสือพิมพ์เริ่มมีบทบาทในการสร้างและผลักดันแนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น การเข้มงวดหนังสือพิมพ์เริ่มตั้งแต่กบฏวังหลวงสิ้นสุดลงได้มีการจับกุมนักหนังสือพิมพ์ 2 คนคือสุรีย์ ทองวณิช และแหลม ปานิชเสถียร ในครั้งนี้ได้มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เป็นครั้งแรก หลังจากการรัฐประหารเงียบ 29 พฤศจิกายน 2495 เป็นต้นมา การเข้มงวดในการตรวจสอบหนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้น ได้มีการตั้งคณะกรรมการ 15 คน เพื่อทำการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์โดยตรง สร้างความกดดันให้แก่วงการหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก กลุ่มหนังสือพิมพ์เองได้มีการรวมกลุ่มผลักดันให้มีการ

ขกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 นับเป็นครั้งแรกในวงการหนังสือพิมพ์ที่มีการเคลื่อนไหวในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของตนเองขึ้น ได้มีการจัดการประชุมใหญ่ขึ้นที่สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้มีการจัดอภิปรายเรื่องสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ได้ถ่ายทอดคำอภิปรายลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง โจมตีรัฐบาลด้วยถ้อยคำที่รุนแรง สมาคมฯ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ขึ้น เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2495 เพื่อดำเนินการเรียกร้อง โดยมีอุทธรณ์ พลกุลเป็นผู้นำในการเรียกร้องในครั้งนี้ แต่ขบวนการก็มีอันต้องยุติบทบาทลงไปเมื่อถูกรัฐบาลสั่งจับเข้าคุกฐาน กบฏสันติภาพ 10 พฤศจิกายน 2495 ในคราวนี้รัฐบาลได้ถือโอกาสในการกวาดล้างจับกุมนักหนังสือพิมพ์ครั้งใหญ่ โดยเฉพาะขบวนการผู้ชาติที่มีนักหนังสือพิมพ์เป็นแกนนำถึงสองคนคือนายสุพจน์ คำนตระกูล และนายสมุทร สุวัฑฒกะ นอกจากนั้นตำรวจได้เข้าทำการตรวจค้นบ้านอดีตนายกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ในฐานที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ออกไปปลิวของคณะผู้ชาติ และทำการจับกุม นายอารี ลีวิระ ผู้อำนวยการบริษัทไทยพาณิชย์ อันเป็นเจ้าของพิมพ์ไทย สยามนิกร และสยามสมัย นายบุศย์ สิมะเสถียร บรรณาธิการพิมพ์ไทย นายแสวง ตุ้งคะบรรหาร บรรณาธิการสยามนิกร นายอุทธรณ์ พลกุล บรรณาธิการข่าวภาพ นายน้อย รัฐเวทย์ บรรณาธิการรายวัน ฮางเฮ้า แซ่โง้ว บรรณาธิการฉนวนหมื่นเป้า นายเจ้า ชาญรณไฟ บรรณาธิการสังจา นายสุภา ศิริमानนท์ บรรณาธิการอักษรศาสตร์ นายฉัตร บุญยศิริชัย บรรณาธิการปวงชนรายสัปดาห์ นายเสลา เรขะรุจิ บรรณาธิการชาติไทย ต่อมาบรรณาธิการเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการปล่อยตัวทำให้ขบวนการหนังสือพิมพ์อ่อนตัวลง (สุชาชัย อัมประเสริฐ, 2534: 314-318) หลังจากการตายของนายอารี ลีวิระ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้วางระเบียบที่เข้มงวดต่อหนังสือพิมพ์ยิ่งขึ้น โดยห้ามเสนอข่าวการประทุมสภาป้องกันราชอาณาจักร ข่าวการประชุมสภาสภาไทใหม่ ข่าวการประชุมสภาของ 3 กองทัพ ห้ามเสนอข่าวการเคลื่อนไหวของกองทัพไทยในเกาหลีใต้ทางราชการไม่แถลง ห้ามวิพากษ์วิจารณ์การเมืองระหว่างประเทศ (สุกัญญา ทิระวนิช, 2526: 32-33) หลังจากนั้นก็มีข่าวว่ารัฐบาลจะแก้กฎหมายการพิมพ์เพื่อให้รัฐบาลมีอำนาจในการสั่งปิดหนังสือพิมพ์จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แถลงข่าวในเรื่องนี้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์(ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517: 193)

นอกจากการกวาดล้างปราบปรามครั้งใหญ่เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 เป็นต้นมา และทำให้เกิดพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์เกิดขึ้นมาสร้างความชอบธรรมให้แก่การดำเนินการปราบปรามและใช้อำนาจเผด็จการอย่างเต็มรูปแบบนั้น แม้แต่การเคลื่อนไหวของสื่อมวลชนที่เรียกร้องหาสิทธิเสรีภาพ เมื่อไปขัดขวางนโยบายของรัฐบาลก็ถูกมองว่าเป็นปากเสียงของคอมมิวนิสต์ สื่อมวลชนคัดค้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในการส่งทหารไทยไปร่วมรบที่ประเทศเกาหลี

ถึง 4,000 คนในวันที่ 20 กรกฎาคม 2495 ก็ยังถูกมองว่าเป็นปากเสียงให้แก่คอมมิวนิสต์ ข้ออ้างบางอย่างที่ตำรวจมักจะนำมาสร้างภาพให้เห็นถึงความน่ากลัวของคอมมิวนิสต์ เช่นกล่าวไว้ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2494 พรรคคอมมิวนิสต์ไทยจะเผากรุงเทพฯหลายจุด จึงสั่งป้องกันเต็มอัตราแต่ก็ไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ตำรวจก็ว่าพรรคคอมมิวนิสต์รู้ว่าตำรวจรู้เลยไม่กล้ากระทำ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปราบปราม หลังจากทีพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 ได้สำเร็จออกมาเพียงวันเดียว คือในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2495 พรรคคอมมิวนิสต์ไทยได้มีการเรียกประชุมสมัชชา ครั้งที่ 2 ขึ้นในป่าจังหวัดสกลนครเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2495 ที่ประชุมมีมติให้เปลี่ยนชื่อพรรคคอมมิวนิสต์ไทยเป็นพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และให้สมาชิกออกสู่ชนบทตามแผนป่าล้อมเมือง เช่นเดียวกับการกระทำของมาเซดุงซึกประเทศจีนได้สำเร็จ นอกจากการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์แล้วยังมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆอีกหลายกลุ่ม เช่น ขบวนการกรรมกร ขบวนการหนังสือพิมพ์ บทบาทของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ที่มีต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆมีเป็นอย่างมาก เช่นขบวนการกรรมกร ในช่วงปี พ.ศ.2491 เป็นต้นมาขบวนการกรรมกรภายใต้การนำของสหอาชีพกรรมกรแห่งประเทศไทย เป็นขบวนการที่เข้มแข็ง (สุธาชัย อิ่มประเสริฐ, 2534: 311) จอมพล ป. พิบูลสงครามเกรงว่าสหอาชีพกรรมกรฯจะเป็นเครื่องมือของพรรคสหชีพและฝ่ายปรีดี พนมยงค์ ตำรวจเชื่อว่าเป็นคอมมิวนิสต์เข้ามาปฏิบัติการแทรกซึมอยู่ด้วย (บุญญา มาคะสิระ, 2529: 108) รัฐบาลจอมพล ป.ได้พยายามสลายบทบาทของสหอาชีพกรรมกรด้วยการตั้งสมาคมกรรมกรไทย และให้นายสังข์ พัดโนทัยเข้าไปดูแลทำการรวบรวมสมาชิกได้ถึง 70,000 คน เพื่อที่จะสร้างความชอบธรรมในการกำจัดสหอาชีพกรรมกรฯได้อย่างสะดวกขึ้น สมาชิกของสมาคมกรรมกรไทยนั้นรับสมัครสมาชิกทุกประเภท ไม่เฉพาะถูกจ้างเพียงอย่างเดียว ผู้ที่ไม่เป็นลูกจ้างก็เป็นสมาชิกได้ เช่นแม่ค้าขายผัก คนแบกข้าวสาร กรรมกรสามล้อ รัฐบาลเริ่มทำลายสหบาลกรรมกรที่นิยมซ้าย โดยการจับหัวหน้ากรรมกรที่นิยมซ้ายด้วยข้อหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ สหบาลกรรมกรนิยมซ้ายจึงสลายตัวไปในที่สุดและเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 สหอาชีพกรรมกรก็ถูกจับในข้อหากบฏ เพื่อไม่ให้ขบวนการใดมีโอกาสใช้ขบวนการกรรมกร เป็นเครื่องมืออีกต่อไป พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้เข้าดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการกรรมกรเสียใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมเสรีแรงงานแห่งประเทศไทย โดยมีนายเลื่อน บัวสุวรรณ เป็นประธาน เพื่อสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่กรรมกรซึ่งเป็นคนจีนและเพื่อความคุมโดยใกล้ชิดรัฐบาลได้ให้พ่อค้าจีนคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการและพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เป็นผู้อุปถัมภ์สมาคมนี้ สำนักงานของสมาคมตั้งอยู่ที่ภัตตาคารนิวโปงเชียง สามารถดึงดูดคนงานชาวจีนเข้าร่วมได้จำนวนมาก สมาชิกไม่ต้องเสียค่าบำรุง แม้แต่การนัดหยุดงานรัฐบาลก็ช่วยจ่ายค่าแรงหรืออาหารการกินแจก แม้นายจ้างไม่

จ่ายค่าแรงรัฐบาลก็แอบมาจ่ายค่าแรงให้ด้วย(เด่นพงษ์ พจนนกร, 2515: 59-60)ในปี พ.ศ. 2497 รัฐบาลได้ให้เงินอุดหนุนการดำเนินการในครั้งนี้อย่างหนึ่งล้านบาทและในปีต่อไปปีละสองล้านบาท ในช่วงเวลาดังกล่าวปรากฏว่ามีสมาคมกรรมกรอยู่ในความดูแลของบุคคลในรัฐบาลถึง 2 คน จอมพล ป. พิบูลสงครามในครั้งแรกก็คิดจะเลิกสัมสมาคมกรรมกรไทยเสีย เพราะได้มีสมาคมที่อยู่ในความดูแลของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์มาช่วยดูแลอยู่แล้ว แต่ภายหลังเปลี่ยนใจไม่ยอมเลิกสัมสมาคมดังกล่าวเนื่องจากว่ามีสมาชิกมากกว่าสมาคมที่อยู่ในความดูแลของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ที่ต้องการใช้พลังกรรมกรสนับสนุนตนเองด้วยและมีสมาชิกเพียง 5,575 คนเท่านั้น ดังนั้นพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์จึงพยายามจูงใจกรรมกรเข้าเป็นสมาชิกโดยขอความร่วมมือจากรัฐบาล โดยการจัดงบประมาณช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่างๆแก่กรรมกรยินยอมให้กรรมกรเป็นสมาชิกสมาคมกรรมกรได้ฟรีทำให้สมาคมมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ซึ่งอีก 2 ปีต่อมาสมาคมกรรมกรไทยมีสมาชิกถึง 15,222 คน ในปี พ.ศ.2498 และพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ให้พันตำรวจเอกอรุณพ ทูทประยูรไปบริหารงาน การควบคุมกรรมกรเช่นนี้จึงทำให้พลังกรรมกรอ่อนตัวลง(มบุญ มาคะสิระ, 2529: 110-113)ส่วนจอมพล ป. พิบูลสงครามต้องการให้มีจัดตั้งพรรคกรรมกรขึ้น ดังนั้นจึงให้นายสังข์ พิธโนทัยนายกสมาคมกรรมกรไทยผลักดันให้นายประกอบ โดสถิตย์กล้าและนายโกล ชุมพะจันทร์ ตั้งพรรคกรรมกรขึ้น แต่พรรคกรรมกรมีฐานแคบไม่ประสบความสำเร็จทางการเมืองเท่าใดนัก (สุราษฎร์ บัมประเสริฐ, 2534: 346)

อาจกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่พลตำรวจเอกเผ่าดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจเป็นต้นมาเป็นช่วงเวลาที่พักตำรวจเอกเผ่ามีอำนาจในทางการเมืองอย่างมาก เพราะนอกจากกรมตำรวจที่เป็นฐานอำนาจสำคัญให้แก่พลตำรวจเอกเผ่าแล้ว ยังมีฐานอำนาจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในรัฐสภาด้วยการเป็นเลขาธิการกรรมการนิติบัญญัติแห่งชาติ แต่หลังจากเกิดมีการเปลี่ยนแปลงความคิดของจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ต้องการให้มีระบบพรรคการเมืองเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าพลตำรวจเอกเผ่าจะถูกถอดถอนอำนาจลงในรัฐสภาจากการยกเลิกคณะกรรมการนิติบัญญัติก็ตาม แต่พลตำรวจเอกเผ่าก็สามารถปรับตัวในการมีบทบาทในรัฐสภาได้เป็นอย่างดี ด้วยการเข้าดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคเสรีมนังคศิลา และมีส่วนสนับสนุนและผลักดันให้พรรคเสรีมนังคศิลาชนะการเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคมากที่สุด เมื่อการเลือกตั้งในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

การเลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ 2500

เหตุการณ์ที่นำไปสู่การเลือกตั้งในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของจอมพล ป. หลังจากการเดินทางกลับจากการไปทัศนจรรอบโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นายวรการบัญชาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำแก่จอมพล ป. ต่อการบริหารประเทศที่เรียกว่า ประชาธิปไตยบริสุทธิ์ ตั้งแต่แรกที่จอมพล ป. ดำเนินการก็คือการเปิดประชุมแถลงข่าวแก่หนังสือพิมพ์ตามแบบอย่างประเทศตะวันตกเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 เป็นการแถลงข่าวแก่หนังสือพิมพ์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง นับเป็นการให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อีกทั้งการที่จอมพล ป. ริเริ่มให้มีการปราศรัยหาเสียงกันได้ โดยเลียนแบบประเทศตะวันตกอีกเช่นเคย นโยบายใหม่เหล่านี้ของจอมพลป. ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนอย่างกว้างขวาง(สุวิมล รุ่งเจริญ, 2526: 192) การปราศรัยครั้งแรกมีขึ้นบริเวณท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2498 โดยการปราศรัยของนายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ในประเด็นเรื่องการคัดค้านเกี่ยวกับแบบเรียนเบสิกของกระทรวงศึกษาธิการ มีผลให้จอมพล ป. ได้ออกคำสั่งให้จังหวัดต่างได้จัดสถานที่ให้ทำการไฮด์ปาร์คได้เช่นเดียวกับกรุงเทพฯ สิ่งที่สร้างความหวังให้แก่ประชาชนในเรื่องเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยในประการแรกก็คือ การแสดงเจตนารมณ์ประกาศจะลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2499 ในการเพรสคอนเฟอเรนซ์ในครั้งนั้นเอง หนังสือพิมพ์ได้วิพากษ์วิจารณ์การกระทำดังกล่าวของจอมพล ป. ว่าเป็นการกลับมาเล่นการเมืองอย่างถูกต้องเสียที พลตำรวจเอกเผ่าศักดิ์กล่าวให้การสนับสนุนแก่จอมพล ป. อย่างเต็มที่ หลังจากที่จอมพล ป. ได้ขู่นการนิวัติบัญญัติ เพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น ส.ส.ฝ่ายค้านยังสงวนท่าทีไม่กล้ามีความเคลื่อนไหวทางการเมือง พลตำรวจเอกเผ่าศักดิ์ให้ความมั่นใจแก่ ส.ส.ฝ่ายค้านให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ไม่ต้องหวั่นเกรงอิทธิพลใดๆ ทำให้ฝ่ายค้านเริ่มมีการรวมตัวที่เข้มแข็งขึ้นและจับกลุ่มกันเพื่อใช้สิทธิทางการเมืองอย่างเต็มที่(สารเสรี 24 สิงหาคม 2498)

และเมื่อคณะกรรมการนิวัติบัญญัติถูกขู่นเลิกลงไปแล้วเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2498 บรรดาส.ส.ที่เคยได้รับเงินอุดหนุนในทุกเดือน ต่างได้รับความเดือดร้อนบางคนถึงกับบ่นถึงการเสียผู้ในการให้สนับสนุนให้มีการขู่นเลิกคณะกรรมการนิวัติบัญญัติลง จอมพล ป. ก็เคยกล่าวต่อประชาชนในการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่าอาจงดให้การสนับสนุนเงินดังกล่าวให้แก่สมาชิก โดยกล่าวว่า "มีก็ให้ไม่มีก็ไม่ให้" ต่อมาการเมืองได้เริ่มคึกคักขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติพรรคการเมืองมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2498 (สุราชัย ชัยประเสริฐ, 2534: 331)หลายฝ่าย

เริ่มจัดตั้งพรรคการเมือง สมาชิกบางคนที่อยู่ในขณะที่กรรมการนิติบัญญัติก็ประกาศจะจัดตั้งพรรคการเมือง

การไฮด์ปาร์กได้ทวีความรุนแรงขึ้น การอภิปรายเป็นไปอย่างเผ็ดร้อน แต่ฝ่ายคณะรัฐประหารกลับไม่เห็นด้วยกับการกระทำของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการไฮด์ปาร์คขึ้น และได้มีการขยายประเด็นการอภิปรายไปถึงการเรียกร้องให้มีการเลิกบทเฉพาะกาลและ ส.ส.ประเภทที่สอง ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นวันรัฐธรรมนูญกลุ่มไฮด์ปาร์กได้นำประชาชนนับหมื่นคนเดินขบวนไปยังอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แต่ได้ถูกสกัดกั้นขวางจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความวุ่นวายได้เกิดขึ้นทันทีที่ฝูงชนพยายามจะเดินต่อไปให้ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้กระบองและตำรวจม้าเข้าทำร้ายประชาชน ตำรวจได้จับผู้นำในการเดินขบวนไป ฝูงชนต่างพากันตามไปยังโรงพักขณะสงคราม แต่เมื่อทราบข่าวว่าตำรวจปล่อยตัวแล้ว จึงพากันกลับมายังสนามหลวงตามเดิม นายพิรุณ นานาคได้กล่าวปราศรัยว่า

" รู้สึกเสียใจในการแสดงออกเพื่อประชาธิปไตยของจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นอันมากทั้งยังเป็นเรื่องน่าเศร้าอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้เงินภาษีอากรของประชาชนไปในทางต่อต้านประชาชนซึ่งเรียกร้องประชาธิปไตย ต้องเสียทั้งน้ำมันรถ และม้าตำรวจที่นำออกมาตากแดด และเตะประชาชนถึงกับตายไปหนึ่งคน " (สารเสรี 11 ธันวาคม 2499)

จอมพล ป. พิบูลสงครามจึงออกประกาศเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2499 ความว่า

" คำเตือนของรัฐบาลเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะที่ท้องสนามหลวงและการเดินขบวนปรากฏว่า การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิซึ่งประชาชนส่วนน้อยได้จัดขึ้นในวันที่ 10 และ 11 ธันวาคมสกลนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่าได้ดำเนินไปรุนแรงเกินขอบเขตของกฎหมาย ถึงขั้นไม่ยอมเชื่อฟังและทำร้ายเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองก็มี ข้าพเจ้าได้พิจารณาโดยรอบคอบมานานวันแล้วเห็นว่า ถ้าปล่อยให้มีการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนโดยมิชอบด้วยกฎหมายคงปฏิบัติอยู่ในเวลานี้แล้ว ไม่ต้องสงสัยเลยว่าการก่อกวนจากภายนอกประเทศจะต้องตามมาผสมด้วย และในที่สุดความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติที่เราช่วยรักษาขึ้นมาด้วยเลือดเนื้อช้านาน ก็จะต้องสูญสิ้นไป และตกอยู่ในภาวะฉาจลเคือคร้อนไปทั่วกัน ข้าพเจ้าจึงขอวิงวอนท่านผู้รักชาติทั้งหลายได้ช่วยใช้รัฐธรรมนูญในกรอบของกฎหมาย ศิลธรรม และวัฒนธรรมก็จะเป็นประโยชน์นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติของเรา โดยเฉพาะการเดินขบวนนั้น ข้าพเจ้ายังเห็นว่า

ไม่มีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามเช่นนั้นแต่ประการใด เพราะคำเรียกร้องที่อ้างว่าเป็นเหตุในการเดินขบวนนั้น รัฐบาลยังมีเหตุผลหลายประการที่จำเป็นต้องพิจารณากรณีต่างๆ โดยรอบคอบ ก่อนที่จะปฏิบัติตามไปได้ จึงขอรับรองว่า ที่นี้ว่า ท่านผู้ใดคิดจะเดินขบวนก็ขอได้ยับยั้งความคิดเช่นนั้นเสีย ครีกตรงและฟังเหตุผลของผู้อื่นดูก่อน จะได้ชื่อว่าเทคทุนประชาธิปไตยและเสรีภาพ ทั้งได้จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทด้วย และถ้าขึ้นเดินขบวนต่อไปด้วยลักษณะที่ทำมาแล้ว ข่อมไม่มีความสงสัยประการใดว่าเราคนไทยด้วยกันจะต้องมาหั่งเลือด เพราะวิวาทกันเอง ซึ่งเป็นการเสียสละที่ปราศจากผลดีแก่ประเทศชาติด้วยประการทั้งปวง

ในที่สุดข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ชี้แจงให้ทราบด้วยว่าตามพระราชบัญญัติจรรยาบรรณการเดินขบวนต้องขออนุญาตต่อทางราชการตำรวจ เมื่อทางราชการตำรวจไม่อนุญาตแล้วยังฝ่าฝืนเดินขบวนอีก ข่อมเป็นการส่อเจตนาว่าตั้งใจฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนั้น และถ้าถึงกับจะใช้กำลัง จะทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายหรือก่อให้เกิดความวุ่นวายแก่บ้านเมือง ก็เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล ซึ่งมีโทษสูงสุดขึ้นอีก และถ้ารัฐบาลปล่อยให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายเช่นนี้ต่อไป ก็ข่อมจะได้ชื่อที่ไม่รักษากฎหมาย ที่รัฐบาลยังมีได้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ก็เพราะเห็นว่าราษฎรส่วนน้อยอาจจะกระทำไปโดยไร้สิทธิเสรีภาพด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และยังหวังจะได้เรียนรู้และปฏิบัติในทางที่ชอบที่ควรที่สุดก็ได้"(กจร.มท.0201.23/47)

พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เองก็กลายเป็นเหยื่อของการไฮด์ปาร์กเช่นเดียวกัน โดยหลวมตัวไปขึ้นเวทีไฮด์ปาร์กให้ประชาชนชกฟอกในหัวข้อ " ผ่ากับประชาธิปไตย " เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2499 ก่อนอภิปรายได้ถูกนายกิตติศักดิ์ ศรีอำไพเรียกร้องให้สาบานว่าไม่ได้กระทำความชั่วร้ายตามที่ถูกกล่าวหาพลตำรวจเอกเผ่าก็ยินยอมปฏิบัติตาม ต่อมาได้ถูกชกฟอกในเรื่องต่างๆ เช่นเรื่องเงิน พลตำรวจเอกเผ่าก็ยอมรับว่ามีเงินจริง ส่วนในเรื่องประชาธิปไตยประชาชนได้กล่าวหาว่าพลตำรวจเอกเผ่าได้ชักชวนประชาธิปไตย พลตำรวจเอกเผ่ากล่าวปฏิเสธว่า " ข้าพเจ้าไม่เคยเป็นหัวหน้าพรรค เป็นเพียงเลขาธิการพรรคและข้าพเจ้าอยากจะชวนพวกท่านนี้แหละเข้าเป็นพรรคเสรีมมังคศิลา" และในตอนหนึ่งของการอภิปรายได้มีการกล่าวถึงอัครวิแหวนเพชร พลตำรวจเอกเผ่าได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องการให้แหวนแก่นายตำรวจที่ประกอบคุณงามความดีว่า "ที่ให้แหวนก็เพื่อจะให้เกิดความนับประสาใจผู้ร้ายทำนองตายขังมันแค่เสียค่าทำแหวนวงละ 200 บาท เท่านั้น " อีกครั้งมีการทำทนายไปถึงนายควง อภัยวงศ์ ให้ไปโต้กันที่สนามหลวงโดยเปรียบเทียบตนเองเป็นไก่เผ่า

ส่วนนายควงเป็นไก่ควง (สารเสรี 8 มกราคม 2499) นายควงจึงตอบได้ว่า "ไม่ยอมเสียเกียรติในฐานะไก่ชนจะลดตัวไปชนกับไก่แจ้จึงไม่ขอเล่นด้วย" จอมพล ป. ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า "การพุดของพลตำรวจเอกเผ่า พุดในฐานะเลขาธิการพรรค จึงเป็นเพียงการทำทาบระหว่างพรรคการเมืองต่อพรรคการเมือง ส่วนถ้าเป็นตนเองถูกทำทาบจากนายควงหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ก็จะไม่ยอมไปตอบโต้โดยเปรียบเหมือนพระสงฆ์เทศน์กันสององค์ก็จะเป็นเรื่องสนุกสนานไป" (สารเสรี 9 มกราคม 2499) ระหว่างการอภิปรายได้มีคนเล่นสกปรกเอาก้อนหินโยนเข้าไปกลางกลุ่มคนฟัง ทำให้คนฟังแตกกระเจิงโดยนึกว่าเป็นระเบิดประชาชนหลายคนได้รับบาดเจ็บขณะชุมนุมหลบหนี (แมน มนต์เมศรี, 2524: 533)การไฮด์ปาร์กไค้ดงการเดินขบวนแต่ยังคงอภิปราย ในห้องสนามหลวงต่อมา และในเช้าวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 รูปแบบการต่อสู้ของประชาชนเปลี่ยนไปโดยใช้วิธีการอดข้าวประท้วงรัฐบาลภายหลังจากที่เคยรวบรวมรายชื่อทำหนังสือถึงจอมพล ป. ขอให้เลิก ส.ส.ประเภท 2 มาแล้วแต่ไม่ได้รับคำตอบจากจอมพล ป. บรรดาควไฮด์ปาร์กกว่า 20 คนได้พร้อมใจกันไปอดข้าวหน้าทำเนียบรัฐบาล โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้รัฐบาลแก้ไขรัฐธรรมนูญ ยกเลิกบทเฉพาะกาล ยกเลิก ส.ส.ประเภท 2 และมีประชาชนไปให้กำลังใจอยู่อีกคนละฟากคลอง หลังจากอดข้าวได้เป็นวันที่ 2 จอมพล ป. ได้ให้ร้อยตำรวจเอกเปี่ยม บุญโชตินำอาหารอย่างคึกมาให้แก่ผู้อดข้าวประท้วง แต่ได้รับการปฏิเสธจากกลุ่มนักอดข้าว และหาว่าจอมพล ป. ใช้วิธีทำสงครามเย็นเพื่อบั่นทอนกำลังใจ กลุ่มนักอดข้าวจึงได้นำอาหารไปตั้ง เรียงไว้ให้สุนัขกิน เพื่อเป็นการยืนยันว่าการอดข้าวในครั้งนี้กระทำอย่างจริงจัง(สารเสรี 21 กุมภาพันธ์ 2499) ในที่สุดตำรวจก็ได้เข้าทำการจับกุมกลุ่มผู้อดข้าวได้ประมาณ 10 คน ได้แก่ นายทองอยู่ พุดพัฒน์ นายพีร์ นูนาค นายชวน รัตนวราหะ นายณรงค์ รัตนภักดี นายสุรัตน์ มีภักดี นายสมชาย ชาวนาค นายชาญ กระตูกฤกษ์ นายบุญยัง สันชนะวิทย์ นายทองศักดิ์ ทรงวิสุทธิ์ และนายฉ่ำ จำรัสเนตร เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 ในข้อหาทกฏภายใน และต่อมากลุ่มบุคคลดังกล่าวก็ถูกปล่อยตัวออกมาในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2499 (สุราชัย ชัมประเสริฐ, 2534: 336)นอกจากมีการจับกุมกบฏที่เรียกว่า " กบฏอดข้าวแล้ว " เจ้าหน้าที่ตำรวจยังเข้าทำการจับกุมคณะที่เดินทางกลับจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำของนายเทพ โชตินุชิต นายทิม ภูริพัฒน์ และนายแคว้ว นรปติ ร่วม 12 คน ในข้อหาเป็นการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์ (สารเสรี 22 กุมภาพันธ์ 2499) หลังจากการจับกุมคณะอดข้าวประท้วง และจับกุมคณะ ส.ส.ที่กลับจากทัศนศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีนในคืนวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 แล้วกรมตำรวจโดยพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ออกแถลงการณ์ทางวิทยุกระจายเสียงถึงเหตุผลในการจับกุม กับได้ออกคำสั่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วอาณาจักรห้ามการชุมนุมสาธารณะ หรือพุดไฮด์ปาร์กโดยเด็ดขาด การชุมนุมในที่

สาธารณชนซึ่งจอมพล ป. ได้เคยประกาศว่าเป็นที่สำหรับประชาชนจะได้แสดงความคิดเห็นต่อการบริหารบ้านเมือง นับตั้งแต่บัดนั้นก็ต้องยุติบทบาทลงไป

และในปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 ฉบับใหม่และได้มีการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 (อ. พิบูลสงคราม จ, 2519: 215) นับเป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 8 เป็นการเลือกแบบรวมเขต โดยถือว่าเขตจังหวัดหนึ่งๆเป็นเขตเลือกตั้ง มีผู้แทนราษฎรได้ 160 คนจากสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด 320 คน ส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่งนั้นมาจากการแต่งตั้ง จึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างลำบากที่จะใช้วิถีทางรัฐสภาในการโค่นล้มรัฐบาล ก่อนการเลือกตั้งจอมพล ป. ได้รณรงค์หาเสียงด้วยการสร้างแรงศรัทธาแก่ประชาชนด้วยการจัดงานการฉลอง 25 พุทธศตวรรษขึ้นนับเป็นการฉลองครั้งยิ่งใหญ่ที่ไม่เคยมีการจัดมาก่อน พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ได้ให้มีการออกหนังสือเวียนไปยังเรือนจำต่างๆทั่วประเทศ ว่ารัฐบาลจอมพล ป. จะออกกฎหมายอภัยโทษกรรมนักโทษการเมือง และอภัยโทษนักโทษคดีต่างๆเป็นการฉลอง 25 พุทธศตวรรษ นอกจากนั้นกระทรวงมหาดไทยยังได้พยายามกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นและหวนแทนในสิทธิในการเลือกตั้ง ได้มีการจัดพิมพ์เอกสารที่อธิบายการเลือกตั้งโดยย่อ ตลอดจนมีการโฆษณาการเลือกตั้งอย่างมากมายเพื่อให้ประชาชนไปร่วมกันใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เช่นใช้คำชักชวนว่า "ชาติต้องการเสียงของท่าน" หรือ "เสียงของประชาชนคือเสียงสวรรค์" เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528: 658)

1. การวางแผนหาเสียงในการเลือกตั้ง

ทันทีที่จอมพล ป. ประกาศเจตนารมณ์ในการเลือกตั้ง ทำให้บรรยากาศทางการเมืองตึงเครียดขึ้น เพราะตลอดเวลาที่จอมพล ป. ได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลายครั้งหลายสมัย จอมพล ป. ไม่เคยเป็นผู้แทนราษฎรเลย จะเป็นก็แต่เพียงสมาชิกประเภท 2 เท่านั้น(ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517: 201) นายควง อภัยวงศ์จึงได้ประกาศตัวที่จะเป็นคู่แข่งกับจอมพล ป. ในทันที (เกียรติ, 2513: 409) แม้ว่ารัฐธรรมนูญที่ใช้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2500 ยังไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงซึ่งยังคงแสดงว่าพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถเป็นรัฐบาลได้ เนื่องจากจอมพล ป. มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 หนุนหลังอยู่ถึงครึ่งสภา แต่พรรคประชาธิปัตย์ก็เป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สุดของพรรคเสรีมนังคศิลา เพราะเป็นพรรคการเมืองที่มีอดีตนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าพรรค อีกทั้งพรรคแนวรัฐธรรมนูญ พรรคสหชีพและพรรคพวกของนายปรีดี พนมยงค์เองไม่อาจรวมตัวกันได้ (นรมนิต เศรษฐบุตร, 2530: 59) ทำให้พรรคเสรีมนังคศิลาที่มีจอมพล ป. เป็นหัวหน้าพรรค และมี

พลตำรวจเอกฉ่ำ ศรียานนท์เป็นเลขาธิการพรรคต้องเผชิญกับศึกหนักในการเลือกตั้งในครั้งนี้ พรรคเสรีมนังคศิลาได้มีการวางแผนการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นอย่างมาก เพราะมีความหวังที่จะกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้งหนึ่งก็ด้วยที่เป็นรัฐบาลและเป็นผู้ควบคุมในการเลือกตั้งในขณะนั้น การเลือกตั้งในครั้งนี้ตัวจอมพล ป. เองก็ให้ความสำคัญอย่างเต็มที่เพราะได้ตระหนักถึงชัยชนะในการเลือกตั้งก็หมายถึงว่าตัวเองได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ก็จะเป็นการส่งเสริมให้บารมีของการเป็นนายกรัฐมนตรีมีความชอบธรรมเหนือกว่ากลุ่มอำนาจอื่นใด การเลือกตั้งในครั้งนี้พรรคเสรีมนังคศิลาได้เสียดำใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งประมาณ 20 ล้านบาทในการรณรงค์หาเสียง เงินที่นำมาใช้ในการหาเสียงครั้งนี้จอมพล ป. ได้แถลงว่าเป็นเงินที่ได้รับบริจาคมาจากทางบริษัทห้างร้านส่งมาสนับสนุนพรรคเป็นการส่วนตัว (Darling, 1965: 63) การหาเสียงเป็นไปอย่างจริงจังและเข้มแข็งเนื่องจากมีพรรคการเมืองเพียง 2 พรรคได้แก่พรรคเสรีมนังคศิลาและพรรคประชาธิปไตยเท่านั้นที่ส่งสมาชิกรับเลือกตั้งครบทุกจังหวัด แต่พรรคเสรีมนังคศิลาค่อนข้างได้เปรียบในแง่ของกำลังคนที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่เดิมเป็นสมาชิกของพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มสนับสนุนรัฐบาล และเคยเป็นสมาชิกคณะกรรมการนิวัติบุญดีมาก่อน นั่นเองได้กระจัดกระจายอยู่ตามสาขาของพรรคทั่วประเทศซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้นเป็นคนที่องถิ่นที่เป็นที่รู้จักดีในหมู่ประชาชน และมีอำนาจบารมีอย่างพร้อมมูล ดังนั้นโอกาสที่พรรคประชาธิปไตยจะสามารถเอาชนะการเลือกตั้งในต่างจังหวัดจึงกระทำไต่ยาก พรรคประชาธิปไตยจึงมุ่งหวังแต่เพียงที่จะเอาชนะจอมพล ป. ในการเลือกตั้งในกรุงเทพฯ ให้ได้ เพราะถ้าจอมพล ป. เกิดพลาดท่าพ่ายแพ้ต่อนายควงเมื่อไหร่ความชอบธรรมในการเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็จะได้รับการกระทบกระเทือนทันทีเป็นการสร้างความสุขมัดให้แก่ตนเองเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจอมพล ป. จึงจะแพ้การเลือกตั้งในครั้งนี้ไม่ได้เป็นอันขาด พรรคเสรีมนังคศิลาจึงได้มีการวางแผนในการเลือกตั้งอย่างรัดกุม มีการจัดสรรงบประมาณลงไปตามจังหวัดต่างๆอย่างมากมายในช่วงระยะเวลาอันสั้นก่อนการเลือกตั้งที่จะมีมาถึง ปรากฏว่ามีการใช้จ่ายดังนี้

- จ่าย 30 ล้านบาท สำหรับทะนุบำรุงจังหวัดอุตรดิตถ์
- จ่าย 7 ล้านบาท สร้างศาลากลางจังหวัดนครบุรี
- จ่าย 2 ล้านบาท สร้างศาลากลางจังหวัดปราจีนบุรี
- จ่าย 48 ล้านบาท ปรับปรุงจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- จ่าย 43 ล้านบาท ปรับปรุงจังหวัดนครนายก
- จ่าย 24 ล้านบาท ปรับปรุงจังหวัดอุตรดิตถ์ (ไท-สปปคาห์ สิงหาคม 2499: 15)

การจ่ายเงินให้แก่จังหวัดต่างๆเป็นจำนวนมากนั้นก็เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่จังหวัดอื่นๆในการเลือกคนของรัฐบาลเป็น ส.ส. ก็จะได้รับผลตอบแทน เพราะในการเลือกตั้งก่อนหน้านั้นจังหวัดต่างๆเหล่านี้ได้เลือกคนของรัฐบาลมาเป็นส.ส.นั่นเอง นอกเหนือจากเงินที่รัฐบาลจ่ายให้แก่จังหวัดต่างๆแล้วพรรครัฐบาลยังมีพรรคการเมืองที่สนับสนุนในการนี้เกือบ 10 พรรค พรรคประชาธิปไตยเป็นพรรคหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาสับสนุนพรรคเสรีมนังคศิลาโดยเฉพาะ เพราะหัวหน้าพรรคก็คือร้อยตำรวจเอกเปี่ยม บุญไชยซึ่งเป็นเลขาธิการและคนสนิทของจอมพล ป.(เพ็ชร อินชอุทร 2524: 76) จอมพล ป. ได้จัดผู้ร่วมทีมสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในกรุงเทพฯครบทั้ง 9 คน ตามที่จังหวัดในตอนนั้นจะมีผู้แทนได้ และมีเอกถกชนให้ชื่อสมาชิกของทีมของตนเป็นที่จดจำได้ง่ายโดยมีชื่อตัวอักษรคล้องจองง่ายแก่การจดจำว่า "พิบูล - เวชยันต์ - บริรักษ์ - ตัณฑุ - พรหมโยธี - บัญญัติ - สวัสดิ์ - เศษ - รักร์" ซึ่งได้แก่

1. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
2. พลอากาศโทมณี มหาสันตะ เวชยันต์รังสฤษดิ์
3. พลเอกเกา เพ็ชรเลิศ บริรักษ์บุษยกิจ
4. พระยาตติยธรรมประคัลภ์
5. พลเอกมังกร พรหมโยธี
6. พลโทบัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
7. พลเอกหลวงสวัสดิ์สรบุษย
8. พลเอกเศษ เศษประบุษย
9. พันตรีรักร์ ปันยารชุน

ทางด้านพรรคประชาธิปไตยก็ได้จัดทีมลงแข่งกับจอมพล ป. ด้วยกัน 9 คน ได้แก่

1. นายควง อภัยวงศ์
2. นาวาโทพระประบุษยชลธิ ร.น.
3. พันตรีหลวงสรสิทธิยานุการ
4. หลวงศรีสาทิพิช
5. หลวงอังกณานุรักษ์
6. นายฉัฐวุฒิ สุทธิสงคราม
7. นายสมบุญ ศิริธร
8. ร้อยโทถวิล ระวังภัย
9. พลเรือตรีถิต กุลกำมัทร (ฉัฐวุฒิ สุทธิสงคราม, 2532: 232-233)

การจัดทีมในการลงแข่งขันในครั้งนี้พรรคประชาธิปัตย์ค่อนข้างได้เปรียบพรรคเสริมนังคศิลา เพราะผู้สมัครของพรรคเสริมนังคศิลาไม่ชำนาญในการหาเสียงถึงแม้ว่าจะเป็นนักการเมืองเก่าก็ตาม การหาเสียงนั้นใช้วิธีการปราศรัยหาเสียงตามชุมชนต่างๆจอมพล ป. ได้ไปยื่นปราศรัยหาเสียงด้วยตนเองหลายครั้ง เช่นที่สนามหลวง หรืออนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ แต่มีผู้ไปฟังการอภิปรายของนายควง อภัยวงศ์มากกว่าจอมพล ป. วิธีการที่จอมพล ป. ใช้ในการหาเสียงนอกเหนือจากปราศรัยแล้ว ยังใช้การแจกสิ่งของ แต่ด้วยกฎหมายเลือกตั้งได้ระบุนำห้ามการใช้สินจ้างรางวัล หรือจ่ายทรัพย์สินสิ่งของเป็นการซื้อเสียง พรรคเสริมนังคศิลาจึงเลี่ยงไปใช้ในรูปแบบของการโฆษณาแทน มีการพิมพ์ตราผู้สมัครและคำเชิญชวนของหัวหน้าพรรคที่กดไม้ขีดไฟ แจกผ้าเช็ดหน้าที่พิมพ์โฆษณาที่มีข้อความดังนี้ คือ

บัดนี้ถึงวันเวลาแล้วที่พี่น้องทั้งหลายจะช่วยกันสร้างสรรค์และเพิ่มพูนความสามัคคีธรรมให้เป็นชาติพลี ปราศจากการถือเอาถือเราเป็นคนอื่น เรามารักเคารพซึ่งกันและกันเสมือนญาติพี่น้อง ครอบครัวคือชาติไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเรา ลงมือร่วมกันเป็นเหมือนคนเดียวทำงานของเราต่อไปนี้

1. สร้างและปฏิสังขรณ์วัดวาอารามทุกศาสนาของเราให้ดียิ่งขึ้นเพราะศาสนาข่อมเป็นหลักของจิตใจอย่างประเสริฐที่จะนำเราไปสู่ความเจริญผาสุกที่สุดในโลก
2. สร้างสถาบันประชาธิปไตยของเราให้มากยิ่งขึ้น เช่นเทศบาล สภาตำบล เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองแห่งประเทศชาติทั่วหน้ากันสมกับความจริงที่ว่าประเทศไทยเป็นของคนไทยทุกคน และเพื่อความผาสุกของประชาชนเอง
3. สร้างกองทัพและตำรวจของเราให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการธำรงรักษาความสงบทั้งภายในและภายนอกประเทศ
4. สร้างถนนหนทางให้มากยิ่งขึ้น เพื่อขยายความเจริญผาสุกให้แก่กว้างออกไป
5. สร้างชลประทานของเราให้มากยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความอุดมสมบูรณ์และความผาสุกชุ่มชื้นให้แก่ประชาชนเอง
6. สร้างโรงเรียนของเราให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความฉลาดให้แก่ประชาชนในประเทศชาติของเรา
7. สร้างโรงพยาบาล สุขาสถานของเราให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำบัคโรครภัยไข้เจ็บซึ่งรบกวนความผาสุกทั้งกายและจิตใจ
8. สร้างเคหะสถานของเราให้มากยิ่งขึ้น เพราะตราบโคประชาชนไม่มี

ทะเลสาบเป็นของตนเองทราบนั้นความเป็นหลักฐานก็ยังไม่เกิดขึ้น เมื่อประชาชน
ยังตั้งตัวเป็นหลักฐานไม่ได้ ประเทศชาติจะเจริญเป็นหลักฐานได้อย่างไร

9. สร้างน้ำประปาของเราให้มีมากยิ่งขึ้นเพราะถ้าไม่สะดวกด้วยน้ำก็ยังมี
กันคารอยู่

10. สร้างไฟฟ้าของเราให้มีมากยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและกำลังงานได้
กว้างขวาง

11. สร้างการขนส่งของเราให้มีมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการสร้างความ
เจริญทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ และความสะดวกของประชาชน

12. สร้างตลาดของเราให้มีมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งกลางในการค้าและเป็น
เครื่องทำให้ผลผลิตต่างๆมีทางระบายไปได้ไม่เปล่าประโยชน์

13. ผลิตเครื่องก่อสร้าง หยูกยาแพรพธรมของเรามีมากยิ่งขึ้น เพื่อควบคุม
การเงินไม่ให้รั่วไหลไปต่างประเทศโดยไม่จำเป็น

14. ผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารของเรามีมากยิ่งขึ้น โดยใช้วิทยาศาสตร์และ
เครื่องจักรช่วยให้เกิดผลสมบูรณ์คุ้มค่าทุนและแรงที่ลงไป

ถ้าเราร่วมสมัครสมานกันทำงานของชาติตามที่กล่าวนี้โดยซื่อสัตย์สุจริต โดย
คำแนะนำยินยอมของส่วนรวมแล้วยังสำเร็จมากเพียงใด ความสุขของเรา ความเจริญ
ของประเทศไทยก็จะทวีมากยิ่งขึ้นตามลำดับเพียงนั้น (แมน มนต์มศรี, 2524:543-545)

ผ้าเช็ดหน้าที่มีข้อความดังกล่าว ได้มีการพิมพ์แจกเป็นจำนวนแสนๆผืน ทั่วกรุงเทพฯ
เนื่องจากการเลือกตั้งแบบรวมเขตทำให้ต้องใช้งบประมาณสูงในการหาเสียง หากเป็นแบบแบ่ง
เขตแล้วก็จะแจกจ่ายเฉพาะเขตได้ แต่เมื่อเป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตถ้ามีการแจกไม่ทั่วถึงก็จะเกิด
ผลเสียมากกว่าผลดี นอกจากแจกไม่ซัดและผ้าเช็ดหน้าแล้วพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ยังทำ
แหวนตราไก่อันเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของจอมพล ป. แจกจ่ายกับบรรดาหัวคะแนนเสียบคิด
กระเป๋าสื่อเพื่อเป็นเครื่องหมายบ่งบอกว่าเป็นหัวคะแนนของพรรครัฐบาล และจะสามารถเป็น
เกราะป้องกันตัวได้เมื่อกระทำความผิดเล็กๆน้อยๆทางตำรวจก็จะเพิกเฉย หรือถ้าทำความผิดที่ร้าย
แรงก็จะมีผลให้คดีนั้นผ่อนหนักเป็นเบาได้ หรือคดีนั้นสูญหายไปเลยก็มี นอกจากแหวนที่เป็น
เครื่องหมายบ่งบอกถึงการมีอำนาจที่อำนาจรัฐไม่มาเกี่ยวข้องกับตัวแล้ว ยังมีบัตรแข็งที่มีเครื่องหมาย
ตราไก่แจกจ่ายออกไปอีกด้วยส่วนใหญ่จะตกอยู่กับพวกนักเลง อันธพาล คนคุมห้องโศภณิทำให้
มีการใช้อำนาจกันอย่างปราศจากการควบคุมของกฎหมายนับได้ว่าเป็นยุคที่อันธพาลเฟื่องฟูที่สุด

การปราศรัยของจอมพล ป. พิบูลสงครามในแต่ละครั้งนั้น พลตำรวจเอกเผ่า จะเป็นผู้จัดโปรแกรมการออกปราศรัยให้มักจะถูกจัดในแหล่งชุมชน เมื่อมีประชาชนมาฟังไม่มาก บรรดาผู้กว้างขวางในแต่ละท้องถิ่นก็จะไปกวาดต้อนผู้คนให้มาฟังการปราศรัยให้มากขึ้น(แมน มนต์เมศรี, 2524: 543-545) บางครั้งก็ไปจ้างกรรมกรสามล้อให้มานั่งฟังคำปราศรัยโดยได้รับค่าจ้าง 10 บาทต่อคน หรือจัดรถเมล์ออกตระเวนรับผู้ที่จะมาฟังคำปราศรัยโดยไม่เสียเงินแต่อย่างใด พลตำรวจเอกเผ่าได้กำหนดแผนในการหาเสียงไว้ดังนี้ คือ

1. จะให้หัวหน้าของพรรค ซึ่งเป็นนักเลงโต ดำเนินการรวบรวมคะแนนเสียง
2. ใช้วิธีหาเสียงแบบจีนแดง (ผู้เขียนให้สันนิษฐานว่าเป็นแบบโฆษณาชวนเชื่อ)
3. หาเงินเลี้ยงพรรคจากการอุททูนของบรรดาพ่อค้าใหญ่ทั้งหลาย (ไท-สัพคาร์ท, กุมภาพันธ์ 2500:2)

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ทางพรรคฯ ได้มีการระดมทุนทรัพย์ในการหาเสียงครั้งนี้ค่อนข้างสูงการประชาสัมพันธ์ทำกันอย่างเต็มที่ ทั้งยังมีการปราศรัยทางโทรทัศน์อีกด้วยซึ่งนับว่าเป็นของใหม่มากสำหรับประชาชนชาวไทย (ธงไชย แสงประดับ, 2517 : 88) ได้มีการเหมาจัดรายการโทรทัศน์ ซึ่งพลตำรวจเอกเผ่าเองเป็นประธานบริษัทโทรทัศน์ไทยและเป็นผู้จัดรายการเอง เสนอข่าวเกี่ยวกับการออกหาเสียงของพรรค และจัดรายการพิเศษให้จอมพล ป. แดงลงนโยบายและผลงานของรัฐบาลที่ได้สร้างความเจริญให้แก่ประเทศมาแล้วอย่างมากมาย การดำเนินรายการแต่ละครั้งที่ออกอากาศใช้เงินไม่ใช่น้อยถึงครั้งละ 15,000 บาท พรรคคู่แข่งที่จะอาศัยโทรทัศน์เป็นเครื่องมือหาเสียงจึงกระทำไม่ได้ยาก เพราะนอกจากจะต้องมีอิทธิพลแล้วจะต้องมีทุนทรัพย์พอสมควรในการจัดรายการแต่ละครั้ง (ไท-สัพคาร์ท กุมภาพันธ์ 2500: 24) ไม่ว่าพรรคเสรีมนังคศิลาจะมีวิธีการหาเสียงอย่างมากมายก็ตาม แต่ความนิยมในหมู่คนในเมืองหลวงจะเอนเอียงไปทางพรรคประชาธิปัตย์ เพราะการปกครองประเทศของรัฐบาลปกครองมาเป็นเวลานานย่อมทำให้กระแสแห่งความเบื่อหน่ายมีสูงขึ้น การหาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ที่กล่าวโจมตีรัฐบาลในแง่มุมต่างๆจึงค่อนข้างได้เปรียบ แต่ทางพรรคเสรีมนังคศิลาก็ได้เตรียมคำตอบสำหรับข้อสงสัยของประชาชนในกรณีต่างๆที่ฝ่ายค้านยกมาเป็นหัวข้อในการอภิปราย พรรครัฐบาลได้หาข้อแก้ตัวในทุกข้อกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคำครองชีพสูง เรื่องอภิสิทธิ์การค้า การคอร์รัปชันและทุจริตในวงการราชการ การค้าฝิ่นเถื่อน และค่าของเถื่อน การหวงแหนอำนาจและการใช้อำนาจของรัฐบาลและข้าราชการในทางที่ไม่ดี การนำเงินที่ไรในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ไปใช้เป็นการส่วนตัว ระบบยั้งทิ้ง นำทั้งตลอดจนการเลี้ยงอัสควินไว้รังแกประชาชน เป็นต้น (ถนอมจิต มีจีน, 2532: 94) ประชาชนนิยมไปฟังการปราศรัยหาเสียงมากทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ไปฟังฝ่ายค้านเพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลการทำงาน

ของรัฐบาล ส่วนฝั่งฝ่ายรัฐบาลก็เพื่อที่จะฟังข้อแก้ตัวที่ฝ่ายค้านกล่าวหา(ณรงค์ ไตรวัฒน์, 2517: 202) พลตำรวจเอกเผ่าได้ดำเนินการหยั่งเสียงคะแนนนิยมของประชาชนในจังหวัดพระนคร แล้วพบว่าผู้ที่ได้รับคะแนนนิยมสูงสุดเพียง 4 คน คือจอมพล ป. , พระบริภักษ์บุทธิกิจ , พลโทบัญญัติ เทพหัสดินและพลโทมังกร พรหมโยธี พลตำรวจเอกเผ่าได้กล่าวไว้ว่า " พรรคเสรีมนังคศิลาจะมีแพ้น้ำในบางจังหวัด " ซึ่งมีความคาดหมายของประชาชนที่คาดกันว่าพรรคเสรีมนังคศิลา ซึ่งถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพรรคอุดมสตาจจะชนะการเลือกตั้งทั่วประเทศในครั้งนี้อย่างเด็ดขาด(ไท-สัพคาศ์ กุมภาพันธ์ 2500: 5)

สำหรับในต่างจังหวัดนั้น พรรครัฐบาลต้องแข่งขันกับหลายพรรคทั้งประชาธิปไตย และ พรรคเศรษฐกิจ ตลอดจนผู้สมัครอิสระอีก ทั้งจอมพล ป. และพลตำรวจเอกเผ่า ได้เดินทางไปเปิดสาขาพรรคตามจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะที่จังหวัดชลบุรีนั้น ได้มีการทำพิธีเปิดสาขาพรรคอย่างใหญ่โต บรรดาผู้นำในคณะรัฐบาลได้เดินทางไปกันอย่างพร้อมเพรียง และชาวบ้านได้มาให้การต้อนรับถึง 3 หมื่นคน ตลอดจนมีการยกป้ายเชิรรมีข้อความว่า "เราขอเทิดทูล พมฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม " ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของพรรคเสรีมนังคศิลาเป็นอย่างมาก(ไท-สัพคาศ์ ตุลาคม 2499 : 14)กล่าวได้ว่า การหาเสียงแบบนี้เป็นการหาเสียงโดยใช้วิธีแบบราชการเกินไปไม่สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชน มีการให้ประชาชนมาคอยฟังคอยต้อนรับแบบผู้มีบุญวาสนา มีการหาเสียงอีกวิธีที่นิยมใช้มากคือการหาเสียงด้วยการไปงานพิธีกรรมต่างๆที่ชาวบ้านจัดขึ้น และไปในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทบทั้งสิ้น หาใช่เป็นการออกเยี่ยมเยียนความทุกข์ยากของราษฎร(ธงไชย แสงประดับ, 2517: 89) บทบาทของพลตำรวจเอกเผ่าในพรรคเสรีมนังคศิลาในฐานะเลขาธิการพรรคมีบทบาทสำคัญมาก จะเห็นได้จากการเดินทางไปเปิดสาขาพรรคที่จังหวัดใดก็ตามพลตำรวจเอกเผ่าจะต้องไปดำเนินการทุกแห่ง จังหวัดใดที่พลตำรวจเอกเผ่าไม่ได้ไปด้วยถึงแม้มีหัวหน้าพรรคคือจอมพล ป. ไปเป็นประธานเปิดสาขาพรรคก็ตามบรรดาภาคก่อนข้างจะเจียบเหงา และไม่ค่อยมีสมาชิกพรรคไปพูดสนับสนุนนัก แต่ถ้าพลตำรวจเอกเผ่าไปหาเสียงหรือไปเปิดสาขาพรรคด้วยตัวเองแล้วบรรดา ส.ส.พรรคจะไปกันอย่างพร้อมหน้า บรรดาภาคในการหาเสียงจะดูคึกคักเป็นพิเศษ(ไท-สัพคาศ์ กันยายน 2499 :23) พลตำรวจเอกเผ่า ในฐานะเลขาธิการพรรคได้รณรงค์หาเสียงในครั้งนี้อย่างเข้มแข็งถึงแม้ว่าตัวเองไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยก็ตาม พลตำรวจเอกเผ่าได้นำ ขบวนการพูด การภาพยนตร์ ไปช่วยหาเสียงให้แก่พรรคทำให้การหาเสียงในต่างจังหวัดคึกคักขึ้น(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528: 659) เพราะมีคาราเป็นที่ชื่นชอบของชาวบ้านไปปรากฏตัวสร้างเพื่อสร้างความประทับใจ และจงใจให้ไปเลือกผู้แทนสังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา นอกจากนี้ยังใช้วิธีการหาเสียงโดยอาศัยพระช่วยในการหาเสียง มีการจ่ายเงินให้โดยอ้างว่าเพื่อบำรุงศาสนา

และขอร้องให้เจ้าอาวาสช่วยหาคะแนนเสียงให้เป็นการตอบแทน

พลตำรวจเอกเผ่าได้เดินทางไปหาเสียงในหลายต่อหลายจังหวัดในภาคอีสาน ก่อนออกเดินทางได้มีการออกหนังสือเวียนของกรมการจังหวัดและศึกษาธิการออกแจกไปยังกำนันผู้ใหญ่บ้าน และบรรดาศาครุใหญ่ก็จะนำนักเรียนมาฟังคำปราศรัยด้วย การไปครั้งนี้มีการกล่าวอ้างว่าไปในฐานะตรวจราชการ (ไท-สัพคาศ์ กันยายน 2499: 30) พลตำรวจเอกเผ่าได้ทำหน้าที่หัวหน้าคณะในครั้งนั้นซึ่งมีประมาณ 40 คน และมีพลโทมังกร พรหมโยธีทำหน้าที่รองหัวหน้าคณะ และยังมีตำรวจเดินทางไปคุ้มครองอีกประมาณ 20 คนรวมทั้งคณะก็กว่า 60 คน การปราศรัยที่จังหวัดสุรินทร์ นายควงได้โคนใจอย่างรุนแรงจากสมาชิกคนหนึ่งในคณะของพลตำรวจเอกเผ่า ที่กล่าวหา นายควงว่า "เป็นเขมรอพยพจากพระตะบอง และเมื่อ นายควงเป็นนายกรัฐมนตรีถึง 4 สมัยก็ไม่ได้สร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติแต่อย่างใด ดีแต่ค้ารัฐบาลและเปิดบ่อนการพนัน" (ไท-สัพคาศ์ สิงหาคม 2499 : 40) และที่จังหวัดอุบลราชธานีพลตำรวจเอกเผ่าได้รับการเสีหน้าจากการที่เปิดปราศรัยต่อหน้าประชาชนนับหมื่นคน สมาชิกพรรคถูกโห่ให้ลงจากเวที สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่กล้าพูดกลัวจะโดนในลักษณะเดียวกัน พลตำรวจเอกเผ่า ครियานนท์ได้ขึ้นกล่าวปราศรัยก็ถูกชักถามหนักขึ้น จนไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้จึงประกาศในชุมนุมชนนั้นว่า "ใครจะเป็นใหญ่เป็นโตเกินหน้าตำรวจเป็นไปไม่ได้เด็ดขาด" และยังได้ให้คำรับรองอีกว่าถ้าหากแพ้การเลือกตั้งในครั้งนี้จะไม่ทำการรัฐประหารอีก เพราะการทำรัฐประหารนั้นไม่เป็นประชาธิปไตย (ไท-สัพคาศ์ สิงหาคม 2499: 41) การเดินทางไปช่วยหาเสียงของคณะของพลตำรวจเอกเผ่าในภาคอีสานครั้งนี้ ได้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์ถึงสถานะของการเดินทางและเงินที่ใช้ในการเดินทางที่คณะเดินทางสามารถเบิกเป็นเงินค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะได้เป็นจำนวนหลายแสนบาท ให้ออกมาในรูปของการเดินทางไปตรวจราชการ จอมพล ป. ได้ชี้แจงว่า "คุณเผ่านะไปอย่างนั้นอยู่ในฐานะเป็นรัฐมนตรีช่วยมหาดไทยเป็นเลขาธิการพรรคมนังคศิลาด้วยแยกกันไม่ออกแล้วยังเป็นอธิบดีตำรวจเสียด้วย การไปนั้นก็ไปชี้แจงนโยบายของพรรคซึ่งผมเคยปราศรัยและเคยพิมพ์ไปแจกเวลาเปิดสาขาพรรคทั่วยุไป การที่คณะนี้ไปหาเสียงความจริงไม่ได้ไปหาเสียง แต่ไปชี้แจงต่อประชาชนและข้าราชการว่ามีนโยบายอะไรบ้าง...ส่วนเรื่องเงินนั้นทุกรัฐบาลก็ให้หลักสหประชาชาติทั้งนั้นคือผ่อนสั้นผ่อนยาว "

บรรดา ศ.ส. เมื่อสมัยปิดประชุมสภามาถึง ต่างก็รีบกลับไปจังหวัดของตนเพื่อออกตระเวนหาเสียง และถือโอกาสเยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดของตน บรรดา ศ.ส.พรรคเสรีนังคศิลาต่างมีความวิตกกังวลกันสองประการ ประการแรกเกรงว่าคะแนนเสียงในจังหวัดของตนจะลดลงถ้าไม่รีบ

ไปเยี่ยมชมชนชาวนบ้าน อีกประการต่อมาก็คือความไม่แน่ใจว่าทางพรรคจะส่งคนเข้าสมัครในนามพรรคหรือไม่ เพราะทางพรรคยังไม่ได้พิจารณาตัวบุคคลให้แน่นอน และมีการขัดแย้งในพรรคเกี่ยวกับการส่งตัวบุคคลเข้าสมัคร อีกทั้ง ส.ส. ในพรรคที่ไม่เคยสนับสนุนรัฐบาลอยู่ได้แปรพักตร์กลับเข้ามาสนับสนุนรัฐบาล ทำให้จำนวนผู้สมัครในบางจังหวัดต้องเกินโควตาจากที่ต้องการ ยิ่งไปกว่านั้นประธานสาขาพรรคเสริมมั่งคศิลาในบางแห่ง ยังได้เสนอตัวภรรยาเข้าไปสมัครรับเลือกตั้งอีกด้วย จึงทำให้เกิดความยุ่งยากแก่งแย่งกันเป็นตัวแทนพรรค ดังนั้น ส.ส. ที่สังกัดอยู่ในพรรคเสริมมั่งคศิลาจึงต้องวิ่งเต้นหาเสียงจากประชาชนให้เป็นฐานไว้ก่อนเพื่อเป็นเงื่อนไขที่จะได้รับการพิจารณาจากทางพรรค(ไท-สัพคาศ์ กันยายน 2500: 23)

2. การทุจริตในการเลือกตั้ง

ยิ่งใกล้วันเลือกตั้งการโฆษณาหาเสียงได้กระทำทุกวิถีทาง จอมพล ป.ได้เรียกความนิยมจากประชาชนด้วยการผ่อนปรนต่อข้อเรียกร้องของพวกไฮด์ปาร์คที่ต้องการให้มีการยกเลิก ส.ส. ประเภทที่ 2 ซึ่งจอมพล ป. ถือว่าเป็นเสียงเรียกร้องจากประชาชน โดยเรียกประชุมคณะรัฐประหารเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2499 เพื่อพิจารณาในประเด็นข้อเรียกร้องของขบวนการไฮด์ปาร์คในการให้มีการยกเลิก ส.ส.ประเภท 2 ในที่ประชุมมีมติให้เลิกได้ ในปี พ.ศ. 2500 แต่ยังมีข้อกังขาที่ว่าตั้งสภาสูงแล้วจะให้เรียกว่าอะไรจะแต่งตั้งโดยผู้ใดจะเป็นพระมหากษัตริย์หรือประชาชน สภามีอำนาจยับยั้งกฎหมายหรือไม่ จอมพล ป. จึงให้พลตำรวจเอกเผ่า ไปขอร้องหลักการตั้งสภาสูง เมื่อคณะกรรมการฝ่ายกฎหมายของคณะรัฐประหารรับหลักการแล้วก็จะได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยร่างกฎหมายแต่พระราชบัญญัติล้มเลิก ส.ส. ประเภท 2 และจัดตั้งสภาสูงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อพรรคเสริมมั่งคศิลาได้เป็นรัฐบาลเสียก่อน (ไท-สัพคาศ์ ธันวาคม 2499: 6) การหาเสียงของฝ่ายรัฐบาลได้ผลดีในระยะแรก แต่ไม่สามารถแก้ข้อข้องใจของประชาชนได้ทุกกรณีที่ฝ่ายซ้ายหยิบยกประเด็นขึ้นมาอภิปราย กระแสความนิยมค่อนข้างลดต่ำลงหนทางที่จะกลับมาเป็นรัฐบาลค่อนข้างมีอุปสรรคแม้ว่าจะดำเนินการโฆษณาในทุกวิถีทางก็ตาม

ก่อนวันเลือกตั้งที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500 พลตำรวจเอกเผ่า ได้ไปร่วมชุมนุมเลี้ยงอาหาร แล้วกล่าวคำปราศรัยขอความร่วมมือจากเหล่าอันธพาลทั่วพระนครให้ร่วมมือกับพรรคเสริมมั่งคศิลาในการเลือกตั้งที่บ้านของพันตำรวจตรีเชาว์ ธนะสุกาญจน์ ในงานได้มีการกล่าวให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือนักเลงอันธพาลพร้อมกับยกย่องคนที่ได้ชื่อว่าเป็นนักเลงว่าเป็นคนกล้าหาญเป็นลูกผู้ชายจริง(ไท-สัพคาศ์ เมษายน 2500: 5) พลตำรวจเอกเผ่าได้ให้ความเห็นกรณีที่ว่าศัษย์พวกอันธพาลและก๊อปปี้ของเจ็ดชูอันธพาลว่าเป็นคนคิดว่างวางได้รับความนับถือจากประชาชนทั่วไป

ว่าพรรคของตนสนับสนุนนักเลงโตเพราะนักเลงโตเป็นคนดี มีผู้นำหน้าถือตามาก นักเลงก็คือคนที่ใจสปอร์ตและพูดจนมีคนเชื่อถือยกย่อง คำว่านักเลงไม่ใช่ไปเที่ยวชกต่อยกับใคร (ไท-สัพคาศ์ กุมภาพันธ์ 2500: 2) และยังให้พรรคตะอีกว่า "ไม่ว่าใครก็ตามที่ไปลงคะแนนให้พรรคเสริมมังคศิลา ผมเป็นต้องยกทั้งนั้น เพราะในระบบพรรคการเมืองนั้นต่างกว่าระบบตำรวจ พรรคการเมืองไม่กีดกันนักเลง หรือใครก็ตามยกยกทั้งนั้น" (ไท-สัพคาศ์ เมษายน 2500: 32) ส่วนอาชีพที่แท้จริงของนักเลงนั้นหากินด้วยการข่มขู่รีดไถตามร้านค้าของคนจีน บ่อนไพ่ คุมช่องโสเภณี ขนของเดือนฝิ่นเดือนและมินิกเลงเป็นจำนวนมากที่หากินอยู่กับชาพื้น ซึ่งก่อนหน้านั้นการประชุมนักเลงนั้นได้มีการจัดประชุมครั้งใหญ่ที่สุดมาแล้วเมื่อปี พ.ศ.2495 มีนักเลงไปเข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นประมาณ 3,000 คน ซึ่งนักเลงเหล่านั้นสามารถทำคะแนนเสียงได้หมื่นกว่าคะแนน (ไท-สัพคาศ์ กุมภาพันธ์ 2500: 20)

ดังนั้นการหาเสียงของพรรคประชาธิปไตยจึงมักประสบปัญหาถูกก่อกวนจากพวกนักเลงอันธพาลเสมอๆ มีการส่งเสียงรบกวนขณะกำลังปราศรัย นอกจากนั้นยังทำตนเป็นผู้พิทักษ์จอมพล ป. เมื่อขณะหาเสียงได้ถูกผู้สงสัยซักถามทำนองไม่เห็นด้วย ก็จะโดนกลุ่มอันธพาลทำร้ายได้รับบาดเจ็บไป การใช้อันธพาลเป็นเครื่องมือได้สร้างความเคียดแค้นให้แก่ฝ่ายตรงกันข้ามอย่างยิ่ง พวกอันธพาลทำงานค่อนข้างได้ผล การก่อกวนประสบผลสำเร็จแต่ผลเสียกับตกอยู่กับชื่อเสียงของพรรคเสริมมังคศิลา ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาเป็นอย่างมากต่อการกระทำของกลุ่มอันธพาลดังกล่าว นอกจากอันธพาลแล้วยังใช้ข้าราชการประจำในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนช่วยพรรคเสริมมังคศิลาในการหาเสียงอีกด้วย พลเอกมังกร พรหมโยธีได้ใช้ตำแหน่งของตนเองคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสั่งโรงเรียนต่างๆหยุดทำการสอนเพื่อเกณฑ์ครูและนักเรียนให้มาฟังคำปราศรัยหาเสียง (ธงไชย แสงประดับ, 2517: 91-92) และยังให้พนักงานเทศบาลเก็บแผ่นป้ายโฆษณาของผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน นอกจากนั้นในการที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยพระยารามราชภักดีได้ขึ้นเฮลิคอปเตอร์ไปทำการปราศรัยหาเสียงให้แก่พรรคเสริมมังคศิลาอย่างเปิดเผยที่จังหวัดนครสวรรค์ จนต้องถูกฟ้องร้องขึ้นศาลในเวลาต่อมา จนเกิดกระแสการโจมตีของสื่อมวลชนต่อการที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยตรงแสดงความไม่ยุติธรรม มีพฤติกรรมเอินเอียงไม่วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้ง (ไท-สัพคาศ์ เมษายน 2500: 5) จากหลายๆประเด็นดังกล่าวทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก จอมพล ป. ได้ปฏิเสธความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยผลักความรับผิดชอบไปให้กระทรวงมหาดไทย

" ผมอยากจะขอร้องหนังสือพิมพ์ว่า อย่าเอาเรื่องเลือกตั้งมาพะให้ผม เป็นเรื่องของมหาดไทยเขาต่างหาก การที่จะเกิดความไม่ดีขึ้นกับการเลือกตั้ง ไม่ใช่ความผิดของ

รัฐบาลพรรคการเมืองย่อมทำได้ เมืองนอกเขตก็นักการเมืองซึ่งชัยของเขาเป็นหน้าที่ของมหาดไทยรับผิดชอบ ผมสั่งหลวงชาติไปแล้ว กฎหมายเลือกตั้งรัฐมนตรีเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น การสั่งการเลือกตั้งต่างจังหวัด ก็กรมมหาดไทยสั่ง ผมไม่เคยสั่งการเลือกตั้งเลย ถ้าหนังสือพิมพ์อยากทราบอะไรเกี่ยวกับการเลือกตั้งก็ไปถามมหาดไทยดู " (ไท-สปปคาห์ กุมภภาพันธุ์ 2500: 47)

ต่อมาเมื่อมีการพบความบกพร่องของหน่วยเลือกตั้ง เมื่อผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งได้ไปตรวจบัญชีรายชื่อที่อำเภอก็ได้พบว่าบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะอำเภอคูสิต ได้พบความบกพร่องด้วยปรากฏชื่อคนตายแล้วในบัญชีเปลี่ยนแปลงรายชื่อให้เป็นหญิง เพิ่มเติมชื่อเอาเองให้อยู่ที่บ้านโคบ้านหนึ่ง ลบชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกจนถึงหายไปทั้งหมดบ้านก็มี บางแห่งทำบัญชีเสร็จแต่ไม่ประกาศให้คนดู และก่อนการเลือกตั้งเพียงวันเดียวได้มีการพบบัตรลงคะแนนที่ปิดหมายเลข 25 ถึง 33 ซึ่งเป็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคเสรีมนังคศิลาทั้ง 9 คน หรือบัตรที่ติดเฉพาะหมายเลขเคียวก็มีบัตรดังกล่าวมีตราของอำเภอคูสิตประทับอยู่ ซึ่งบัตรปลอมดังกล่าวที่เรียกว่า "ไฟไฟ" นั้นก็เหมือนกับของทางราชการ สามารถนำไปใช้ได้ทันที สถานที่หลายแห่งมีการเตรียมไฟไฟไว้ก่อนล่วงหน้า เช่นที่โรงเรียนประชาบาลหน้าวัดสุทัศนเทพวราราม ส่วนผู้ที่มีหน้าที่โง่งในการเลือกตั้งได้มีการชักซ้อมวิธีการแอบลงไฟไฟไว้ล่วงหน้า บุคคลพวกนี้เรียกกันว่า "เหล่าพลร่ม" เหล่าพลร่มส่วนมากเป็นพวกอันธพาล ซึ่งได้รับเงินค่าจ้างให้ไปลงไฟไฟ พร้อมทั้งได้รับแจกบัตรประจำตัวเป็นเครื่องคุ้มครองการกระทำผิดกฎหมาย บัตรมีด้วยกัน 3 ชนิดคือ

1. บัตรประจำตัวสมาชิกพรรคเสรีมนังคศิลา
2. ผ้าแถบขามิตราไว้กระพือปีกและข้อความว่าพรรคเสรีมนังคศิลา
3. นามบัตรของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไว้ไว้ประจำตัว

บัตรทั้ง 3 ชนิดมีคุณสมบัติพิเศษในการปกป้องตนเองไม่ให้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ถือบัตรนั้นแม้จะทำผิดกฎหมาย (ธงไชย แสงประดับ, 2517: 94)

ก่อนการเลือกตั้งจอมพลสฤษดิ์ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมและผู้บัญชาการทหารบกได้ประกาศให้ทหารทั่วประเทศวางตัวเป็นกลาง ไม่สนับสนุนพรรคการเมืองใดทั้งสิ้น เพราะเป็นทหารของชาติ(แมน มนต์เมศรี, 2524: 544) และจะให้ทหารลงคะแนนเลือกตั้งด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับ(ไท-สปปคาห์ กุมภภาพันธุ์ 2500: 30) โดยได้กล่าวในตอนหนึ่งว่า " เมื่อจะเป็นประชาธิปไตยกันจริงๆ แล้วขอย่าได้บังคับกะเกณฑ์ให้ไปลงคะแนนให้พรรครัฐบาลเลย บุคคลอื่นๆ ที่อยู่ในพรรคการเมืองฝ่ายค้านอาจเป็นคนดีก็ได้ เพราะฉะนั้นขอให้ทหารทุกคนได้

ใช้วิจารณ์ญาติด้วยตัวของตัวเอง ไม่ต้องไปเกรงกลัวอิทธิพลผู้ใด "(เพ็ญ อันชอุทิศ, 2524: 84) การกระทำของจอมพลสฤษดิ์ได้แสดงอย่างเด่นชัดถึงความไม่ลงรอยพร้อมจะแตกหักกับจอมพล ป. จึงไม่ยอมสนับสนุนพรรคที่ตนเองสังกัดอยู่และตนเองก็เป็นถึงรองหัวหน้าพรรค

และในวันเลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ก็มาถึง ประชาชนมีความตื่นตัวออกไปใช้สิทธิกันอย่างมากมายเพราะก่อนหน้านั้นหนึ่งวันได้มีการจับไฟฟ้าได้ซึ่งเป็นข่าวที่โด่งดังมาก จึงทำให้ชาวกรุงเทพฯ หวงแหนสิทธิของตน อีกประการหนึ่งก็คือชาวกรุงเทพฯ ตระหนักถึงผลการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในกรุงเทพฯ จะส่งผลกระทบไปทั่วประเทศได้ ถ้าหากจอมพล ป. ได้รับความพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งครั้งนี้ หรือได้คะแนนน้อยกว่าหัวหน้าฝ่ายค้าน ความชอบธรรมที่จะขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็มีอันต้องสูญสิ้นไป นับเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงที่จอมพล ป. ละสมภารเข้ารับเลือกตั้งในครั้งนี้ และผลการเลือกตั้งจะแพ้ไม่ได้ จึงทำให้เกิดแผนการที่สกปรกในการเลือกตั้ง นอกจากที่กล่าวมาแล้วในวันเลือกตั้งยังมีเหตุการณ์ที่สื่อถึงความไม่บริสุทธิ์ใจของรัฐบาล เช่น มีการเวียนเทียนลงคะแนน บางแห่งมีไฟฟ้าใส่ลงในหีบบัตรเรียบร้อยแล้ว บางแห่งกรรมการแก้งถ่วงเวลาให้คนไปลงคะแนนเกือบ สถานที่รับบัตรเลือกตั้งกับคูหาปิดบัตรและสถานที่ลงบัตรอยู่ห่างไกลกันมากทำให้มีการแอบใช้ไฟฟ้ากันได้สะดวก เจ้าหน้าที่จับไฟฟ้าได้มากมาย บางแห่งกองอยู่บนโต๊ะกรรมการก็มี บางที่กรรมการปฏิบัติหน้าที่เคร่งครัดโดยไม่ยอมให้กรรมการทำเรื่องกันเอง ความชอบใจก็ถูกทำร้ายถึงสลบแล้วกรรมการทำเรื่องก็ลงคะแนนกันเอง การลงบัตรก็มีความสับสน บางคนไม่มีสิทธิลงบัตรก็ไปลงบัตร บางคนมีสิทธิในการลงบัตรแต่ไม่ได้รับแจกบัตร การทำงานของพลร่มและเหล่าอันธพาลได้ผลเป็นอย่างมาก ได้เข้าก่อวินาศกรรมหลายหน่วยเลือกตั้งโดยก่อวินาศกรรมที่ลงบัตรบ้างบางแห่งกรรมการกำลังนับคะแนนอยู่ได้มีประชาชนพูดขึ้นว่า "นายควงชะแวง" ทันใดนั้นก็โดนเหล่าอันธพาลใช้ขวานฟันที่ศีรษะถึงแก่ความตาย การกระทำของพลร่มไฟฟ้าและเหล่าอันธพาลสร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จึงเกิดมีหน่วยปราบปรามอันธพาลขึ้นประกอบด้วยทหารทุกเหล่าและประชาชน เมื่อทราบข่าวการก่อวินาศกรรมเลือกตั้งของพวกอันธพาลที่หน่วยเลือกตั้งใดก็จะรีบรุดไปควบคุมเหตุการณ์ยังหน่วยเลือกตั้งนั้นทันที แต่หน่วยปราบปรามดังกล่าวกลับถูกตอบโต้จากรัฐบาล จอมพลอากาศหิ น รณนภากาศ ฤทธาคนี และจอมพลเรือหลวงยุทธศาสตร์โกศลได้ร่วมกันตระเวนจับหน่วยปราบปรามอันธพาลนี้ แต่พวกพลร่มไฟฟ้าและเหล่าอันธพาลตำรวจไม่ได้ใส่ใจในการจับกุมปราบปราม(ธงไชย แสงประดับ, 2517: 96)

หน่วยที่เกือบจะปะทะกันอย่างรุนแรงก็คือหน่วยเลือกตั้งสมาคมสตรีไทย หลวงอังคณา นุรักษ์ผู้คุมหน่วยตรวจสอบของพรรคประชาธิปัตย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พบ

บัตร 7 ปีกวางบนโต๊ะกรรมการ หลวงอังคณาบุรุษก็ได้ขอให้คณะกรรมการเปิดดูว่าเป็นบัตรอะไร เกิดความวุ่นวายโดยผู้กว้างขวางติรวนจะเล่นงานประชาธิปไตยกับประชาชนหาว่าก่อกวน หลวงอังคณาบุรุษจึงแอบไปแจ้งเหตุให้นายชลอ วนฤดีผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครได้รับมาพร้อมกับสารวัตรทหารเพื่อมาระงับเหตุ และได้ขอให้กรรมการหน่วยเปิดบัตรทั้ง 7 ปีกออกดูปรากฏว่าเป็นบัตรที่ปิดหมายเลข 25 ถึง 33 ของพรรคเสรีมนังคศิลาเรียบร้อย นอกจากบัตร 7 ปีกแล้วยังพบไฟฟ้ที่ใส่ไว้ในหีบบัตรไว้ก่อนแล้ว นายชลอ วนฤดี จึงนำหีบบัตรที่เป็นปัญหาค้างกล่าวมาที่ว่าการจังหวัด สักพักก็มีโทรศัพท์มาขู่ นายชลอได้เขียนใบลาออกนำใบลาไปยื่นต่อจอมพล ป. ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย(แมน มนต์เมศรี, 2524: 550)

การนับคะแนนก็กระทำอย่างไม่ยุติธรรม เช่นกรรมการขอมนับบัตรเสียหมายเลข 25 ในบัตรที่เสียใช้ไม่ได้ บางแห่งเขียนบัตรลงคะแนนเขียนหมายเลข 4 กรรมการได้แก่เป็น 25 บางแห่งกรรมการหยิบบัตรที่ไม่ได้ปิดหมายเลข 25 ถึง 33ออกทิ้ง การนับคะแนนได้เสร็จสิ้นใน 8 อำเภอจาก 13 อำเภอ ได้มีการประกาศผลทางวิทยุกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุโทรทัศน์ ทางแผ่นป้ายไฟฟ้าหน้ากรมประชาสัมพันธ์ที่เรียกว่า"วิซุทัศน์" ปรากฏผลว่าพรรคประชาธิปไตยมีคะแนนนำมาโดยตลอด การนับคะแนนที่เหลืออีก 5 อำเภอ จึงมีการถ่วงเวลาให้ล่าช้าลงเพื่อเปิดโอกาสให้มีการนำบัตรหมายเลข 25 ถึง 33 มาใส่เพิ่มเติม ดังนั้นเมื่อมีการประกาศผลที่ล่าช้าไปจนถึงเที่ยงของวันที่ 28 คะแนนระหว่างจอมพล ป. กับนายควงที่ปรากฏออกมานั้น คะแนนจอมพล ป. นำนายควงมาไม่เคยตกลงเป็นที่สองเลย คะแนนที่ประกาศก็ไม่น่าที่จะเป็นจริง เช่นประกาศจอมพล ป. ได้ 2,000 คะแนนถ้วนๆ ไม่มีเศษแต่อย่างใด นายควงได้ 700 คะแนนถ้วนๆ อีกเหมือนกัน ผลการเลือกตั้งนายควงน่าจะนำจอมพล ป. บ้าง และคะแนนก็ไม่น่าที่จะออกมาถ้วนๆ โดยไม่มีเศษจึงจะดูสมเหตุสมผล(ศึกฤทธิ์ ปราโมช, 2511: 218)

ท้ายที่สุดมีการประกาศผลการเลือกตั้งในเขตจังหวัดกรุงเทพฯหลังจากความล่าช้าในการนับคะแนนถึง 2 วัน ทำให้คะแนนเสียงของจอมพล ป. ได้คะแนนเพิ่มขึ้นโดยอาศัยคะแนนเสียงจาก 5 อำเภอ และอำเภอสุดคือเป็นอำเภอที่จอมพล ป. ได้คะแนนมากที่สุด ซึ่งเป็นอำเภอใหญ่มีประชากรอยู่มาก และอำเภอนี้เองที่มีปัญหาก่อนการเลือกตั้งที่มีการจับบัตรปลอมที่มีตราอำเภออยู่ด้วย จึงปรากฏผลว่าจอมพล ป. ได้คะแนนมาเป็นอันดับแรก และมีถูกพรรคได้รับเลือกตั้งมาด้วย 6 คนที่เหลืออีก 2 คนได้แก่พรรคประชาธิปไตย

ผลการเลือกตั้งในจังหวัดพระนคร พรรคเสรีมนังคศิลา ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวม 7 คน และพรรคประชาธิปไตย ได้รับเลือก 2 คน ดังนี้

1. จอมพล ป. พิบูลสงคราม พรรคเสรีมนังคศิลา ได้ 135,735 คะแนน

2. นายควง อภัยวงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	ได้ 118,457 คะแนน
3. พลเอกเผ่า เพ็ชรเลิศ บริรักษ์บุรุษกิจ	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 106,144 คะแนน
4. พลอากาศโทมณี มหาสันทนะ เวชยันต์รังสฤษฎ์	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 101,005 คะแนน
5. พลโทบัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 92,189 คะแนน
6. นาวาโทพระประยูทธชลธิ	พรรคประชาธิปัตย์	ได้ 90,772 คะแนน
7. พระยาถักพลีธรรมประคัลภ์	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 90,703 คะแนน
8. พลเอกมังกร พรหมโยธี	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 85,310 คะแนน
9. พลเอกหลวงสวัสดิ์ ศรียุทธ	พรรคเสรีมนังคศิลา	ได้ 83,014 คะแนน

(ฉันทูตติ สุทธิสงกรรม, 2522: 286)

ส่วนผลการเลือกตั้งในจังหวัดธนบุรี เรียงตามลำดับคะแนนมีดังนี้

1. นายไฉง สุวรรณทัต	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายมนัส สุวรรณทัต	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายสุวิยะ ชิตะสังกะ	พรรคเสรีมนังคศิลา

สรุปผลการเลือกตั้งทั่วประเทศดังนี้

1. พรรคเสรีมนังคศิลา	86	คน
2. พรรคประชาธิปัตย์	30	คน
3. พรรคเสรีประชาธิปไตย	11	คน
4. พรรคธรรมาธิปัตย์	9	คน
5. พรรคเศรษฐกร	9	คน
6. พรรคชาตินิยม	3	คน
7. พรรคขบวนการไฮค์ปาร์ก	2	คน
8. พรรคอิสระ	2	คน
9. ไม่สังกัดพรรค	8	คน
รวมทั้งสิ้น	160	คน

(ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์, 2517 : 866)

ในการเลือกตั้งในครั้งนี้ ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง 9,859,039 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 5,668,566 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่มีผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 93.30 ส่วนสมาชิกประเภทที่ 2 ที่ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในครั้งนี้นำรวม 12 คน ซึ่งทุกคนสังกัดพรรคเสรีมนั่งคึกฉันทังถัน(ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์, 2517: 866) และจากการเลือกตั้งผู้ที่ถูกมรสุมทางการเมืองโจมตีมากที่สุดก็คือพลตำรวจเอกเผ่า และถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งปวง ทั้งที่พลตำรวจเอกเผ่าไม่ได้ลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง แต่ในฐานะเลขาธิการพรรคเสรีมนั่งคึกฉันทังถันเป็นตัวจักรสำคัญในการเลือกตั้งที่มีหน้าที่ที่จะให้พรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามาให้ได้มากที่สุดจึงต้องใช้ขันแข็งกันทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องเงินอุดหนุนพรรค การหาเสียง และการใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะอธิบดีกรมตำรวจและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยที่มีผลโดยตรงต่อผู้ควบคุมดูแลเรื่องการเลือกตั้งทั่วประเทศ ในการบีบบังคับข้าราชการ นักเลงอันตรายเพื่อก่อวินในการเลือกตั้ง และในที่สุดก็สามารถทำให้พรรคฯ ได้รับเลือกตั้งทั่วประเทศได้ถึง 86 คนจากสมาชิกสภาผู้แทนที่รับการเลือกตั้งทั้งหมด 160 คน และเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดด้วย จึงเป็นพรรคที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งรัฐบาล นับได้ว่าเป็นความสามารถเป็นอย่างมากในการที่มีส่วนให้พรรคประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งนี้ถึงแม้จะเป็นวิธีการที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์ก็ตาม

กล่าวโดยสรุปหลังจากพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์เข้าดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจเป็นต้นมากิจการตำรวจได้รับการพัฒนาอย่างมากมาย ได้มีการจัดวางกำลังคนที่เป็นพรรคพวกของตนเข้าควบคุมหน่วยคุมกำลังต่างๆ ทำให้พลตำรวจเอกเผ่ามีอำนาจครอบคลุมกรมตำรวจ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามศัตรูทางการเมือง อีกทั้งยังดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประมวลราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานสืบราชการลับที่มีความพร้อมทางด้านเครื่องมือที่ทันสมัยและบุคลากรก็คือพันตำรวจเอกพู่ นุรณสมภพที่ผ่านการอบรมดูงานจากหน่วยสืบราชการลับของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างดี คอยติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการใช้อำนาจตำรวจในการข่มขู่ทำให้เกิดความหวาดกลัวแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลด้วยกันเอง แต่ก็มีเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่เกรงกลัวต่ออำนาจและอิทธิพลของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ แต่ชื่อเสียงการหายตัวไปอย่างลึกลับของนักการเมืองฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาล และการตายอย่างคลุมเครือของ 4 อดีตรัฐมนตรีก็เป็นคดีที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์สร้างความหวาดกลัวให้แก่คนบางคนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถหยุดพฤติกรรมที่แสดงการข่มขู่รัฐบาลได้เป็นบางกรณี การใช้ความรุนแรงในการกำจัดศัตรูทางการเมืองด้วยการใช้ตำรวจเป็นเครื่องมือนั้นได้ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของพลตำรวจเอกเผ่า เป็นไปในแง่ลบในสายตาของประชาชน จากการนำเสนอข้อเท็จจริงต่างๆของหนังสือพิมพ์ที่ติดตามความเคลื่อนไหวของคดีต่างๆที่ไม่กระจ่างชัด ทำให้เกิดข้อคิดค้างใจให้เกิดแก่ประชาชน กระแสความเกลียดชังได้พุ่งตรงมาที่

พลตำรวจเอกเผ่าเพ็ญผู้เดียว แม้ว่ากรกระทำดังกล่าวของพลตำรวจเอกเผ่าและบรรดาอัศวินผู้ใจที่สร้างผลงานเพื่อเอาใจเจ้านายของตน จะก่อให้เกิดผลดีแก่เสถียรภาพของรัฐบาลก็ตาม แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับทำให้ภาพลักษณ์ของพลตำรวจเอกเผ่าตกต่ำลงกว่าเดิม ความชอบธรรมในการขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำทางการเมืองก็ลดน้อยลง เพราะขาดฐานสนับสนุนที่สำคัญก็คือประชาชน นับเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่งของพลตำรวจเอกเผ่าที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีของเขตอำนาจหน้าที่และกำลังคน อาวุธ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน จับกุมผู้กระทำผิดในคดีอาญาทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเป็นอำนาจที่สำคัญที่นักการเมืองมีความต้องการที่จะเข้าไปมีอิทธิพล นอกจากนี้ความต้องการตำรวจเป็นฝ่ายสนับสนุนการบริหารประเทศแล้วยังได้ใช้ตำรวจเป็นเครื่องมือในการหาเสียงให้แก่พรรคการเมือง โดยอาศัยอำนาจและบารมีไปมีอิทธิพลต่อผู้กว้างขวางในท้องถิ่นเพื่อให้เป็นหัวหน้าคะแนนช่วยในการหาเสียงให้แก่พรรคของตน

จากผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2500 เป็นที่ปรากฏว่าผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนนั้น จะได้รับเลือกด้วยการพิจารณาตัวบุคคลมากกว่านโยบายของพรรคการเมือง ผลที่เกิดขึ้นกับการเลือกตั้งในต่างจังหวัดนั้นสมาชิกพรรคที่ได้รับเลือกเข้ามาจำนวนมากส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างดี พรรคเสรีมนังคศิลาได้ใช้วิธีการรวบรวมบรรดาผู้แทนเก่าและมีชื่อเสียงไว้เป็นพรรคพวก ลักษณะในการอยู่รวมของบรรดาสมาชิกพรรคเสรีมนังคศิลาเป็นแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน พรรคก็มีความต้องการให้ได้รับคะแนนเสียงมากๆ เพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ผู้แทนราษฎรก็คาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเข้าสังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา จึงกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างหนึ่งและเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เด่นชัดกว่ายุคใดๆ ที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองไปมีอิทธิพลต่อข้าราชการประจำในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีผลต่อการเลือกตั้งในการให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาล ดังปรากฏการณ์ฟ้องร้องปลัดกระทรวงมหาดไทยที่อาศัยอำนาจหน้าที่ให้การสนับสนุนพรรคเสรีมนังคศิลาในเวลาต่อมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย